XVI Ogólnopolski Zjazd Socjologiczny//*XVI Polish Sociological Congress*
Gdańsk 14-17.09.2016

Grupy tematyczne//*Thematic Panels*

Przy kontaktowaniu się z prowadzącymi grup najlepiej jest używać maila do kontaktu podanego w opisie. Jednak niezależnie od nieformalnego kontaktowania się z prowadzącymi, samo **złożenie referatu powinno się odbywać przez system zjazdowy**, który zostanie uruchomiony 20 lutego 2016 r. Link do rejestracji i składania zgłoszenia będzie dostępny na stronie 16zjazdpts.pl //*When contacting thematic panels' organizers it is best to use the contact email provided with the group description. Yet every* ***paper proposal submission should be completed through the congress system*** *that will be operational from February 20, 2016. The link to congress registration and submission panels will be available at the congress website 16zjazdpts.pl.*

Spis treści//*Table of contents*

Grupy w języku angielskim i dwujęzyczne // *English and bi-lingual thematic panels* **4**

G01: New perspectives on social movements and social activism in contemporary Poland 4

G02: The Ambiguity of Social Exclusion in Europe: Between Material Deprivation and Social Stigma 4

G03: Postcolonial phenomena in Central-Eastern Europe 5

G04: Unintended Consequences in Science, Technology and Innovation 5

G05: Contemplative Sociology. Towards the Mindful Sociological Research and Empathic Society 6

G06: Intergenerational solidarity in sociology of ageing 7

****** **7**

G07: Poza systemem pomocy społecznej. Źródła i formy rezyliencji gospodarstw domowych, zagrożonych ubóstwem // *Beyond the social assistance system. Sources and forms of resilience of households threatened by poverty* 7

G08: Przedsiębiorczość transnarodowa // *Transnational Entrepreneurship* 9

G09: Funkcjonowanie związków i małżeństw mieszanych w kontekście wielokulturowości// *Mixed relationships and marriages in the context of multiculturalism* 10

G10: Trajektorie życiowe migrantów na tle przemian społeczno-gospodarczych Polski i Europy // *Migrants' life trajectories in the context of socio-economic transformations in Poland and Europe* 11

G11: Socjologia morska// *Maritime Sociology* 12

Grupy w języku polskim // *Thematic panels in Polish* **13**

G12: Co nam zostało z tamtych lat? Próżnia socjologiczna we współczesnej Polsce 13

G13: Wędrujące pojęcia w naukach społecznych 14

G14: Krytyka naukowa w naukach społecznych – tendencje współczesne 15

G15: Naukowe / nienaukowe. Refleksja socjologiczna i antropologiczna poza standardami naukowości 16

G16: Socjologia polska po r. 1989. Tradycje, nadzieje, rozczarowania 16

G17: Socjologia edukacji w badaniach empirycznych i refleksji teoretycznej 17

G18: Socjologia sztuki i muzyki w ujęciu teoretycznym i badawczym 18

G19: Socjologia w literaturze – literatura w socjologii 19

G20: *O socjologach* 20

****** **20**

G21: Metody ilościowe: nowe wyzwania i nowe techniki 20

G22: Ewaluacja i prognoza w społeczeństwie 21

G23: Big Data, CAQDAS i nowe technologie w polu socjologii jakościowej 22
G24: Badania jakościowe – pomiędzy solidarnością a bezstronnością 22
G25: „Zapisać siebie". Teksty pisane i mówione w poszukiwaniu nowych metod zapisu doświadczenia 23
G26: Zmiana społeczna w doświadczeniu biograficznym – aplikacje praktyczne i dylematy teoretyczne 23
**** 24**
G27: Współczesne obrazy i skrypty solidarności rodzinnej 24
G28: Rekonstrukcja praktyk rodzinnych i dyskursów macierzyństwa/ojcostwa w perspektywie nauk społecznych 25
G29: Dynamika współczesnych związków intymnych 26
G30: Komercyjne usługi seksualne – teorie, badania, praktyki społeczne 27
G31: „Uwikłani w płeć" - od wytwarzania i reprodukowania męskości po formy przekraczania płci 27
G32: Gender w polskich badaniach społecznych 28
**** 29**
G33: Polskie dzieciństwa: aktorzy, procesy, działania 29
G34: Strategie życiowe (edukacyjne i zawodowe) ludzi młodych. Niepewne strategie czy strategie na czas niepewności? 29
G35: Solidarni, otwarci, bez uprzedzeń czy wręcz przeciwnie? Jacy są młodzi Polacy? 30
G36: Młodość i dorosłość w czasach niepewności 31
G37: Senior jako aktor i jako respondent 31
**** 32**
G38: Wokół zastosowań socjologii w medycynie i zdrowiu publicznym – dokonania, obszary zaniedbane, perspektywy rozwoju 32
G39: Zdrowi i chorzy wobec systemu opieki zdrowotnej. Wymiary i przejawy kooperacji negatywnej i pozytywnej 33
G40: Nieufność i medycyna – perspektywa nauk społecznych 33
**** 34**
G41: Poza wykluczeniem i marginalizacją - aktywność osób niepełnosprawnych w różnych sferach życia codziennego 34
**** 35**
G42: Polska socjologia prawa między dziedzictwem przeszłości i wyzwaniami teraźniejszości 35
G43: Socjologia praw człowieka 36
G44: Kultura koncyliacji – społeczny, prawny i instytucjonalny potencjał ADR w Polsce 36
G45: Nowy instytucjonalizm – teorie i badania 37
**** 37**
G46: (Zanikające) państwo dobrobytu i (niewidoczne) klasy społeczne? 37
G47: Postinteligencja. Współczesne formy manifestacji inteligencji oraz inteligenckości 38
**** 39**
G48: Nowa elita polityczna Polski: formowanie – skład – działanie 39
G49: Zmierzyć, zważyć, policzyć, zaklasyfikować. Metody „uczytelniania" obywateli. 40
G50: Bezpieczeństwo – obronność – edukacja - społeczeństwo 40
G51: Polityki publiczne jako obszar (re)definiowania wspólnoty 41
G52: W stronę socjologii sfery publicznej. 41
G53: Sfera publiczna: interesy i konflikty 42
**** 43**
G54: Wymiar lokalny i metropolitalny polityki miejskiej - przemiany i nowe wyzwania 43
G55: Odrodzone miasta – nowi obywatele – tradycja i kontynuacja 44
**** 45**
G56: Społeczeństwo obywatelskie: stare wzory – nowe tendencje 45
G57: Konsekwencje doświadczenia czasów „Solidarności" 45
G58: Ruchy społeczne – protest – podmiotowość polityczna 46

G59: Dziedzictwo kontrkultury i nowe ruchy społecznego sprzeciwu 47
G60: Protesty społeczne w Polsce 47
G61: Krytyczni obywatele wobec demokracji w Polsce 48
**** **49**
G62: Współczesne oblicza problemów społecznych w Polsce: dyskurs – diagnoza – regulacja – rozwiązywanie 49
G63: Myśl, Rozmowa, Debata, Dyskurs – co i jak mówią do nas media w kontekście podziałów socjopolitycznych i problemów społecznych? 49
G64: Oblicza polskiej transformacji i modernizacji w dyskursach społecznych 50
G65: Społeczeństwo polskie we współczesnych opowieściach medialnych i popkulturowych 51
G66: Medialne oblicza wojny 51
G67: Procesy dezorganizacji społecznej - cierpienie, trauma, śmierć i ich medialne obrazy 52
**** **53**
G68: Współczesne konflikty międzykulturowe z perspektywy socjologicznej 53
G69: Etniczne wyzwania naszych czasów 54
G70: Kultury narodowe i lokalne a polityka: powiązania w różnych kontekstach 54
G71: Solidarność czy konkurencja? Rozwój współpracy i (re)konstruowanie tożsamości na pograniczach europejskich 55
G72: Ziemie Zachodnie i Północne – pomiędzy integracją a dezintegracją 56
**** **56**
G73: Europa Środkowo-Wschodnia. Pamięć i tożsamość w (prze) budowie? 56
G74: Nowe i stare tendencje w obszarze pamięci społecznej 57
**** **58**
G75: Przemiany więzi społecznej w polskich skupiskach migracyjnych 58
G76: Procesy migracyjne: tradycja i współczesność 59
G77: Płeć kulturowa a religia w (trans)migracyjnych kontekstach 59
**** **60**
G78: Jaka religia? Przemiany religijności i instytucji religijnych w Polsce i na świecie 60
G79: Religia a sfera publiczna– teoria i empiria 61
**** **61**
G80: Gościnność jako praktyka kulturowa i społeczne spoiwo 61
G81: Lojalność jako kategoria ładu społecznego 62
**** **63**
G82: Deficyt zaufania we współczesnych dyskursach i praktykach żywieniowych 63
G83: Ludzie i zwierzęta. Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad relacjami ludzi i podmiotów nie-ludzkich 64
G84: Socjologia środowiska a społeczne wyzwania antropocenu 65
G85: Między przyrodą, gospodarką i społeczeństwem: "rozterki" rozwoju zrównoważonego 66
G86: Ekonomia współdzielenia: kontrowersje i wyzwania 66
**** **67**
G87: Przestrzenie i rzeczy – design uspołeczniony 67
**** **68**
G88: Innowacje w przestrzeni wiejskiej: nowe możliwości rozwoju czy niebezpieczeństwo marginalizacji? 68
G89: Społeczno-kulturowy wymiar innowacji: aspekty teoretyczne, empiryczne i praktyczne 69
G90: Rola myślenia o przyszłości w naukach społecznych 70
**** **71**
G91: Praca i gospodarka po kryzysie? Konflikt i dialog a nowe perspektywy w polskiej socjologii pracy i gospodarki 71
G92: Etyczne i etnograficzne wymiary pracy 71
G93: Dyskursy (post)transformacyjne o pracy i przedsiębiorczości 72

Grupy w języku angielskim i dwujęzyczne // *English and bi-lingual thematic panels*

G01: New perspectives on social movements and social activism in contemporary Poland

Panel organizers:
Dr. Elżbieta Korolczuk, School of Culture and Education, Södertörn University, bekorol@gmail.com (contact person)
Mateusz Fałkowski, Institute of Political Studies, Polish Academy of Sciences

Panel description:
Contemporary Polish society is often depicted as apathetic, passive and disconnected, thus much of the existing scholarship on social movements focuses on explaining why so few Poles get engaged, and why there are no mass social movements in the country which was the cradle of Solidarity. Although most qualitative measures confirm such pessimistic view, over the last few years we have witnessed a new wave of social activism in Poland. This new wave includes urban social movements, deliberative and collaborative forms of collective action such as local and national congresses and mobilizations around participatory budgeting, mobilizations of trade unions, parental movements, conservative and religious movements, and more. The emergence of these new initiatives, their scope and some significant successes the activists managed to secure, call for a re-assessment of social activism in the Polish context.
This panel aims at analyzing different forms of collective action in contemporary Poland. We invite analyses which are based on up-to-date empirical studies and which offer new theoretical perspectives on social movements and social activism in contemporary Poland. The questions we aim to discuss include: who are the actors involved in such a collective action and what are their goals and strategies? What are organizational forms and framing strategies? How can we explain the emergence and dynamics of social activism and movements in specific socio-political contexts and environments?
We specifically encourage analyzes of phenomena which are recent or little-studied, e.g. informal, grassroots initiatives, right-wing movements or religious mobilizations, as well as studies which employ a comparative perspective.

G02: The Ambiguity of Social Exclusion in Europe: Between Material Deprivation and Social Stigma

Panel organizers:
Dr. Jurga Bucaite, Vytautas Magnus University, Lithuania, jurga.bucaite@gmail.com (contact person)
Dr. Svajone Mikene, Mykolas Romeris University, Lithuania

Panel description:
This panel will focus on the ambiguity of social exclusion conception, expanding its understanding from income inequality and material deprivation to social stigma. We emphasize that social exclusion might reflect current issues in the contemporary European welfare systems in which the dilemmas of neoliberalism, social justice and egalitarianism as well as the constant search for a better life are all intertwined. Research traditions of social exclusion are need to be reviewed and the perception of social exclusion not only as material deprivation or poverty, but also as a lack of normative social integration is emphasized.
The concept of social exclusion has to be analysed in a wider context of subjective wellbeing with regard to the repressive nature of the mechanisms of normativity, people's efforts to meet social norms and their search for alternative life strategies. That is why the analysis of different forms and content of social exclusion enables us to rethink schemes of normativity related to economic welfare

standards, the vision of good life, the understanding of a healthy body, gendered behaviour, appropriate citizenship existing all over the Europe. The variety of normative concepts that define and demystify the intersection of collective identity, individual responsibility and inclusiveness, as well as the contradictions between norms and interests in societies in which social policy also receives a great deal of attention.
We invite papers both from macro-level and micro-level perspectives, which enable to trace and uncover heterogeneous power mechanisms that often foster both social inequality and the struggles for valuable social resources. Papers should also reflect theoretically, empirically, and/or methodologically the discussion of the conception of social exclusion from the normative or structural approach. We also like to see contributions covering empirical analysis of different socially excluded groups focusing on their daily practices and resilience to social stigma.

G03: Postcolonial phenomena in Central-Eastern Europe

Panel organizers:
Dr. Piotr Wiench, Katedra Socjologii SGGW, Warszawa, piotr_wiench@sggw.pl (contact person)
Dr. Maxim Waldstein, Amsterdam University College, m.kupovykh@auc.nl

Panel description:
While over the recent decades the post-colonial theory became a full-fledged theoretical concept describing the cultural and social processes in the former colonies of the Western world, it is still a matter of controversy whether its conclusions may be applied to the post-communist states of the former Eastern Bloc. The discussion has been sparked in 2001 by the seminal article by David Chioni Moore, “Is the Post- in Postcolonial the Post- in Post-Soviet? Toward a Global Postcolonial Critique”. In 2016, 15 years after the article has been published, there is a good occasion to return to the roots of the debate.
The proposed thematic group focuses on what are the long-term consequences of the factors, affecting the current collective mindset and subjective social reality in Central-Eastern Europe.
In particular, the impact of the following factors will be analyzed within the proposed thematic group:
- the colonial practices of the neighbouring empires, ranging from over 100 years to 500 years and more, including stigmatization, racism, ethnic cleansing and genocide;
- othering practices, dating back for at least 2 centuries and being a functional equivalent of Orientalism;
- the historical trauma prior and during WWII and during the subsequent domination of a victorious totalitarian regime which resulted in thorough transformation of the society;
- the feeling of helplessness, failure and the resulting distrust;
- extreme adaptation shock resulting from the collapse of the totalitarian social experiment;
- the collective Post-Colonial Stress Disorder, analogous to the individual Post-Traumatic Stress Disorder;
- the collective mechanisms of compensation for the traumatic experiences.
The following themes will be analyzed:
- the practices and experiences of resistance and accommodation within imperial/colonial and post-colonial contexts;
- (post) imperial “hybridity” in social structure and popular discourses in the region)
- the distinctiveness of the Central-Eastern European social history of colonization and imperialism, and its possible contribution to the contemporary postcolonial theory.
Participation of sociologists from Central-Eastern Europe is particularly encouraged.

G04: Unintended Consequences in Science, Technology and Innovation

Panel organizers:
Dr. Iwona Zielińska, IFiS, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, izielinska@aps.edu.pl (contact person)

Dr. Adriana Mica, Uniwersytet Warszawski, a.mica@uw.edu.pl

Panel description:
The unintended consequences is one of the most persistent paradigms in social sciences. Its focus ranges from unanticipated and perverse effects of social action, to the emergence of spontaneous order and durable social structure as an effect of social interactions and interdependence. The sociological discourse on the unintended has been mainly influenced by related perspectives in economics and public policy. Herein however, we propose to inquire in more depth the theoretical elective affinities with the science, technology and innovation domains.
The scale of unanticipated consequences grows proportionally to the advancement of science and technology. The invention of antibiotics in medicine allowed to elongate life expectancy significantly, but it also may have led to decreasing greatly a natural bacterial diversities in our bodies, which in turn results in growing obesity and new autoimmune diseases. In other cases however, the development of technology results in many desirable unanticipated results, one domain in which unintended benefits outnumber the costs is that of information technology. Global warming can be seen as an unanticipated result of the growing use of such technology as cars, factories or household devices, but because of the danger it implies for environment it has also pushed the development of the so called 'hydrogen economy' which is much greener and safer than the traditional fuel economy.
We invite empirical, conceptual and methodological papers discussing unexpected consequences, side-effects, happy accidents and structured outcomes in science, technology and innovation. We are also interested in the implications posed by these phenomena for areas such as: politics, economy, research, environment, law and regulations, culture and society.

G05: Contemplative Sociology. Towards the Mindful Sociological Research and Empathic Society

Panel organizers:
Prof. Krzysztof Konecki, University of Łódź, konecki@uni.lodz.pl
Dr. Radosław Kossakowski, University of Gdańsk, radoslaw.kossakowski@ug.edu.pl(contact person)

Panel description:
The goal of contemplative sociology is to understand individuals and communities by taking into account the point of view of the Other, as well as the interconnectedness of the world. Contemplative sociology questions the common sense and scientific distinctions (e.g., internal/external, micro/macro, self/other, solidarity/anomy, etc.), and among these—telling the researcher apart from the researched. A contemplative sociologist not only observes and analyzes the connectedness of social worlds—overpassing one's own perspective—but also bears in mind the validity of social interventionism. As a result of openly expressed eco-humanistic values, s/he actively contributes to changing the reality under study. Doing so, s/he takes into account the issue of impermanence: how susceptible to changes social worlds and identities are? One's ego and self-identity are here seen as illusive, and the concepts we use are, for contemplative sociologists, no more than mere mind's products of social and material influences.
Meditation and the mindfulness practices are here applied in order to evoke a more insightful and compassionate approach to the study of social activity and social life. These are also made use of to increase the researcher's sensitivity, as well as to improve both methods and research techniques s/he applies. Experimenting with the mind and the self is of great importance in acquiring such social sensitivity, especially in case of sociologists. Making use of spiritual inspirations in the research practice may develop the understanding of social worlds and impact upon building trust, as well as the visions and plans to improve the socio-ecological system and the quality of life, and also the well-being of humans and animals.
We invite contributions that address (but are not limited to) the following themes:

- Methodological endeavors aimed at applying the techniques of meditation, mindfulness, and breathing, as well as the work with the body. The sensory embodiment of the researcher's

concepts. The role of intuition in the research.

- The mindful research and analysis of data (Contemplative Grounded Theory, Mindful Interviewing, Mindful Ethnography, etc.).
- Research methods—"the first-person perspective to study consciousness."
- Compassion and sensitivity in sociological research.
- Intervention in the community, clinical research, hospitals, correctional institutions, et cetera—from the contemplative perspective and with the use of spiritual inspirations.
- The self and ego as compelling but *empty* concepts exemplifying the contemporary society.
- The mindful and not-mindful organizations and management.
- Spirituality in business and capitalist systems.
- Social emotions and the mindful management of emotions in everyday life situations and organizations.
- The mindful connectedness with the nature and animals. The issues of compassion and interactions.
- The commercialization and commodification of spiritual movements and ideologies. Mindfulness and/or McMindfulness.
- Engaged sociology. Spiritual inspirations. Sociology in the contemplative/mindful action research.
- Towards the mindful/emphatic culture. Towards the mindful/empathic society.

G06: Intergenerational solidarity in sociology of ageing

Panel organizers:
Dr. Jolanta Perek-Białas, Institute of Statistics and Demography, Warsaw School of Economics, Warsaw and Institute of Sociology, Jagiellonian University, jolanta.perek-bialas@uj.edu.pl (contact person)
Prof. Andreas Hoff, Faculty of Social Sciences, Zittau/Görlitz University of Applied Sciences, Germany

Panel description:
Already, not only demographers but also sociologists are more and more aware that population ageing is not a problem but it should be seen as a challenge. However, not only empirical but also with solid theoretical background studies are needed in this sub-discipline of sociology (sociology of ageing).There is still an open question how sociological theories could be better used and developed in analysis of social changes due to ageing.
With the proposed session we would continue a series of 'sociology of ageing' sessions at Polish Sociology Congresses started in Zielona Góra 2007 and organized in Cracow 2010, Szczecin 2013. We would like to submit a session in English, which previously attracted sociologists from Central and Eastern Europe i.e. from countries sharing the prospect of rapid societal ageing. However if there is an interest in presenting research in Polish, as well it could be possible and welcome.
The specific focus of this session will be on 'intergenerational relations' i.e. in respect to care, in families, but also at workplace. Besides of that we plan to invite academics to discuss the impact of various relations on the quality of life of older people with stronger than before discussion how the impact of sociology of ageing can contribute to the development of some sociological theories. It will be also an opportunity to refer to the recent special issue of the Studia Socjologiczne (No2/2015) devoted to the sociology of ageing with a crucial question: What next for sociology of ageing in Poland and in general?

**

G07: Poza systemem pomocy społecznej. Źródła i formy rezyliencji gospodarstw domowych, zagrożonych ubóstwem // *Beyond the social assistance system. Sources and forms of resilience of households threatened by poverty*

Dwujęzyczna grupa tematyczna//*bi-lingual thematic panel*

Grupa współorganizowana przez Sekcję Pracy Socjalnej PTS//*Panel co-organized by the Polish Sociological Association Thematic Section on Social Work*

Prowadzące // *Panel organizers:*
Prof. dr hab. Elżbieta Tarkowska, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa // *Institute of Philosophy and Sociology, The Maria Grzegorzewska University*, etarkowska@aps.edu.pl (osoba kontaktowa//contact person)
Prof. dr hab. Kazimiera Wódz, Instytut Socjologii, Uniwersytet Śląski, Katowice // *Institute of Sociology, University of Silesia*, kazimiera.wodz@us.edu.pl

Opis:
Zapoczątkowana globalnym kryzysem finansowym w roku 2008 recesja gospodarcza i masowe bezrobocie, które dotknęło tysięcy obywateli krajów UE, postawiły na porządku dziennym pytania o przyszłość europejskiego modelu socjalnego i spowodowały konieczność poszukiwania innowacyjnych rozwiązań wykraczających poza dotychczasowe ramy organizacyjne i prawne „państw opiekuńczych". Wśród nich uwagę zwracają obserwowane na poziomie jednostek, gospodarstw domowych czy społeczności efektywne sposoby radzenia sobie z trudnościami bez oczekiwania na wsparcie ze strony instytucji publicznych czy organizacji pozarządowych. O takich jednostkach, grupach, gospodarstwach domowych mówi się coraz częściej jako rezylientnych, odpornych na ryzyka życiowe, wybierających w obliczu trudności aktywne formy przystosowania, pozwalające na zachowanie kontroli nad własnym życiem. Pojęcie rezyliencji (resilience) weszło do słownika nauk społecznych stosunkowo niedawno, zapożyczone z innych dyscyplin. Przywoływane jest w kontekście różnych zagrożeń, w tym wobec globalnego kryzysu finansowego z roku 2008. Jest narzędziem analizy reakcji jednostek, gospodarstw domowych i społeczności na te zagrożenia. Kategoria rezyliencja oznacza zerwanie z dotychczasowym sposobem traktowania osób żyjących w niedostatku jako biernych „ofiar systemu", postrzeganie ich natomiast przez pryzmat potencjalnych zasobów, umożliwiających przezwyciężanie trudności i odzyskiwanie zdolności do samodzielnego, niezależnego funkcjonowania w swoim środowisku.
Takie założenie przyjęto w międzynarodowym projekcie badawczym RESCuE („Patterns of Resilience during Socioeconomic Crises among Households in Europe", 7 PR UE, 2014-2017), w którym uczestniczą zespoły z 9 krajów (Finlandii, Grecji, Irlandii, Hiszpanii, Niemiec, Portugalii, Polski i Turcji). Prezentacja projektu przez jego koordynatora, dr Markusa Prombergera z Institute fur Arbeitsmarkt und Berufsforschung z Norymbergii oraz omówienie wstępnych wyników badań polskiego zespołu będą punktem wyjścia prac grupy tematycznej. Jej celem jest zainicjowanie szerszej dyskusji nad możliwymi sposobami rozumienia pojęcia rezyliencji, jego przydatnością w badaniach ubóstwa w Polsce a także nad wykorzystaniem wniosków z tych badań dla pracy socjalnej i polityki społecznej. Zapraszamy do udziału w grupie tematycznej osoby zainteresowane problematyką aktywnych form radzenia sobie z ubóstwem oraz kategorią rezyliencji.

Panel description:
Global financial crisis of 2008, economic recession and mass unemployment constitute starting points for our discussion on the future of the European social model and on new innovative ways and solutions in the field of welfare. We would like to highlight, among other issues, ways in which individuals and households without institutional assistance develop ways of coping with difficult economic situation. We describe these individuals, groups and households as resilient: resistant against life's risks. Active forms of adaptation to hardship allow them to remain in control over their own lives. The concept of resilience, a relatively new word in the social sciences vocabulary, is borrowed from the other disciplines. It is used in the context of different threats, among others the global financial crisis of 2008. It provides a way of analysing responses of individuals, households and societies to these threats. By using the concept of resilience, we break way from previous ways of approaching people living in poverty as passive victims of the system. It means seeing them as possessing resources that allow them to conquer difficulties and regain the ability to lead a self-reliant life.

Such an approach was applied in the international research project RESCuE („Patterns of Resilience during Socioeconomic Crises among Households in Europe", 7 PR UE, 2014-2017). The study is coordinated by Dr Markus Promberger from Institute fur Arbeitsmarkt und Berufsforschung in Nuremberg and realized by researchers from 9 countries: Finland, Greece, Ireland, Spain, Germany, Portugal, Poland and Turkey. The discussion will start with a general presentation of the project by Dr Markus Promberger and a presentation of the first results of research studies made by the Polish team. The aim of the thematic group „Beyond the social assistance system. Sources and forms of resilience of households threatened by poverty" is to initiate the debate concerning the concept of resilience and its usefulness in poverty studies in Poland, and to apply project results to social work and social policy. We invite researchers interested in active strategies of coping with poverty and in new category of resilience to take part in our debate.

G08: Przedsiębiorczość transnarodowa // *Transnational Entrepreneurship*

Dwujęzyczna grupa tematyczna//*bi-lingual thematic panel*

Prowadzące//*Panel organizers:*
Dr hab. Maria Nawojczyk, prof. AGH, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, maria@list.pl (osoba do kontaktu//*contact person*)
Prof. Dr. Magdalena Nowicka, Humboldt-Universität zu Berlin

Opis:
Na skutek procesu integracji europejskiej, przy jednoczesnej różnicy dobrobytu w poszczególnych regionach, powstają nowe możliwości dla osób gotowych do migracji opierające się nie tylko na tradycyjnym modelu zatrudnienia zależnego, ale także na nowych formach niezależnej pracy zarobkowej.W obliczu takich potencjalnie transnacjonalnych projektów życiowych oraz zasobów - przy uwzględnieniu deficytów dotychczasowych badań przedsiębiorczości w ujęciu etnicznym – przeprowadzenie analizy tego zjawiska tak w ujęciu teoretycznym, jak i wymiarze empirycznym wydaje się szczególnie zasadne. Od lat dziewięćdziesiątych XX wieku panuje w dużej mierze zgodność co do tego, że przy podejmowaniu decyzji o samozatrudnieniu znaczenie mają zarówno czynniki indywidualne, jak i społeczne „osadzenie" działalności przedsiębiorczej w lokalnym kontekście polityczno-instytucjonalnym. Najnowsze prace uwzględniają również przemiany pola, na którym migranci stają się niezależni, przede wszystkim globalizację, usieciowienie poprzez Internet oraz tanie środki transportu. W coraz większym stopniu wskazuje się także, że wraz z przemianą migracji w migrację tymczasową, niepełną, wahadłową oraz transnarodową zmieniają się także formy samozatrudnienia migrantów. Tacy „transnarodowi przedsiębiorcy" osadzeni są w adekwatnych społecznych i ekonomicznych sieciach zarówno w kraju pochodzenia jak i kraju, do którego wyemigrowali. Interesuje nas szczególnie:
1)czy migranci poprzez samozatrudnienie mogą polepszyć swoją sytuację życiową czy może raczej wpadają w „pułapkę mobilności", ponieważ w ramach niszowej ekonomii nie mają trwałych szans na zrobienie kariery zawodowej,
2)dlaczego i pod wpływem jakich warunków decydują się oni na samozatrudnienie, jak kształtują się ścieżki mobilności migrantów w stosunku do politycznych i ekonomicznych uwarunkowań i biograficznych modeli interpretacyjnych takich jak potrzeba autonomii, planowanie rodziny, samorealizacja,
3)jaki posiadają status społeczno-ekonomiczny i do jakiego aspirują oraz
4)jak dalece określona aktywność przedsiębiorcza oraz indywidualne życiorysy mogą zostać zaklasyfikowane jako „europejskie/transnarodowe".
Panel description:
As a result of the European integration process, taking into account differences in prosperity of individual regions, we can observe creation of new opportunities for people ready to migrate based not only on the traditional dependent employment model, but also on new forms of independent gainful employment. In the face of such potentially life transnational projects and resources - taking into account the deficits of previous studies of ethnic entrepreneurship - an analysis of the phenomenon

both in terms of theoretical and empirical dimension it seems particularly appropriate. Since the nineties of the twentieth century, there is largely consensus on the fact that when deciding on self-employment are important factors, both individual and social embedded entrepreneurial activity in the local political and institutional context. Recent works include the new approaches to the research field, where migrants become independent, thanks to globalization, networking through the Internet and cheap means of transport. Moreover with the transformation of migration in the migration temporary, incomplete, circular and transnational also forms of self-employment of migrants changed. Such "transnational entrepreneurs" are embedded in adequate social and economic networks, both in the country of origin and the country to which they emigrated. We are particularly interested in:
1) if through self-employment, migrants can improve their life situation or rather fall into the "trap of mobility" because within the niche economies they have no solid chance to make a career,
2) why and under what conditions, they opt for self-employment, how paths mobility of migrants are shaped in relation to political and economic conditions and biographical interpretative models such as the need for autonomy, family planning, self-realization,
3) what is their socio-economic status and to which one they aspire and,
4) to what the extent specified entrepreneurial activity and individual biography can be classified as "European / transnational".

G09: Funkcjonowanie związków i małżeństw mieszanych w kontekście wielokulturowości// *Mixed relationships and marriages in the context of multiculturalism*

Dwujęzyczna grupa tematyczna//*bi-lingual thematic panel*
Grupa współorganizowana przez Komitet Badań nad Migracjami Polskiej Akademii Nauk//*Panel co-organized by the Polish Academy of Sciences' Committee of Migration Studies*

Prowadzące//*panel organizers:*
Prof. dr hab. Krystyna Slany, Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, krystyna.slany@uj.edu.pl
Dr Magdalena Żadkowska, Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Gdańskiego, magdalena.zadkowska@ug.edu.pl (osoba do kontaktu//*contact person*)

Opis:
W odpowiedzi na rosnącą po 2004 roku liczbę związków mieszanych formalnych i nieformalnych w wielu krajach napływu pojawia się konieczność zgłębienia wiedzy socjologicznej na ten temat. Informacje na temat funkcjonowania związków binacjonalnych są stosunkowo skąpe, dlatego też proponowana sesja jest okazją do zaprezentowania badań i podzielenia się wiedzą z zakresu tej tematyki. Intensyfikacja przemieszczeń oddziałuje na rynek matrymonialny i dynamiczne formowanie się nowych wzorów i typów związków, małżeństw. Z jednej strony migracje umożliwiają tworzenie się bardziej różnorodnych związków intymnych oraz rodzin, powodując odchodzenie od homogeniczności ze względu na narodowość partnera (partnerki), z drugiej jednak strony wzrost liczby małżeństw mieszanych generuje napięcia i konflikty wiążące się
z międzykulturową odmiennością i komunikowaniem.
Poprzez migracje międzynarodowe rodziny stają się pionierami międzykulturowości
i samodzielnych sposobów radzenia sobie z wielokulturowością w życiu codziennym, których podstawą trwania są refleksyjne negocjacje (Beck-Gernscheim, Beck 2013). Prawdopodobieństwo pojawienia się konfliktów w takich rodzinach jest jednak duże i najczęściej powstają one na bazie odmiennych stylów komunikowania się i stosowanego języka, praktyk religijnych i kulturowych, poziomu adaptacji partnera migrującego, sieci znajomych, kulturowo określonych stylów wychowywania dzieci, ról i praktyk genderowych oraz zwyczajów i tradycji. Silny wpływ na relacje między partnerami i sposoby wychowania dzieci ma lokalna społeczność, a także dopuszczany w danym kraju poziom kontroli ze strony instytucji prawnych i socjalnych.
Dlatego też w naszej sesji proponujemy następujące tematy:

1) dobór partnerów i sposoby formowania się związku
2) życie intymno-emocjonalne, sposób zamieszkiwania (razem/osobno/na zmianę)

3) praktyki rodzinne z wyeksponowaniem genderowego podziału ról; kariery zawodowe
4) napięcia i obszary konfliktowe w obrębie związku; strategie rozwiązywania konfliktów
5) decyzje o wyborze miejsca zamieszkania ze względu na system, opiekę zdrowotną i socjalną oraz kontekst kulturowy państwa
6) sytuację dzieci w związkach binacjonalnych
7) relacje międzypokoleniowe w związkach mieszanych, rodzina dalsza a spotkanie kultur
8) szanse i zagrożenia międzykulturowości dla związków homoseksualnych
9) przygotowanie instytucji publicznych i rynku pracy do wyzwań międzykulturowych rodzin
10) mobilność i nowe technologie z perspektywy rodziny międzykulturowej
11) innowacyjne metody badań nad parami mieszanymi
12) innowacyjne metody pracy z rodzinami międzykulturowymi

Panel description:
Since 2004 the number of mixed relationships, both formal and informal is increasing. Therefore there is a growing need for sociological analysis, especially in countries that are becoming home for these particular kind of couples. The information regarding the way the binational relationships are functioning is rather scarce. Our session is opening the space to present the studies and share the knowledge regarding this issue. The increased mobility influences the matrimonial market; it also impacts the dynamics of the arising of new patterns and types of relations and marriages. On the one hand migrations facilitate diversity of intimate relations and families. On the other, the growing number of mixed marriages generates tensions and conflicts related to intercultural differences and communication.

Thanks to international migrations, families become pioneers of multiculturalism and individual ways of dealing with it in everyday life, based on reflective negotiations (Beck-Gernscheim, Beck 2013). The probability of conflicts in such families is high. The conflicts appear because of different styles of communication, different languages, religious practices, adaptation level of migrating partner, social networks, cultural differences in parental styles, social roles and gender practices, habits and traditions. Relations between partners and their parental styles are strongly influenced by local communities and also by the control level of state institutions (or, in other words, of defamilialization).

Within our session we invite presentations referring to:
1) ways of getting together and forming the relationship
2) intimate and emotional lives, patterns of dwelling (together, apart, mixed)
3) family practices and gender roles division: professional careers
4) tensions and conflicts in relationship, strategies for solving conflicts
5) decisions which country to stay in because of the social system, healthcare, social care and cultural context
6) situation of children in binational relationships
7) intergenerational relations in mixed couples, family in law and meeting of cultures
8) opportunities and threats for multiculturalism in homosexual couples
9) level of public institutions and labour market adjustment to challenges posed by multicultural families
10) mobility and new technologies from the perspective of multicultural family
11) innovative methods of research on mixed couples
12) innovative methods of work with multicultural families

G10: Trajektorie życiowe migrantów na tle przemian społeczno-gospodarczych Polski i Europy // *Migrants' life trajectories in the context of socio-economic transformations in Poland and Europe*

Dwujęzyczna grupa tematyczna//*bi-lingual thematic panel*

Prowadzący//*Panel organizers:*

Dr Magdalena Ślusarczyk, Instytut Socjologii, Uniwersytet Jagielloński,
magdalena.slusarczyk@uj.edu.pl (osoba do kontaktu //*contact person*)
Dr Sebastian Kołodziejczak, Instytut Socjologii, Uniwersytet Szczeciński
Mgr Marcin Gońda, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki

Opis:

Strumień ekonomicznych emigracji zarobkowych wzmagający się w Polsce, ze zmienną dynamiką, od ponad dziesięciu lat oraz dostrzegane zjawisko wypłukiwania kapitału ludzkiego z rodzimych rynków pracy, w połączeniu z biograficznym umocowanie migrantów w sieciach społecznych sprawiają, iż znaczenia dla socjologicznego oglądu zjawiska nabiera kategoria trajektorii życiowych. Co więcej, coraz ważniejsze jest uwzględnianie pozaekonomicznych przyczyn mobilności, szczególnie przy analizie migracji rodzin czy migracji powrotnych (zarówno migrantów poakcesyjnych, jak i członków polskiej diaspory na Wschodzie). Zmienne losy życiowe, decyzje zarówno jednostek jak i całych rodzin oraz kariery zawodowe migrantów muszą być analizowane w perspektywie socjologicznej głębszych zmian społecznych, charakterystycznych dla całego współczesnego świata tzw. kultury zachodniej. Jest to uwikłanie biografii ludzkich nie tylko w kontekst rynku pracy i zachodzących na nim przemian gospodarczych, ale i w pozarynkowe przyczyny mobilności (migracje rodzin, migracje powrotne), a także w zmieniające się systemy aksjonormatywne oraz społeczne wzorce działania.

W powyższym kontekście pojawia się kilka ważnych pytań o to, przed jakimi problemami stoi obecnie socjologia migracji? Jak dynamika ruchów migracyjnych zmienia istniejący ład społeczny, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu lokalnego i regionalnego? Jakie indywidualne strategie adaptacyjne i integracyjne stosują (lub nie i dlaczego) migranci oraz ich otoczenie?

Aktualne badania wszelkich rodzajów mobilności Polaków: zarobkowych, rodzinnych i powrotnych oraz teoretyczne i metodologiczne refleksje nad związkiem sytuacji społeczno-gospodarczej z procesami migracyjnymi oraz przemianami stylów życia, wartości i norm społecznych stanowić będą osiową problematykę prac w ramach proponowanej grupy tematycznej.

Abstract:

The issue of migrants' life trajectories is getting nowadays high sociological significance due to, among others, the stream of economic emigration that has been variously growing in Poland for more than ten years, outflow of human capital from domestic labor markets, as well as migrants' biographies anchored in social networks. Furthermore, it is also increasingly important to take into account non-economic determinants of mobility, especially while analysing family or return migration patterns (including Polish returnees from other EU countries or Polish diaspora members in the East).Analysis of changes in migrants' life courses, their job careers or individual and family decisions to migrate must comply with a deeper analytical perspective on social changes that the entire modern Western culture is characterised by. It refers to individual biographies that are entangled not only in the changing labor market conditions, but also in non-economic factors of mobility (family migration, return migration etc.), as well as in changing axionormative systems and social action schemes.

Consequently, there is a number of important questions that sociology of migration has to answer nowadays. How the dynamics of migration influences the existing social order, especially on regional and local levels? What individual strategies of adaptation and integration are being (or are not being) utilised by migrants and their social milieus?

Current research results on all types of Poles' mobility (economic, family, return etc.) as well as theoretical and methodological reflections on the relationship between, on the one hand, socio-economic situation and migration processes and, on the other hand, changes of migrants' lifestyles, values and social norms will become the core subject of investigation within the proposed thematic group.

G11: Socjologia morska// *Maritime Sociology*

Dwujęzyczna grupa tematyczna//*bi-lingual thematic panel*

Prowadzący//*Group organizers:*

Prof. Władysław Misiak, Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytet Warszawski,
Dr hab. Agnieszka Kołodziej-Durnaś, prof. US, Instytut Socjologii Uniwersytet Szczeciński,
kolodziej.durnas@gmail.com (osoba do kontaktu//*contact person*)

Opis:
Od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku prof. Ludwik Janiszewski wraz ze współpracownikami rozwijał w Szczecinie socjologię morską. Socjolodzy z Gdańska, Szczecina, Poznania, Warszawy, Katowic i innych ośrodków akademickich przeprowadzili wiele projektów badawczych dotyczących m.in. środowiska pracy na statkach dalekomorskich, zawodów morskich (ludzi morza), społeczności nadmorskich, rodzin rybaków i marynarzy. Po okresie zapaści zarówno gospodarki morskiej jak i socjologii morskiej wśród badaczy społecznych ponownie obserwuje się zwiększone zainteresowanie ludzką aktywnością na morzu i z nim związaną. Tematyka morska została wprowadzona na konferencje European Sociological Association (sesje Maritime Sociology w Lizbonie 2009, Genewie 2011, Turynie 2013 i Pradze 2015), do programu ostatniego Ogólnopolskiego Zjazdu PTS w Szczecinie (2013) i zjazdu niemieckiego towarzystwa socjologicznego w Trewirze (2014). Sesja socjologii morskiej pojawiła się również na nordyckim kongresie socjologicznym w Reykjaviku (2012). Tej tematyce poświęcone jest czasopismo Roczniki Socjologii Morskiej/Annuals of Marine Sociology wydawane przez gdański oddział PAN (ERIH).
Panel description:
Zapraszamy wszystkich badaczy zajmujących się morzem jako przestrzenią społeczną do zgłaszania referatów, które mogą obejmować zagadnienia pracy na morzu, przedsiębiorstw gospodarki morskiej, społeczności nadmorskich i przymorskich, miast portowych, wychowania morskiego, Bałtyku w kontekście zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa militarnego i energetycznego.
Since 1960ies prof. Ludwik Janiszewski with his followers has been developing in Szczecin the field of maritime sociology. Sociologists from Gdansk, Szczecin, Poznan, Warsaw, Katowice and other academic centres have carried out many research projects referring to e.g. labour milieu of deep-sea vessels, maritime professions, sea-side communities, families of seamen and fishermen. After the period of the collapse of both maritime economy and maritime sociology, increased interest of human activity at sea has been observed. The sessions of maritime sociology were present in the programme of European Sociological Association conferences (Lisbon 2009, Geneva 2011, Turin 2013 and Prague 2015) as well as in the previous Polish Sociological Association conference in Szczecin (2013) and German Sociological Association in Trevir (2014). The session of maritime sociology was also included in the schedule of Nordic Sociological Association in Reykjavik (2012). The problems of this field are discussed among others in the articles of Roczniki Socjologii Morskiej/Annuals of Marine Sociology published by Polish Academy of Sciences (ERIH).
We invite all researchers dealing with the issues of sea as a social space to submit proposals of papers. They may refer to: labour at sea, maritime economy companies, seaside communities, port cities, maritime upbringing, the Baltic in the context of sustainable development, military and energetic safety.

Grupy w języku polskim // *Thematic panels in Polish*

G12: Co nam zostało z tamtych lat? Próżnia socjologiczna we współczesnej Polsce

Prowadzący:
Dr Michał Kotnarowski, Instytut Studiów Politycznych PAN, kotnar@isppan.waw.pl (osoba do kontaktu)
Dr Tadeusz Szawiel, Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski, szawiel@uw.edu.pl

Opis:

W naszej grupie tematycznej chcemy rozmawiać o próżni socjologicznej we współczesnej Polsce. Teza Stefana Nowaka zakładająca jej istnienie (w czasach PRL) należy do klasyki polskiej socjologii. Choć jest ona szeroko znana i dyskutowana, nie doczekała się niestety odpowiedniego przyjęcia w polskich naukach społecznych po upadku komunizmu (Grabowska 2004: 162-163). Brakuje całościowego opracowania dotyczącego tej problematyki, aczkolwiek należy oddać sprawiedliwość tym, którzy próby adaptacji tej koncepcji w nowej rzeczywistości podejmowali (np. Kubiak, Miszalska 2004). Musi to dziwić , bo eksplanacyjny potencjał klasycznej koncepcji Nowaka wydaje się bardzo duży; wykorzystanie jej do analizy życia społecznego w pokomunistycznej rzeczywistości powinno dawać wartościowe rezultaty.

Nasza grupa tematyczna ma służyć jako forum dyskusji na powyższe tematy. Po pierwsze więc jako organizatorzy grupy tematycznej jesteśmy zainteresowani pytaniem o aktualność tezy Nowaka we współczesnej Polsce. Chcemy dyskutować o tym, czy w społeczeństwie pokomunistycznym wciąż odnajdujemy niepokojącą pustkę między silnymi identyfikacjami poziomu pierwotnych grup i poziomu narodowej społeczności; w oryginalnym brzmieniu próżnia socjologiczna oznacza wszak brak (lub słabość) identyfikacji i tożsamości szczebla pośredniego, a nie brak wszelkich więzi poziomu ponadprywatnego. Chcemy więc rozmawiać o strukturze społecznej współczesnej Polski, jej zmianach w ostatnim ćwierćwieczu, wykształcaniu się nowych klas i warstw społecznych, ich interesach, tożsamościach, poczuciu odrębności, o upolitycznieniu grup, klas i warstw polskiego społeczeństwa, a także ich politycznych postawach i zachowaniach. Interesują nas szczególnie próby empirycznej weryfikacji tezy o istnieniu/zaniku próżni socjologicznej we współczesnej Polsce.

Po drugie, interesuje nas, jako organizatorów grupy, nie tylko użyteczność tezy o próżni socjologicznej do badania współczesnego społeczeństwa polskiego, i próby jej empirycznej weryfikacji, ale także jej odbiór i obecność w polskim myśleniu socjologicznym. Nie mamy wątpliwości, że ten pomysł, jak mało który w bogatym dorobku socjologii PRL, zasługuje na należyte odczytanie i odniesienie. Chcielibyśmy więc podyskutować o „intelektualnej aktualności" tezy Nowaka, jej obecności w polskim dyskursie socjologicznym, jej wpływie na teoretyczny pejzaż naszej socjologii i pokrewnych nauk społecznych. Żywimy przekonanie, że omawiana propozycja Nowaka zostawiła trwały ślad w myśleniu polskich socjologów o naszym społeczeństwie, bardzo będziemy się cieszyć z opracowań ten wątek eksplorujących.

Do naszej grupy tematycznej zapraszamy referentów reprezentujących różne podejścia i paradygmaty. Zależy nam na tym, by wśród uczestników znaleźli się badacze o różnych punktach widzenia, pochodzący z odmiennych tradycji intelektualnych, różnie odbierający i odczytujący tezę Nowaka. Po pierwsze, czekamy na referaty teoretyczne, próbujące na nowo zinterpretować i uaktualnić – co w nowych warunkach nie jest łatwe – tezę Nowaka, uporządkować pojęciowy chaos i odpowiedzieć na pytanie o teoretyczną aktualność omawianej propozycji. Po drugie, zapraszamy referentów zajmujących się kwestiami metodologicznymi – możliwościami, technikami i poprawnością badań nad dyskutowanym tematem. W końcu po trzecie oczekujemy referatów empirycznych, próbujących wprost odpowiedzieć na pytanie o to, czy w Polsce wciąż: : „[…] pomiędzy poziomem pierwotnych grup i poziomem narodowej społeczności istnieje – z punktu widzenia identyfikacji ludzi i ich emocjonalnego zaangażowania – ***rodzaj socjologicznej próżni***" (Nowak 1979: 128; podkreślenie w oryginale).

G13: Wędrujące pojęcia w naukach społecznych

Prowadzące:
Prof. Marta Bucholc, Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, mbucholc@uni-bonn.de (osoba do kontaktu)
Mgr Kornelia Kończal, European University Institute, Florence
Dr Joanna Wawrzyniak, Uniwersytet Warszawski

Opis:
Uprawianie nauki to praca na pojęciach: pojęcia są zarówno narzędziami, jak i wytworami badaczy. Skąd biorą się pojęcia? Gdzie nabierają treści, dzięki którym stają się użyteczne? Dokąd i którędy

udają się, gdy wypuścimy je z rąk? Książka narratolożki Mieke Bal pt.„Wędrujące pojęcia w naukach humanistycznych” (wyd. pierwsze 2002, wyd. polskie Warszawa 2013) ożywiła dyskusje nad losami pojęć w naukach humanistycznych. Obrady proponowanej grupy tematycznej mają dać okazję do podjęcia namysłu nad aparatem pojęciowym nauk społecznych, z socjologią na czele.
Zapraszamy do składania propozycji referatów inspirowanych koncepcją wędrówek pojęć.
Szczególnie interesują nas następujące zagadnienia:
- wiedza potoczna jako źródło pojęć naukowych;
- ewolucja pojęć w naukach społecznych: pojęcia zaginione, odnalezione, zapoznane i nie do poznania;
- filozoficzne rodowody pojęć socjologicznych;
- wymiana pojęciowa między socjologią a innymi naukami: prawo, ekonomia, historiografia, językoznawstwo i literaturoznawstwo jako partnerzy socjologii;
-przyroda jako domena pojęciowa metafor społeczeństwa;
- transformacje pojęć socjologicznych wędrujących między językami: przekład tekstu naukowego jako praca na pojęciach;
- międzykulturowe wędrówki pojęć socjologicznych: kontekst kulturowy pracy naukowej jako utajony modyfikator sensu;
- pozanaukowa kariera pojęć socjologicznych: wędrówki po polityce, literaturze, sztukach wizualnych i performatywnych.
Wyliczenie to należy traktować jako deklarację naszych zainteresowań i uściślenie tego, jak rozumiemy wędrówki pojęć w naukach społecznych. Nie jest to w żadnym razie ograniczenie zakresu tematycznego obrad grupy. Referaty mogą mieć charakter teoretyczny bądź empiryczny, przyjmować perspektywę historyczną lub dotyczyć współczesności, omawiać pojęcia występujące w polskim obrocie naukowym bądź w innych obszarach kulturowych i językowych. Planowana jest publikacja referatów w języku polskim lub angielskim, zależnie od poczynionych z uczestnikami ustaleń.

G14: Krytyka naukowa w naukach społecznych – tendencje współczesne

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Nauki PTS oraz Sekcję Etosu i Tradycji w Nauce Komitetu Naukoznawstwa PAN

Prowadzące:
Dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, UMCS, ag-kol@wp.pl
Dr hab. Grażyna Woroniecka, ISNS UW, gworoniecka@wp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:

Przedmiotem obrad ma być stan dyscyplin nauk społecznych (zwłaszcza socjologii i nauk pokrewnych) oglądany przez pryzmat praktyki krytyki naukowej w ciągu ostatnich 25 lat. Cezura wynika z czynników politycznych oraz trendów kulturowych, dla których data 1989 r. jest w Polsce momentem przełomowym. Nie jest naszą intencją dołączenie się do głosów mówiących o upadku krytyki naukowej ani wyznaczających jej (mniej lub bardziej niedościgłe) standardy. Zależy nam na takim ukierunkowaniu debaty, aby wyłonił się z niej kształt socjologii i dyscyplin pokrewnych w realnych, praktycznych (czyli stosowanych do oceniania prac naukowych) kategoriach. Pozwoli to na ustalenie faktycznego zasięgu nakładania się i mieszania paradygmatów, stopnia interdyscyplinarności nauk społecznych w Polsce, a także na wypracowanie empirycznych, powiązanych z bieżącą praktyką krytyczno-naukową, standardów ewaluacji prac i projektów badawczych.

Uważamy, że każda forma dyskursu (także naukowa) ma charakter historyczny: historycznie ustanawia sama siebie, własne granice i pogranicza w komunikacji z otoczeniem zewnętrznym i wewnętrznym. Kryzys nauki nadchodzi wtedy, kiedy traci ona elastyczność negocjowania swoich granic, zamyka się na otoczenie. I przeciwnie, dopóki podejmuje skutecznie autorefleksję odnośnie do trzech wielkich tematów całej humanistyki: wiedzy, władzy i etyki, nie pozwalając na skostnienie

sensów tego, co wewnętrzne i zewnętrzne, nie możemy mówić o kryzysie, a jedynie śledzić kierunki i wzory zmiany.

Oprócz dyskusji nad praktyką krytyki naukowej warto uwzględnić także aktywność na pograniczu refleksji naukowej i pozanaukowej (np. publicystycznej), która ujawnia miejsce nauk społecznych w szerszym obiegu myśli. Nauka, w tym także jej autorefleksja i standardy ewaluacji oraz krytyki, są bowiem coraz częściej przedmiotem analiz w dyskursie publicznym.

G15: Naukowe / nienaukowe. Refleksja socjologiczna i antropologiczna poza standardami naukowości

Grupa współorganizowana przez Sekcję Antropologii Społecznej PTS

Prowadzące:
Dr Grażyna Kubica-Heller, Uniwersytet Jagielloński, grazyna.kubica-heller@uj.edu.pl
Dr Magdalena Łukasiuk, Uniwersytet Warszawski, mlukasiuk@wp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Granice tego, co naukowe, zakreślone są umownie. Częstokroć ich przebieg wynika z przyjętego podejścia teoretycznego czy metodologicznego i tym samym legitymizuje pewne ustalenia, innym odmawiając prawomocności. Można po prostu nie zapuszczać się w te nieuprawnione naukowo rejony, uznając uzyskany ‘naddatek wiedzy’ za niekonceptualizowalny bądź nieistotny. Jednak niektórzy niepokorni i zaangażowani antropologowie i socjologowie starali się znaleźć na to sposób, np. pisząc równolegle dwa różne teksty (Wittgenstein, Malinowski i wielu innych) czy wypracowując dla swoich ustaleń jakiś naukowy mandat (Böhme). Po pewnym czasie mogło się okazać, że teksty zamierzone jako nienaukowe okazywały się cenniejsze dla rozwoju wiedzy, a zmieniająca się nauka odnalazła do nich swoją drogę.
Przedmiotem obrad proponowanej grupy jest to, co znajduje się na granicach naukowości ze względu na nieprzystawalność siatki pojęciowej do istniejących tradycji naukowych, niską kodyfikowalność procedur metodologicznych czy ogólną dziwność zagadnień, używanego języka lub rozumowania.
Zapraszamy uczestników i uczestniczki do zgłaszania referatów odnoszących się do poniższych zagadnień:
- zmagania badaczy z problemem zagospodarowania treści niemieszczących się w aktualnym kanonie antropologii i socjologii – refleksje auto/biograficzne;
- niepewne kategorie teoretyczne i podważane metody w antropologii;
- ulotność, subiektywność i inne przesłanki odmowy naukowego znaczenia badaniom etnograficznym;
- pozycja osób badanych w opracowywaniu naukowych marginaliów;
- rola empatii, solidarności i rozumiejącego wglądu w decyzjach publikacyjnych;
- współczesne losy tekstów, które nie zmieściły się w nauce; teksty naukowe, które opuściły pole nauki;
- tematy, zagadnienia, zjawiska społeczne, które są niewidoczne w opracowaniach naukowych.

G16: Socjologia polska po r. 1989. Tradycje, nadzieje, rozczarowania

Grupa współorganizowana przez Sekcję Historii Socjologii PTS

Prowadzący :
Prof. zw. dr hab. Mirosław Chałubiński, Uniwersytet Zielonogórski, mirek_chalubinski@onet.pl (osoba do kontaktu)
Dr hab. Jarosław Kilias prof. Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski
Dr Łukasz Dominiak, Instytut Socjologii, Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu

Opis:

Wiodący temat grupy stanowi w pewnym stopniu kontynuację organizowanych przez naszą sekcję na poprzednich kongresach PTS sympozjów pt. Recepcja światowej socjologii w Polsce. Ich badawcze rezultaty zostały opublikowane w dwóch książkach i wielu artykułach i spotkając się ze sporym zainteresowaniem nie tylko badaczy dziejów socjologii. Ale wychodzi on tematycznie i chronologicznie daleko poza wcześniejsze nasze wysiłki badawcze i analizy.
Tym razem zamierzamy zająć się problemami funkcjonowania socjologii polskiej po r. 1989 w tym m.in. zmianami koncepcji teoretycznych i paradygmatów, przewartościowaniem tradycji, rewizją stosunku do marksizmu, recepcją światowej socjologii w Polsce, pozycją polskiej socjologii w świecie, oczekiwaniami względem nauk socjologicznych w naszej gospodarce rynkowej, skutkami reform szkolnictwa wyższego dla socjologii, zasadniczo odmiennym usytuowaniem humanistyki względem władz politycznych itp. Rzecz jasna lista tematów daleka jest od wyczerpania i ulegnie ona modyfikacjom i precyzacjom w trakcie dalszego przygotowywania sesji. Wedle naszego rozeznania, którego już dokonaliśmy można liczyć na spore zainteresowanie udziałem w naszej grupie tematycznej.
Wedle naszych wstępnych szacunków wygłoszonych zostanie ok. 10 referatów. Bierzemy też pod uwagę ewentualne „wyłożenie" tych tekstów, które nie zmieściły się w programie. Planujemy wydanie materiałów z sympozjom w specjalnym, monotematycznym zeszycie Roczników Historii Socjologii.

G17: Socjologia edukacji w badaniach empirycznych i refleksji teoretycznej

Prowadzący:
Dr hab. Michał Federowicz, Instytut Badań Edukacyjnych
Dr Tomasz Leszniewski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Dr hab. Marta Zahorska, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego
Kontakt: bulkowskik@is.uw.edu.pl

Opis:

Grupa tematyczna ma na celu skupienie badaczy, którzy analizują procesy edukacyjne z różnych perspektyw poznawczych, takich jak społeczno-kulturowa, stratyfikacyjna, instytucjonalna, rynku pracy, czy aktywności zawodowej i obywatelskiej, a także sfery wychowania, funkcjonowania szkoły, uczelni i innych podmiotów na rynku edukacyjnym. Celem obrad jest także namysł nad dotychczasowym zasobem wiedzy socjologicznej dotyczącej tego obszaru rzeczywistości społecznej oraz tożsamością i kondycją socjologii edukacji jako subdyscypliny. Szeroki zakres problemowy ma pozwolić na dokonanie diagnozy, czym i w jaki sposób zajmuje się omawiana subdyscyplina oraz uchwycenie teoretyczno-metodologicznych przemian na tym polu badawczym w Polsce. Ważnym elementem proponowanych rozważań są także próby ponownego odczytania klasycznych źródeł myśli socjologicznej w kontekście wyzwań, przed którymi staje dziś edukacja.

W Polsce po 1989 roku nastąpił wzrost społecznie odczuwanej wartości edukacji, także aspiracji wobec wykształcenia dzieci, uległa zmianie struktura wykształcenia ludności. Zasadniczo zmieniły się struktury instytucjonalne: system edukacji został zdecentralizowany, wzrosła autonomia szkół i uczelni, zwiększyło się znaczenie kształcenia ogólnego i szkolnictwa wyższego. Polska edukacja podlega także procesom obecnym w innych krajach, postępuje umiędzynarodowienie edukacji, rośnie potrzeba aktywności edukacyjnej osób dorosłych i budowania własnego portfela kompetencji również poza edukacją formalną (uczenie się przez całe życie). Ważnym kontekstem jest konkurencyjność gospodarki i innowacyjność, zmieniający się rynek pracy i polityka społeczna. Potrzebne są analizy wszystkich ogniw szeroko rozumianego systemu: poczynając od najważniejszego – szkolnej klasy i szkoły, grupy studenckiej i uczelni, szkolących się ludzi i instytucji oferujących rozwój kompetencji, poprzez samorządy terytorialne, które są gospodarzami edukacji na swoim terenie, po władze centralne, których najważniejszą rolą jest porządkowanie prawa, w odpowiedzi na cywilizacyjne wyzwania stojące przed państwem jako całością.

Potrzebna jest refleksja nad społecznym znaczeniem przemian zachodzących w edukacji, jak i metarefleksja nad kondycją subdyscypliny, a także nowe inspiracje teoretyczne, w tym pochodzące z innych segmentów socjologii i innych dyscyplin.

Zapraszamy do udziału wszystkich tych, którzy refleksję taką prowadzą z respektem dla badań empirycznych, zarówno ilościowych jak i jakościowych, własnych jak i opartych na danych zastanych i wtórnych analizach, także tych, którzy zmierzają do budowania teorii lub wzmacniają *evidence informed policy and practice*. Perspektywa socjologiczna może przyczynić się do porządkowania dyskursu publicznego wokół edukacji i stawiania trafnych pytań.
Osoba do kontaktów: Krzysztof Bulkowski, bulkowskik@is.uw.edu.pl

G18: Socjologia sztuki i muzyki w ujęciu teoretycznym i badawczym

Prowadzące:
Dr Barbara Jabłońska, Instytut Socjologii, Uniwersytet Jagielloński, b.jablonska@uj.edu.pl
Dr Katarzyna Niziołek, Instytut Socjologii, Uniwersytet w Białymstoku, katarzyna.niziolek@gmail.com (osoba do kontaktu)
Mgr Katarzyna M. Wyrzykowska, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, katarzyna@wyrzykowska.net

Opis:

Problematyka socjologii sztuki i muzyki jest współcześnie jednym z bardziej interesujących obszarów naukowej refleksji i badań. W ostatnich latach rośnie zainteresowanie socjologów sztuką i muzyką nie tylko jako dziedzinami doświadczenia, ale też jako narzędziami naukowego poznania, podobnie jak wzrasta zainteresowanie artystów teoriami socjologicznymi. Badacze społeczni od dawna dostrzegają rolę, jaką sztuka i muzyka odgrywają w społeczeństwie, stając się – jak pisał Stanisław Ossowski – ośrodkiem tworzących się wokół niej stosunków społecznych. Dla Ossowskiego istotny był bowiem cały, szeroko pojęty, kontekst społeczny i kulturowy, w którym dzieło sztuki powstaje, podlega ocenom, wywołuje określone reakcje, a także zwrotnie oddziałuje na rzeczywistość społeczną. Sztuka w takim ujęciu jest więc zarówno społecznie determinowana, jak i posiada moc transformującą ową rzeczywistość.

Zapraszając do udziału w grupie tematycznej, stawiamy pytania o miejsce sztuki i muzyki we współczesnej socjologii i znaczenie socjologicznych badań w tych obszarach. Interesują nas także możliwe związki między socjologią i sztuką/muzyką. Pole sztuki analizowane będzie z różnych punktów widzenia: nadawcy, przekazu (treści) i odbiorcy (recepcji i skutków społecznych). Przedmiotem poszczególnych wystąpień w ramach grupy i wspólnej dyskusji mogą stać się następujące obszary zagadnień: twórca – dzieło – odbiorca dzieła; gust w polu sztuki/muzyki, preferencje odnoszące się do sztuki/muzyki, uczestnictwo w kulturze artystycznej; przestrzenie sztuki: od muzeów i filharmonii do murów miejskich; obecność sztuki i muzyki w przestrzeni prywatnej i publicznej; społeczne funkcje sztuki/muzyki; ludzie, organizacje i instytucje działające w polu sztuki/muzyki; sztuka i muzyka wobec problemów społecznych; sztuka i muzyka jako narzędzie wpływu politycznego; nowe zjawiska artystyczne; pośrednicy w sztuce/muzyce oraz rola otoczenia przedmiotowego i technologicznego w kształtowaniu praktyk artystycznych; emocje w sztuce/muzyce (społeczny gniew, oburzenie, panika moralna); sacrum i profanum oraz jego kontestacja w polu sztuki/muzyki; twórcy a krytycy, recenzenci, audytorium – dyskursy o sztuce/muzyce; sztuka/muzyka a Internet; sztuka i muzyka jako wehikuły wartości. Wśród wymienionych zagadnień szczególnie interesująca wydaje się problematyka funkcji sztuki i muzyki w różnych obszarach życia społecznego (politycznym, religijnym, ekonomicznym czy medialnym). Jak podkreślał przywoływany już wcześniej Stanisław Ossowski, kluczową funkcją sztuki jest jej funkcja komunikacyjna – umożliwia ona bowiem porozumienie pomiędzy twórcą, odtwórcą i odbiorcą dzieła.

Powyższe zestawienie nie wyczerpuje oczywiście możliwych tematów analizy i dyskusji. Ma być jedynie wskazówką co do rodzaju zagadnień, jakie mogą stać się przedmiotem obrad grupy. Jako organizatorki grupy jesteśmy przekonane o potrzebie stworzenia płaszczyzny wymiany doświadczeń badawczych i perspektyw teoretycznych w obszarze interdyscyplinarnych naukowych zainteresowań sztuką i muzyką. Stąd do zgłaszania swoich wystąpień zachęcamy przedstawicieli nauk społecznych zajmujących się różnymi dziedzinami sztuki i muzyki, spoglądających na nie z perspektywy różnych

subdyscyplin socjologii, a także przedstawicieli innych dyscyplin naukowych, którzy w kontakcie z socjologami upatrują szansy wzajemnej inspiracji.

G19: Socjologia w literaturze – literatura w socjologii

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Nauki PTS

Prowadzący:
Dr Paweł Ćwikła, Uniwersytet Śląski, pawel.cwikla@us.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr hab. Arkadiusz Jabłoński, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Opis:
Socjologowie obierający za przedmiot badań literaturę, zwykle czują się w sposób szczególny zobowiązani – w przeciwieństwie do np. socjologów miasta, religii, prawa – uzasadniać wybór swoich zainteresowań. Niemal usprawiedliwiają się przekonując, że jest on (zwłaszcza gdy chodzi o literaturę piękną) wart socjologicznego oglądu. Pomimo tego, że nie brak prac socjologicznych dających się zaliczyć do obszaru socjologii literatury, jest ona subdyscypliną wciąż marginalną dla nauk społecznych, sytuującą się na ich peryferiach. Jej sytuacja jest wciąż mało ustabilizowana, co wiąże się m.in. z brakiem instytucjonalnego umocowania w świecie akademickim i jasności co do jej intelektualnych założeń, celów i sposobu przeprowadzania badań.
Socjolog musi uwzględniać miejsce jakie zajmuje literatura w porządku kultury. Wiele problemów socjologicznych zostało zdiagnozowanych i opisanych przez twórców literackich zanim socjologia ukonstytuowała się jako samodzielna dyscyplina. Z drugiej strony – wiedza naukowa z zakresu istoty procesów społecznych inspirowała i wciąż inspiruje pisarzy. Badacze społeczni mogą wykorzystywać szczególną – jak to ujął Lewis A. Coser – „intensywność postrzegania rzeczywistości" przez literatów, traktując ją jako jedno ze źródeł wykorzystywanych w swoich analizach. Ale muszą także umieć patrzeć krytycznie na refleksje pisarzy jako nieprofesjonalnych obserwatorów życia społecznego, skupiając się np. na stosunkach panujących między nimi a ich publicznością, na otoczeniu twórcy, na relacji ze środowiskiem mającym wpływ na jego pozycję artystyczną i/lub rynkową.
Chcemy zaprosić do dyskusji na temat miejsca jakie może/powinna zajmować szeroko pojęta literatura w refleksji socjologicznej. W związku z tym proponujemy zwrócić uwagę na kilka obszarów tematycznych, w obrębie których mieściłyby się ewentualne wystąpienia chcących wziąć udział w obradach naszej grupy:

- przedmiot socjologii literatury (co nim jest?, co być powinno?, co należało by z niego wyłączyć?);
- status socjologii literatury w odniesieniu do tradycji socjologicznej (w tym sporów na temat istoty socjologii toczonych u zarania tej dyscypliny);
- ontologia społeczna dzieła literackiego;
- relacja socjologii literatury wobec innych dziedzin nauki (szczególnie w obliczu postępujących tendencji łączenia dyscyplin);
- socjolog pisarzem – pisarz socjologiem (dzieła literackie niosące treści istotne z punktu widzenia teorii naukowej, literatura jako „ilustracja" koncepcji socjologicznych, profesjonalni socjologowie jako literaci);
- fikcja literacka i prawda naukowa (socjolog oceniający „wyobraźnię socjologiczną" pisarza, socjologiczny potencjał treści dzieła literackiego);
- „byt określający (artystyczną) świadomość" (znaczenie kontekstu powstawania dzieł, uwarunkowania ekonomiczne/społeczne/polityczne ograniczające/inspirujące twórcę)
- socjologia komunikacji literackiej (literatura wobec ideologii, literatura i polityka, literatura i wizje historii, literatura wobec zjawisk i procesów społecznych);
- pro- i „anty-socjologiczne" gatunki literackie;
- recepcja dzieła literackiego (odbiór potoczny i zinstytucjonalizowany, pisarz i środowiska opiniotwórcze, socjologiczne granice interpretacji literackiego świata przedstawionego);
- społeczna rola pisarza (socjologia literatury jako socjologia środowiska literatów);
- socjologiczne rozumienie „narracji";
- obraz Polski w przekazie literackim.

G20: *O socjologach*

Prowadzące:
Dr Anna Radiukiewicz, Instytut Studiów Politycznych PAN, radiukiewicz@isppan.waw.pl
Dr Marta Sałkowska, Collegium Civitas, marta.salkowska@civitas.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Barbara Worek, Uniwersytet Jagielloński

Opis:
Z jednej strony ostatnie lata obfitują w niemerytoryczne debaty na temat sytuacji zawodowej absolwentów poszczególnych kierunków kształcenia, a szczególne miejsce zajmują w nich ci, kończący studia socjologiczne. Są oni zazwyczaj prezentowani jako grupa o nikłych szansach na sukces zawodowy. Z drugiej strony, wobec pracowników naukowych formułowane są oczekiwania związane ze zmieniającą się koncepcją ich rozwoju, które nieraz stoją na drodze rzeczywistemu pogłębianiu wiedzy czy osiągnięciom w kształceniu. Socjolog, jako nauczyciel, naukowiec, badacz czy autor diagnoz, dotyczących rzeczywistości społecznej mierzy się z wieloma wyzwaniami. Wszystko to tworzy przestrzeń dla redefinicji roli socjologa, który raz staje się zdyscyplinowanym rzemieślnikiem i wykonawcą zleceń, a innym razem komentatorem, a i bywa że celebrytą.
Proponujemy dyskusję wokół dwóch tematów:
(I) kształcenie i szanse zawodowe absolwentów socjologii
W trakcie dyskusji chciałybyśmy podstawić pytanie o to, jak zmieniło się postrzeganie absolwentów socjologii na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat i jakie konsekwencje to przynosi dla procesu kształcenia studentów. Ważne będzie też podjęcie refleksji na tym, czy współczesny rynek pracy potrzebuje socjologów, jak kształtują się ścieżki zawodowe absolwentów socjologii oraz jaka jest jakość ich zatrudnienia i czy możemy traktować ich jako grupę pod tym względem homogeniczną. Innym obszarem dociekań chcemy uczynić odpowiedź na pytanie o to, jakie kompetencje są kształtowane u absolwentów socjologii, a jakie kształtowane być powinny oraz finalnie, jak kształcimy socjologów, a jak powinniśmy ich kształcić.
(II) role i dylematy pracowników naukowych socjologii
Ponadto zapraszamy do dyskusji nad wspomnianym kontekstem (ramami) funkcjonowania socjolożek i socjologów i ich konsekwencjami dla naszej roli społecznej oraz tożsamości zawodowej. Proponujemy podjąć próbę odpowiedzi na pytanie o to, jakie wyzwania tworzą przed nami te ramy, jakie możliwości się przed nami otwierają, a jakie zamykają. Innymi słowy stawiamy pytanie o to, jak (i czy) pogodzić naukę z krytyką społeczną, pracę naukową z publicystyką, ubieganie się o granty z własnymi zainteresowaniami naukowymi, dydaktykę z pracą naukową.

**

G21: Metody ilościowe: nowe wyzwania i nowe techniki

Prowadzący:
Prof. dr hab. Henryk Domański, Instytut Filozofii i Socjologii PAN
Dr hab. Anna Kubiak, prof. UŁ, Uniwersytet Łódzki
Kontakt: katarzyna.radulska@gmail.com

Opis:
Narastająca liczba i pogłębiająca się różnorodność badań (zarówno akademickich, jak i tych realizowanych w sektorze komercyjnym) skłaniają do podejmowania metodologicznej refleksji nad tymi badaniami i prowadzenia analiz dotyczących różnych aspektów procesu badawczego. Proponujemy, aby rozpatrywane problemy koncentrowały się wokół różnych aspektów dotyczących doskonalenia metodologii pomiaru i obejmowały zarówno etap realizacji badań terenowych, jak i opracowania danych:

1. Techniki badawcze wobec zmieniającej się rzeczywistości społecznej – wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie gromadzenia danych – techniki wspomagane komputerowo.

2. Znaczeniowy aspekt sytuacji wywiadu, kwestionariusza, rozumienia przez badanych zadawanych pytań i udzielanych odpowiedzi.
3. Błędy i efekty pomiaru w badaniach sondażowych – wartość uzyskiwanych danych.
4. Problemy i wyzwania w badaniach sondażowych – jak pozyskiwać respondentów i zwiększyć poziom realizowalności próby, panele internetowe, konwertowanie odmów, stosowanie gratyfikacji, wykorzystanie „mieszanych" technik realizacji wywiadu, itp.
5. Opracowanie danych – wybór technik „ważenia", itp.
6. Procedury i techniki analityczne – prezentacja wybranych technik analizy statystycznej.
7. Możliwości pozyskiwania informacji z komplementarnych baz danych.
8. Międzynarodowe badania porównawcze – standaryzacja procedur a kontekst społeczny i uwarunkowania kulturowe.

Autorzy przedstawią wyniki analiz dotyczących tych kwestii odwołując się do własnej praktyki badawczej z realizowanych obecnie projektów.
Osoba do kontaktu: dr Katarzyna Grzeszkiewicz-Radulska, Uniwersytet Łódzki, katarzyna.radulska@uni.lodz.pl; katarzyna.radulska@gmail.com

G22: Ewaluacja i prognoza w społeczeństwie

Prowadzący:
Prof. dr hab. Leszek Korporowicz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, Instytut Stosunków Międzynarodowych
Dr Arkadiusz Kołodziej Uniwersytet Szczeciński, Wydział Humanistyczny, Instytut Socjologii
Dr Marcin Zarzecki, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Instytut Socjologii, m.zarzecki@uksw.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
„Międzynarodowy Rok Ewaluacji" stworzył wiele okazji aby z większą uwagą i zaangażowaniem spojrzeć się na stan konceptualizacji, sposoby uprawiania, oraz wyzwania jakie stoją przed badaniami i studiami w dziedzinie ewaluacji. Grupa tematyczna ma być okazją do spojrzenia na dynamikę badań ewaluacyjnych jako na dynamikę procesów społecznych. Tematyka grupy tematycznej koncentruje się wokół ewaluacji i prognozy w społeczeństwie starając się spojrzeć na prognozowanie jako działanie bazujące na istniejących lub tworzonych planowo ustaleniach, w tym ewaluacyjnych w kontekście trzech kryteriów:

1) wokół społecznej odpowiedzialności stosowanych badań społecznych. Jest to pytanie zarówno o wykluczenie, jak i partycypację, konsekwencje personalne i grupowe procesu badawczego. Jest to też problem respektowania różnorodności jego celów, otwarcia lub zamknięcia na rolę jego uczestników;
2) wokół wszystkiego co angażuje ewaluację i prognozę dla wszechstronnie rozumianego rozwoju społeczności i organizacji, który nie jest redukowany do parametrycznie opisywanego wzrostu. Postawione pytania dotyczą umiejętności widzenia nie tyle ilościowej, co jakościowej zmiany ewaluowanych i prognozowanych działań, potrzeb, ale i wartości, przyczyn, ale i celów, zagrożeń, ale i potencjałów jakie ujawnić może rozwojowo zorientowana ewaluacja i prognoza;
3) wokół ewaluacji i prognozy w społeczeństwie wiedzy, które jest bardziej złożone niż społeczeństwo informacyjne. Wymaga ono od procesu ewaluacyjnego i prognostycznego syntezy, świadomego i krytycznego wartościowania, a nie tylko gromadzenia i przetwarzana danych. Temat generuje pytania o kompetencje badawcze i społeczne badaczy, o zdolność do autorefleksji, która poddaje wartościowaniu sam proces badawczy.

Ewaluacja jak i prognoza widziana w perspektywie społeczeństwa, to coś więcej niż społeczny wymiar badań społecznych. Społeczeństwo ze względu na swoją organiczną, nieredukowalną i wspólnotową naturę przekracza potrzeby swoich partykularnych systemów, poszczególnych segmentów i instytucji. Grupa otwarta jest także na propozycje referatów dotyczących teoretycznych, metodologicznych i praktycznych problemów prognozowania zjawisk społecznych.

G23: Big Data, CAQDAS i nowe technologie w polu socjologii jakościowej

Prowadzący:
Dr Grzegorz Bryda, Uniwersytet Jagielloński
Dr Maciej Brosz, Uniwersytet Gdański
Dr Piotr Siuda, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, piotr.siuda@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Zapraszamy do składania propozycji wystąpień dotyczących metodologii oraz wykorzystania nowych technologii, algorytmów i narzędzi w zakresie wspomaganej komputerowo analizy danych jakościowych (CAQDAS, ComputerAssistedQualitative Data Analysis Software) w polu socjologii jakościowej, a także wystąpień odnoszących się do możliwości rozwoju i zastosowania na gruncie socjologii strategii analizy danych zgodnych z podejściem Big Data Science. Do zgłaszania referatów zapraszamy osoby, które mają wiedzę metodologiczną, własne przemyślenia, jak i doświadczenie w analizie dużych zbiorów danych (Big Data), użytkowaniu narzędzi z rodziny CAQDAS i pokrewnych, kształtowaniu i projektowaniu nowych metod i strategii w analizie danych: tekstowych, wizualnych, dźwiękowych, czy audiowizualnych, a także pozyskiwania i przetwarzania baz danych dostępnych w Internecie. Naszym zdaniem wykorzystanie Big Data, nowych technologii i programów CAQDAS w socjologii wpływa na zmianę sposobu myślenia o analizie, metodologii oraz prowadzeniu badań terenowych, ale przede wszystkim kształtuje warsztat analityczno-badawczy. Specyfika Big Data czy programów do wspomaganej komputerowo analizy danych jakościowych wymaga rygoryzmu metodologicznego w procesie gromadzenia i archiwizacji danych oraz dokładności i precyzji w procesie kodowania, analizy i wizualizacji danych. Zastosowanie Big Data czy narzędzi CAQDAS w praktyce badawczej i analitycznej kształtuje nie tylko ramy interpretacji socjologicznej, ale przede wszystkim zmienia optykę i sposób percepcji problemów badawczych. Istotą tego procesu jest „swoista interakcja“ między rozwijającymi się podejściami, a tradycyjną metodologią analizy i prowadzenia badań socjologicznych, w tym badań jakościowych.

G24: Badania jakościowe – pomiędzy solidarnością a bezstronnością

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Jakościowej i Symbolicznego Interakcjonizmu PTS

Prowadzący:
Dr hab. prof. nadzw. Marek Gorzko, Akademia Pomorska w Słupsku, marek.gorzko@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Łukasz Marciniak, Uniwersytet Łódzki

Opis:
Pozycja i postawa badacza, zwłaszcza ta zajmowana wobec badanych i problemu badawczego jest jednym z kluczowych i szeroko dyskutowanych dylematów metodologicznych współczesnych badań jakościowych w socjologii. Z jednej strony pogłębianie refleksyjności i wrażliwości badaczy staje się coraz częściej drogą do badań opartych na głębokim rozumieniu i empatycznym wglądzie w świat przeżywany badanych. Z drugiej strony, rozwijanie technik i procedur badawczych, tak na etapie gromadzenia danych jakościowych jak i późniejszej ich analizy ma pozwalać na identyfikowanie zjawisk społecznych takimi jakimi są. Tym samym, współczesne badania jakościowe w socjologii rozwijają się dwukierunkowo, po części zmierzając w stronę współodczuwającej i zaangażowanej roli badacza, a po części umacniając proceduralne i analityczne aspekty metodologii obiektywizującej wyniki. Pomiędzy solidarnością, a bezstronnością otwiera się szeroka przestrzeń dyskusji, praktyki i poszukiwań pozycji badacza oraz roli badań jakościowych.
Celem grupy tematycznej zgłaszanej przez Sekcję Socjologii Jakościowej i Symbolicznego Interakcjonizmu PTS jest zatem przyjrzenie się perspektywom i praktykom stosowania badań

jakościowych w socjologii, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów solidarności i bezstronności badawczej, w zwłaszcza:
•Roli empatii w badaniach jakościowych, możliwości i ograniczeń empatycznej introspekcji oraz współodczuwania
•Badań zaangażowanych i uczestniczących oraz wymiaru i zakresu aplikacyjności wyników badań jakościowych
•Metod opartych na refleksyjnym rozumieniu jak autoetnografia, etnografia performatywna i inne
•Badań etnometodologicznych
•Specyficznych procedur i technik analitycznych oraz ich zastosowaniu w kontekście solidarności lub bezstronności badawczej
•Analiz konwersacyjnych, analiz dyskursu, analiz pól semantycznych
•Strategii badawczych jak Metodologia Teorii Ugruntowanej czy Metoda dokumentarna
•Możliwości i ograniczeń bezstronności badacza i metodologii jakościowej w badaniach społecznych.

G25: „Zapisać siebie". Teksty pisane i mówione w poszukiwaniu nowych metod zapisu doświadczenia

Grupa współorganizowana przez Sekcję Metodologii Badań Społecznych PTS

Prowadzący:
Dr Wojciech Doliński, Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego, wojtekdolinski@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Andrzej Włodzimierz Rostocki, emerytowany pracownik Instytutu Socjologii UŁ, Przewodniczący Sekcji Metodologii Badań Społecznych Polskiego Towarzystwa Socjologicznego

Opis:
Współczesne przemiany społeczne są wyzwaniem dla powstania i rozwoju nowych form zapisu tekstowego (łącznie z audiowizualnymi), zarówno w kontekstach potocznych jak i naukowych. Tym samym istnieje potrzeba reinterpretacji ustaleń klasyków (m.in. F. Znanieckiego, J. Chałasińskiego, J. Szczepańskiego) dotyczących rozumienia i praktycznego zastosowania np. metody dokumentów osobistych lub biograficznych.
Wybór tekstów pisanych nie jest przypadkowy. Obecnie, gdy zdecydowana większość z nas (wychowana w piśmiennej tradycji) może, przy użyciu różnych narzędzi (w tym komputerowych), „coś" pisać – z intencji zawodowych lub dla „potocznej przyjemności", to skutki takiej demokratyzacji mogą być porównywane do wynalezienia druku czy obniżania poziomu analfabetyzmu.
Reinterpretacja musi jednak uwzględniać dokonania badaczek i badaczy zajmujących się badaniami z wykorzystaniem m.in. wywiadów jakościowych (np. narracyjnych, biograficznych, swobodnych), historii mówionej, założeń i rozwiązań w obszarze analizy dyskursu oraz analiz autoetnograficznych, włącznie z wykorzystaniem źródeł internetowych.
W wymienionych, przykładowych praktykach badawczych zawsze powstaje dokument tekstowy: po pierwsze, zapisuje doświadczający autor lub spisuje badacz na podstawie przeprowadzonego wywiadu; po drugie – na podstawie tych różnych form użycia języka pisanego, badacz, również na piśmie, dokonuje analiz i interpretacji tworząc tym samym poziom „nadtekstu".
Główne zatem problemy do dyskusji w proponowanej grupie tematycznej to: 1. teoretyczne, badawcze i potoczne problemy stosowania języka pisanego i mówionego oraz 2. relacje między autorskim zapisem a naukowym tekstem powstającym na jego podstawie.

G26: Zmiana społeczna w doświadczeniu biograficznym – aplikacje praktyczne i dylematy teoretyczne

Prowadzący:
Prof. dr hab. Kaja Kaźmierska, Uniwersytet Łódzki, kajakaz@uni.lodz.pl
Dr Piotr Filipkowski, IFIS PAN, pfilipkowski@ifispan.waw.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Socjologia biografii, jako podejście badawcze ufundowane na analizie historii życia jednostek, regularnie konfrontuje się z problemem zmiany społecznej. Można śmiało powiedzieć – nie ma biografii i opowieści biograficznej bez społecznej dynamiki, bez zmiany. Niekoniecznie jest to jednak zmiana widziana przez pryzmat klasycznych pojęć socjologicznych i rozumiana na sposób tradycyjny – czyli odnosząca się do zbiorowości i procesów społecznych widzianych w skali makro, do historii opowiadanej na dużym poziomie ogólności.
Podejście biograficzne proponuje taką perspektywę empiryczną, w której centralne miejsce zajmuje sposób, w jaki narrator (re)konstruuje swoje doświadczenia życiowe i w jaki komponuje z nich pewną całościową opowieść o swoim życiu i – tym samym – o sobie. Jednocześnie taka narracja, zawierająca nie tylko elementy ściśle narracyjne, ale też fragmenty opisowe, komentarze i opinie, osadzona jest zawsze, choć w różny sposób, w szerszych ramach instytucjonalnych, społecznych, historycznych. Dostarcza więc danych czy źródeł do rekonstrukcji tych szerszych układów i ich transformacji – także z poziomu makro. Zarazem jednak ujawnia własną dynamikę, własny porządek i własną logikę, które nie są dowolne wobec tych ram odniesienia, ale też nie dają się do nich sprowadzić i przez nie do końca wyjaśnić. Interesuje nas więc napięcie między „dużymi" zmianami społecznymi (kulturowymi, historycznymi), a „wewnętrzną" dynamiką biograficzną, która ujawnia się w wywiadach narracyjnych.
Zapraszamy do zgłaszania się do grupy tematycznej, której głównym celem będzie postawienie pytania o potencjał metody biograficznej w procesie badania zmiany społecznej. Interesuje nas dyskusja nad tym, co może wyłonić się ze zderzenia tej szczególnej perspektywy badawczej z problematyką klasycznie socjologiczną, którą od dawna jest opisywana z różnych perspektyw teoretycznych i metodologicznych. Specjalne zaproszenie kierujemy do tych badaczy, którzy podjęliby temat krytycznego potencjału metody biograficznej w badaniu zmiany społecznej.

**

G27: Współczesne obrazy i skrypty solidarności rodzinnej

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Rodziny PTS

Prowadzące:
Dr hab. Mariola Bieńko, Uniwersytet Warszawski
Dr hab. Iwona Taranowicz, Uniwersytet Wrocławski, iwona.taranowicz@uwr.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Rodzina, jak wynika z licznych analiz empirycznych, stanowi niezmiennie podstawową wartość w polskim społeczeństwie, a szczęście rodzinne Polacy przedkładają nad wszelkie inne cele i dążenia. Niemniej jednak zmieniają się preferowane oraz realizowane modele życia rodzinnego, a samo rozumienie rodziny nie jest już tak jednoznaczne jak kiedyś. Jesteśmy świadkami załamywania się obrazu rodziny rozumianej jako wspólnota zadań obligująca do solidarności i poczucia wzajemnej lojalności. Procesy społeczne przekształcają rodzinę w grupę obieralną, z relacjami rodzinnymi podlegającymi wyborowi, negocjowalną, zmultiplikowaną a także coraz częściej wielokulturową. Rodzina staje się związkiem wolnych jednostek, dla których najważniejsza jest wzajemna fascynacja, kolekcjonowanie doznań, osobiste spełnienie, samorealizacja.
Jednocześnie nikt nie zdjął z rodziny obowiązku zajmowania się swoimi niesamodzielnymi, z racji wieku czy zdrowia, członkami. Z zadania zapewniania bezpieczeństwa, opieki i wsparcia. Wychowanie dzieci, choroba i niepełnosprawność, utrata pracy, różne zdarzenia losowe to sytuacje, w których sieć rodzinnych powiązań jest nie do przecenienia, w sytuacji niedostatku instytucji publicznych, niskich przeciętnych dochodów staje się wręcz bezcenna. Bez poczucia wzajemnych związków i zobowiązań ta sieć nie mogłaby działać.
Stające się udziałem coraz większej liczby Polaków doświadczenie migracji niesie ze sobą, prócz innych, wyzwanie związane z utrzymywaniem więzi z rodziną pozostającą w kraju, pozostawanie jej członkiem. Oznacza to też wywiązywanie się z obowiązków, jakie to członkostwo niesie. Jednym z

głównych problemów, przed jakimi stoją Polacy mieszkający za granicą jest zapewnienie opieki swoim starzejącym się rodzicom lub dziadkom. Fizyczna odległość uniemożliwia bezpośrednie zaangażowanie i rozwiązywanie codziennych bolączek, z jakimi zmagają się starsi i schorowani ludzie. Można skorzystać z pomocy instytucji lub nieformalnej sieci rodzinnego wsparcia.
Wszystkie te zachodzące jednocześnie procesy każą zadać pytania o rodzinną solidarność, jej istnienie i trwałość. Jak w sytuacji nie tylko różnych ale i sprzecznych społecznych presji jest ona budowana, na czym się opiera, w czym przejawia, jak jest rozumiana? Czy nadal wyrasta z poczucia moralnego obowiązku czy raczej z poczucia wzajemnej troski? Co jej sprzyja a co ją ogranicza? Czy solidarność jest wymuszona niedoborem usług dostępnych na rynku? Czy też może pomimo wieszczenia zmierzchu rodziny jako wspólnoty zadań ma się ona całkiem dobrze? A może jesteśmy świadkami kształtowania się nowych form rodzinnej solidarności? Być może także solidarność staje się wybiórcza, negocjowana i nietrwała?
Proponowane obszary dyskusji analiz teoretycznych i empirycznych:

- Współczesne normy rodzinnej//rodzicielskiej/małżeńskiej solidarności
- Strukturalna solidarność tradycyjnych i alternatywnych sieci rodzinnych
- Indywidualizacja członków rodziny a przejawy solidarności rodzinnej
- Miłość/przyjaźń/intymność w kontekście więzi rodzinnych
- Przejawy solidarności rodzinnej a jakość życia jej członków
- Solidarność grupowa w kontekście indywidualnego projektu życia kobiety i mężczyzny
- Normy solidarności rodzinnej w okresie dzieciństwa i starości
- Wartość solidarności rodzinnej w sferze prywatnej i publicznej
- Solidarność rodzinna a pozarodzinne (zewnętrzne) systemy wsparcia
- Obraz solidarności rodzinnej w kulturze
- Opieka i wsparcie świadczone najstarszym członkom rodziny w sytuacji rozłąki migracyjnej.

G28: Rekonstrukcja praktyk rodzinnych i dyskursów macierzyństwa/ojcostwa w perspektywie nauk społecznych

Prowadzący:
Dr Natalia Krzyżanowska, Örebro University, Szwecja, natalia.krzyzanowska@oru.se (osoba do kontaktu)
Dr Małgorzata Sikorska, Instytut Socjologii Uniwersytet Warszawski, malgorzata_sikorska@wp.pl
Prof. dr hab. Dariusz Galasiński, Wolverhampton University, W. Brytania, d.galasinski@wlv.ac.uk

Opis:
Refleksje w obszarze niniejszej grupy tematycznej skupiają się na rodzinie i rodzicielstwie. Proponujemy, by postrzegać i analizować rodzinę nie tyle jako instytucję społeczną, ale przede wszystkim jako zbiór społecznych praktyk. Zgodnie z takim podejściem, rodziny nie tyle „są", co raczej „są praktykowane i konstruowane" w obszarze codzienności. Skupiamy uwagę badaczy na społecznych - zarówno dyskursywnych, jak i materialnych - praktykach konstytuujących rodzinę, a zwłaszcza na macierzyństwie i ojcostwie („tacierzyństwie"). Społeczne role matki i ojca nie tylko wydają się nieustannie de(re)konstruowane, ale też są warunkowane społecznie, kulturowo, politycznie, historycznie i moralnie.
W obszarze zainteresowań grupy znajdują się zarówno materialne praktyki codzienności, jak i praktyki dyskursywne. Zgodnie z założeniem, iż dyskurs reprodukuje społeczeństwo i jednocześnie jest przez nie reprodukowany, praktyki dyskursywne ujmowane są jako ważne źródło wiedzy o życiu rodzinnym, w tym o rolach matki oraz ojca konstruowanych w wymiarze normatywnym i deskryptywnym.
W ramach obrad grupy zachęcamy do włączenia się w rozważania wokół dwóch, dopełniających się tez, zgodnie z którymi we współczesnej Polsce: 1) następuje rosnąca polaryzacja wzorów życia rodzinnego wraz ze zwiększającym się zróżnicowaniem między modelami „tradycyjnej" a „ponowoczesnej" rodziny; 2) wzrasta potrzeba krytycznej refleksji dotyczącej zarówno macierzyństwa jak i ojcostwa, ujmowanych jako zestawy materialnych i dyskursywnych praktyk realizowanych w

różnych kontekstach życia społecznego.
Proponujemy rozważania powyższych kwestii w odniesieniu do: relacji medialnych (mediów tradycyjnych i społecznościowych), wzorców konsumpcji, kwestii opieki, przemian na rynku pracy, emigracji, zdrowia (zarówno reprodukcyjnego jak i psychicznego), sposobów legitymizowania norm i/lub piętnowania praktyk postrzeganych jako odstępstwa od normy czy wreszcie klasowego zróżnicowania praktyk rodzinnych. Analizy dyskursów oraz materialnych praktyk społecznych wzbogacone mogą być o refleksje dotyczące aksjonormatywnych założeń dotyczących równości płci czy sprawiedliwości społecznej.

G29: Dynamika współczesnych związków intymnych

Prowadzące:
Dr Julita Czernecka, Zakład Socjologii Płci i Ruchów Społecznych, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki, jczernecka@uni.lodz.pl
Dr Emilia Paprzycka, Zakład Socjologii Struktur i Działań Społecznych, Katedra Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Szkoła Głowna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, emilia_paprzycka@sggw.pl (osoba do kontaktu)
Dr Agata Stanisz, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, stanisz@amu.edu.pl

Opis:
Współczesne społeczeństwa cechuje zmienność, płynność oraz różnorodność i ulotność doświadczeń ludzkich, w tym także tych dotyczących życia osobistego i relacji intymnych. Współcześnie społeczne praktyki organizowania życia osobistego i intymnego odznaczają się różnorodnością i nierzadko przyjmują formy wykraczające poza powszechnie przyjmowane jako normatywne. Ideał nuklearnej rodziny wychowującej dwójkę dzieci, z założenia heteroseksualnej, stabilnej finansowo, w ramach której realizowane są tradycyjnie wzorce więzi pokrewieństwa, okazuje się współcześnie modelem trudnym lub też niemożliwym do realizacji. W konsekwencji stabilny, zarówno na poziomie dyskursu publicznego jak i na poziomie praktyk społecznych, model rodziny i życia rodzinnego przestał istnieć. Rodzina wobec dynamicznych przemian o charakterze normatywnym, ale także gospodarczym, stała się współcześnie środowiskiem negocjowanym i nieoczywistym, a małżeństwo przestało być jedyną dopuszczalną formą bycia razem. Jednostki mogą więc dokonywać wyborów spośród pojawiających się różnorodnych ofert „bycia razem", a dynamika przebiegu związków oraz czasu ich trwania ulega przeobrażeniom.
W koordynowanej przez nas grupie tematycznej chciałybyśmy zaproponować podjęcie dyskusji nad problematyką funkcjonowania współczesnych związków i ich różnorodnością, która będzie dotyczyć także czynników zewnętrznych, które wpływają na ich dynamikę. Chciałybyśmy przyjrzeć się współczesnym praktykom „bycia razem" w kontekście przemian rynku pracy (m.in. prekaryzacji), mobilności społecznej, migracji zarobkowych, oraz zmian zachodzących w kontekstach instytucjonalnych. Interesują nas przemiany zachodzące w związkach i rodzinach– tak normatywnych, jak i nienormatywnych – lokujących się na wszystkich poziomach struktury społecznej i o różnym kapitale społecznym i kulturowym.
Do uczestnictwa w panelu pragniemy zaprosić przedstawicieli nauk społecznych, który zajmują się zarówno refleksją teoretyczną jak i realizacją projektów badawczych opisujących i diagnozujących dynamikę życia intymnego(rodzinnego i pozarodzinnego, normatywnego i nienormatywnego) we współczesnej Polsce.
Zgłaszających się do grupy badaczy pragniemy zachęcić do podjęcia próby udzielenia odpowiedzi na następujące pytania: Jaka jest dynamika przebiegu współczesnych związków – od zadeklarowania bycia razem do rozstania? Jak przebiega proces rozstania i jaki ma on wpływ na indywidualne biografie jednostek, a także kontekst funkcjonowania jednostki w obszarze rodzinnym, towarzyskim, zawodowym, społecznym i instytucjonalnym? Jakie związki są uznawane satysfakcjonujące, a jakie nie? Jaka jest dynamika związków osób reprezentujących różne kategorie społeczne? Jakie są doświadczenia bycia w związkach normatywnych, a jakie w nienormatywnych, w kontekście wsparcia

instytucjonalnego i nieformalnego (m.in. rodziny pochodzenia)? Jakie są doświadczenia związane w „byciem razem”w kontekście zmieniającego się rynku pracy i jego prekaryzacji? Jaka jest specyfika związków w konsekwencji migracyjnych i transgranicznego pełnienia ról rodzicielskich?

G30: Komercyjne usługi seksualne – teorie, badania, praktyki społeczne

Prowadzące:
Dr Izabela Ślęzak, Katedra Socjologii Organizacji i Zarządzania Instytutu Socjologii, Uniwersytet Łódzki, iza.slezak@gmail.com (osoba do kontaktu)
Mgr Urszula Anna Szczepankowska, Katedra Socjologii i Antropologii Obyczajów i Prawa Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski

Opis:
Celem organizowanej grupy tematycznej jest dostarczenie podstaw metodologicznych i merytorycznych do nakreślenia obrazu współczesnych komercyjnych usług seksualnych. Komercyjne usługi seksualne przyjmują wiele postaci i form, które najczęściej dostosowane były i są do panujących trendów społecznych, ekonomicznych oraz kulturowych. W zależności od miejsca i epoki osoby, które świadczyły usługi seksualne na zmianę „naznaczano” negatywnymi cechami lub też próbowano nadać temu zajęciu rangę akceptowalnego zawodu. Większość istniejących mitów na temat prostytucji i innych rodzajów pracy seksualnej utrwala negatywny wizerunek kobiety (chociaż sex workerami są również homo- i heteroseksualni mężczyźni) parającej się tą profesją. Te nieprawdziwe wyobrażenia umacnia między innymi brak wiedzy na temat tego zjawiska czy ogólne uprzedzenia wobec kobiet.
W niniejszym panelu chciałybyśmy przedyskutować, między innymi następujące kwestie:

- wyniki badań empirycznych dotyczących różnych rodzajów i typów pracy seksualnej (m. in. prostytucji homo- i heteroseksualnej, męskiej, kobiecej, prostytucji nieletnich, sponsoringu, striptizu i tańca erotycznego, różnych rodzajów pornografii) oraz warsztat badacza tych zjawisk;
- współczesny obraz zjawiska turystyki seksualnej i handlu ludźmi;
- portret klientów korzystających z usług seksualnych;
- kwestie prawnych regulacji prostytucji - modeli funkcjonujących w różnych krajach i aktualnie toczących się debat na temat pożądanych kierunków ich zmian;
- kwestie związane z bezpieczeństwem osób świadczących usługi seksualne – wynikające z istniejących w danym kraju rozwiązań prawnych i praktyk działania organów porządkowych;
- kwestie dotyczące zdrowia osób świadczących usługi seksualne;
- obszary działań organizacji funkcjonujących w środowisku osób świadczących usługi seksualne;
- współczesne podejścia teoretyczne do analizy zjawiska komercyjnych usług seksualnych.

Prelegentom oraz przybyłym słuchaczom proponujemy przedyskutowanie i przeanalizowanie dotychczasowego sposobu postrzegania komercyjnych usług seksualnych zarówno w perspektywie krajowej jak i międzynarodowej.

G31: „Uwikłani w płeć” - od wytwarzania i reprodukowania męskości po formy przekraczania płci

Prowadzące:
Dr hab. Małgorzata Bieńkowska, Instytut Socjologii, Uniwersytet w Białymstoku, m.bienkowska@uwb.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Urszula Kluczyńska, Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu
Dr Katarzyna Wojnicka, Centre for European Research at the University of Gothenburg

Opis:

W potocznej percepcji płeć jawi się jako fenomen oczywisty, niezmienny, dany raz na zawsze w sposób naturalny i nie podlegający zmianom w ciągu życia jednostki. Jednak badania antropologiczne i socjologiczne, szczególnie w drugiej połowie XX wieku ukazały, że dotychczasowa wiedza o płci, sposobach jej wyrażania, manifestowania tożsamości płci, czy przekraczania społecznie ustanowionych granic płci jest zaledwie czubkiem góry lodowej. Z tego względu pragniemy zaproponować grupę tematyczną, której głównym obszarem badawczym jest zmiana w obrębie postrzegania ról płci, ze szczególnym akcentem położonym na transformacje w zakresie męskości, zmiany ról i definicji męskości a także kwestie związane z transpłciowością. Naszym celem jest kontynuacja dyskusji dotyczącej zmian o obrębie definiowania i przekraczania normatywnych i fizycznych granic płci ich redefiniowania, ale także reprodukowania i prób dążących do ich utrzymania lub przywrócenia. W związku z tym pragniemy zaprosić koleżanki i kolegów do podjęcia następujących wątków:

- Wielość form przekraczania społecznie skonstruowanych granic płci;
- Kulturowa i historyczna relatywność konstruktów kategorii płciowych i ról płciowych;
- Społeczne i osobiste konstruowanie (nie)tożsamości płciowych;
- Normatywność vs. nienormatywność modeli płci kulturowej i jej performatywności;
- Ciało a tożsamość płci;
- Definiowanie męskości i przemiany w obrębie męskości;
- Wytwarzanie/reprodukowanie męskości i seksualności;
- Męskości marginalizowane i wykluczone;
- Mężczyźni, przyjaźń, miłość, opieka i intymność;
- Chłopcy, mężczyźni, edukacja;
- Mężczyźni i przemoc.

G32: Gender w polskich badaniach społecznych

Prowadzące:
Prof. dr hab. Małgorzata Fuszara, ISNS Uniwersytet Warszawski
Dr hab. Anna Wachowiak, prof. WSHTWP w Szczecinie
Dr hab. Beata Kowalska, Uniwersytet Jagielloński
Kontakt: anna.krajewska@uw.edu.pl

Opis:
W proponowanej grupie tematycznej chcemy przyjrzeć się , jakie metody, konteksty oraz rezultaty badań genderowych nad kobietami od okresu PRL-u po współczesność proponują nauki społeczne: socjologia, antropologia i historia społeczna.
Polska historia społeczna dotycząca gender w czasie PRL, choć rozwija się coraz dynamiczniej, ciągle jest jednak mówiąc metaforycznie, wielkim „placem budowy." Choć coraz częściej ukazuje nam skomplikowane kobiece kwestie, dotychczas nieznane, pozostaje jednak niezmiennie wyzwaniem badawczym. Okres transformacji to zupełnie nowa jakość - to rozwój polskiego feminizmu oraz problematyki gender, dotychczas nieistniejącej w polskiej przestrzeni nauk społecznych. „Kategoria płci społeczno-kulturowej weszła (...) na stałe do kanonu narzędzi analitycznych w naukach humanistycznych i społecznych, przyczyniła się do powstania wielu paradygmatów, które «odczarowują» strukturalno-funkcjonalny porządek społeczny, bazujący w dużej mierze na biologicznej różnicy płci" (Slany, Struzik, Wojnicka, 2007, s. 7). Co więcej, płeć kulturowa jako zjawisko społeczne podlega nieustannym, dynamicznym przemianom, a w ostatnich latach w Polsce była nie tylko obiektem zainteresowania naukowego, ale stała się także przedmiotem ożywionej dyskusji publicznej, a nawet walki politycznej.
Do udziału w grupie zapraszamy badaczy i badaczki podejmujących w swoich pracach zarówno teoretyczne, jak i empiryczne dociekania na temat różnorodnych aspektów tego zjawiska w zarysowanej, szerokiej perspektywie historycznej: od początku PRL-u po współczesność.
Kontakt z grupą: dr Anna Krajewska, ISNS Uniwersytet Warszawski, anna.krajewska@uw.edu.pl

**

G33: Polskie dzieciństwa: aktorzy, procesy, działania

Prowadzący:

Dr Anna Witeska-Młynarczyk, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, anna.witeska@gmail.com
Dr Ewa Maciejewska-Mroczek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, ewamac@vp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Od końca dwudziestego wieku w naukach społecznych notuje się wzrost zainteresowania badaniami „z" dziećmi i „nad" dzieciństwem. Dzieciństwo jawi się w tej nowej perspektywie jako fenomen niejednorodny, wielowymiarowy, będący w bezustannym ruchu. Wzmacnia się tendencja do traktowania dzieci jako aktywnych aktorów społecznych oraz do formułowania badań w ten sposób, by ukazać, do tej pory marginalizowane, dziecięce perspektywy i głosy. Coraz częściej podkreśla się też fakt współistnienia różnych form dzieciństwa. Czy zatem we współczesnym kontekście polskim zasadne jest mówić o istnieniu różnych postaci dzieciństwa? Jeśli tak, jakie one są? W jaki sposób są tworzone? Jakich aktorów angażują? Jakie procesy społeczne implikują?
Niniejsza grupa tematyczna chce przyjrzeć się różnorodności społecznych form dzieciństwa wyłaniających się w Polsce po transformacji ustrojowej. Chcemy zyskać nowy wgląd w świat dzieci i dorosłych, którzy angażują się w procesy definiowania norm, wizerunków i granic dzieciństwa. Dziecięcych aktorów rozumiemy jako osadzonych w układzie relacji z innymi podmiotami, rzeczami, dyskursami, przestrzeniami i mających dostęp do określonych zasobów. Jednocześnie są to aktorzy aktywnie negocjujący swoje pozycje i tożsamości. Z jednej strony chcemy poznać perspektywę samych dzieci. Interesują nas więc badania, które dają im możliwość wypowiedzi. Z drugiej strony chcemy eksplorować wszystko to, co warunkuje procesy formowania świata dzieci jak np. dyskursy, wytwory kultury materialnej, technologie czy działania eksperckie.
Przykładowe obszary tematyczne, które chętnie poddamy dyskusji to:
- pojawienie się nowych dyskursów i działań (np. eksperckich), przedmiotów kultury materialnej, technologii oraz ich wpływu na pozycję dziecka i organizację jego/jej doświadczeń,
- kulturowe wymiary relacji dorosły–dziecko,
- sposoby organizowania świata społecznego przez dzieci w środowiskach dziecięcych (w placówkach edukacyjnych, grupach rówieśniczych itp.),
- wizerunki dzieciństwa i dzieci tworzone w przestrzeni publicznej (w mediach, podręcznikach szkolnych, programach zdrowotnych, tekstach kultury popularnej i in.),
- metodologiczny i etyczny wymiar badań społecznych z udziałem dzieci.

G34: Strategie życiowe (edukacyjne i zawodowe) ludzi młodych. Niepewne strategie czy strategie na czas niepewności?

Prowadzący:
Dr Justyna Nyćkowiak, Instytut Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zakład Metodologii i Socjologii Empirycznej, jjustan@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Krzysztof Wasielewski, Instytut Socjologii UMK w Toruniu, Zakład Socjologii Edukacji i Młodzieży

Opis:
Obserwując sytuację życiową polskiej młodzieży możemy dostrzec, iż jej charakterystycznym rysem jest wysoki poziom aspiracji edukacyjnych i oczekiwań co do poziomu i jakości życia. Często przyczynia się to do dotkliwych porażek związanych z nietrafionymi decyzjami edukacyjnymi i zawodowymi, a przez to z ograniczeniem szans realizacji planów życiowych. Znacząco wpływa na to

fakt, że wybory edukacyjne młodzieży wynikają zarówno z braku wiedzy nt. systemu edukacyjnego, jak również z niewłaściwej oceny własnych kompetencji i zdolności. Dodatkowo obserwujemy proces dewaluacji wartości formalnego wykształcenia, co sprawia, że coraz większe znaczenie dla losów życiowych i zawodowego sukcesu odgrywają inne elementy, aniżeli formalna edukacja. Bez wątpienia znajduje się wśród nich społeczna i jednostkowa aktywność (np. praca zawodowa, dodatkowa edukacja, specjalistyczne kursy, działalność w organizacjach społecznych, charytatywnych czy politycznych), która jest szczególnie istotna w obliczu inflacji wykształcenia, a która może się przyczynić do redukcji niepewności i ryzyka. Wydaje się, że jest to najistotniejszy i najbardziej pragmatyczny – patrząc z perspektywy młodzieży – sposób radzenia sobie z rzeczywistością.
•Jakie kryteria młodzi ludzie biorą pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących najbliższej przyszłości?
•Czy niepewność co do własnej przyszłości i szans na poprawę jakości życia skłania młodych do podejmowania racjonalnych decyzji życiowych i szukania nowych rozwiązań?
•Jakie strategie przyjmują, aby zminimalizować negatywne skutki niepewności co do własnej przyszłości?
•Czy wszyscy młodzi są zagrożeni niepewnością zatrudnienia? Kim są ludzie młodzi, którzy realizują tradycyjny model życia zawodowego, dla których niepewność zatrudnienia i sytuacja finansowa nie stanowią problemu?
•Jakie strategie stosują młodzi znajdujący się w kategorii NEET (Neither Education, Employment nor Training). Jakie oczekiwania wobec otoczenia formułują? Jakie działania podejmują, aby zmienić swoją sytuację?
•Jak ludzie młodzi oceniają swój subiektywny dobrobyt (zadowolenie z życia, samopoczucie, poczucie sensu w życiu), czas wolny i relacje społeczne (ilość wolnego czasu, satysfakcja z jakości, ilości i sposobu spędzania wolnego czasu, poczucie wsparcia/izolacji społecznej, zaufanie do innych)?

G35: Solidarni, otwarci, bez uprzedzeń czy wręcz przeciwnie? Jacy są młodzi Polacy?

Prowadzące:
Dr. hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, Zakład Metodologii Badań Społecznych, Uniwersytet Zielonogórski
Dr Zofia Zasacka, Biblioteka Narodowa, IBE, zofiazasacka@wp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Problematyka dotycząca młodzieży przyciąga uwagę badaczy i polityków. Poznaniu młodych grup wiekowych służą liczne w naszym kraju badania socjologiczne i edukacyjne. Polityczne zachowania ‘młodych dorosłych’ są uważnie analizowane i stanowią podstawę wniosków na temat zmian generacyjnych, legitymizacji systemu politycznego, ciągłości i zmiany tradycji kulturowej itp. Zapraszamy badaczy, którzy zechcą podzielić się wynikami badań i wnioskami, które pozwolą udzielić odpowiedzi na postawione pytania:

1. Co decyduje, że dorosłość została osiągnięta, zdaniem młodzieży i zdaniem przedstawicieli starszych grup wiekowych? Co mówią badania socjologiczne o rozumieniu i odczuwaniu dorosłości w dzisiejszej Polsce?
2. Sukces czy porażka uspołecznienia młodych – co można powiedzieć o społecznym kapitale młodych? Umiejętność współpracy młodych, według badań, budowania wspólnot, podtrzymywania więzi. Dorastanie dla siebie, czy dorastanie dla wspólnoty, grupy? Jeśli otwarcie, to do jak dużych wspólnot?
3. Czy młodzi chcą być jak dorośli, czy chcą bronić swojej odrębności, unikalności? Czy to może przerodzić się w bunt, odrzucenie propozycji na życie, według wzorów dorosłej części społeczeństwa? Czy i gdzie jest ekonomiczne podłoże buntu?
4. Jakie są zjawiska najbardziej niepokojące wychowawców młodzieży i tworzące wyzwania dla polityki edukacyjnej i społecznej?

Młodzież jest segmentem naszego społeczeństwa intrygującym dla badaczy. Okazuje się, że przygotowanie do przekroczenia progu dorosłości i samo osiąganie dorosłości jest problemem coraz

powszechniej dostrzeganym przez społeczeństwa. Pojawia się pytanie, jak dorosłość jako kategoria socjologiczna może być rozumiana? Zapraszamy do podzielenia się nowymi wnioskami na temat młodych roczników tj. nastolatków i młodych dorosłych.

G36: Młodość i dorosłość w czasach niepewności

Prowadzące:
Prof. Uniwersytetu SWPS dr hab. Izabela Grabowska, Uniwersytet SWPS, Młodzi w Centrum Lab (www.youth.swps.edu.pl)
Prof. UŁ dr hab. Jolanta Grotowska-Leder, Instytut Socjologii, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki
Prof. SGH dr hab. Ewa Frątczak, Szkoła Główna Handlowa, KND PAN
Kontakt: mlodzidorosli@interia.pl

Opis:

We współczesnym społeczeństwie postindustrialnym, określanym w kategoriach narastającego ryzyka, nierówności społecznych, niepewności, jednym z ważnych zagadnień jest kondycja młodego pokolenia. Rozważania w grupie zostały zorganizowane w dwóch sesjach.

Sesja pierwsza zatytułowana *„Młodzi dorośli - mechanizmy i wzory osiągania samodzielności życiowej”* poświęcona jest złożonemu procesowi wchodzenia w dorosłość z zastosowaniem pojęć pełnej dorosłości i młodych dorosłych, definiowanych w kategoriach generacji (kohort urodzeniowych), z uwzględnieniem czynników socjologicznych, demograficznych, psychologicznych. Przedmiotem dyskusji będzie sytuacja młodego pokolenia Polaków, które jest szczególnie narażone na negatywne zjawiska w postaci trudnej sytuacji na rynku pracy (bezrobocie, prekaryzacja zatrudnienia) i jej skutku dla organizacji przez nich życia rodzinnego i innych ważnych sfer społecznego funkcjonowania. Osiąganie pełnej dorosłości wydłuża się i wewnętrznie różnicuje. Młodzi ludzie coraz dłużej kształcą się i pozostają w rodzinach pochodzenia, coraz później podejmują pracę zawodową, tworzą związki partnerskie i decydują się na dzieci. W rezultacie rośnie ich frustracja ekonomiczna i polityczna, której przejawem jest ich angażowanie się w nowych ruchach społecznych i kwestionowanie ładu społecznego. Celem tej części sesji będą: dyskusja nad rozumieniem dorosłości, pełnej dorosłości, młodych dorosłych, także w koncepcji cyklu/przebiegu życia i polityki przebiegu życia oraz ujawnianie sekwencji i ścieżek zdarzeń jako składowych przebiegu życia.

Sesja druga zatytułowana *„Przejścia z edukacji na rynek pracy, migracje, partycypacja obywatelska młodych”* będzie platformą do postawienia pytań specyficznie o: znaczenie edukacji, wchodzenie na rynek pracy, migracje, aranżację życia prywatnego i czasu wolnego oraz partycypację obywatelską w procesach wchodzenia w dorosłość. Celem tej części grupy tematycznej jest dyskusja wokół bieżących podejść (także metodologicznych) w badaniach nad młodymi oraz pokazanie zachowań młodych Polaków w odniesieniach międzynarodowych. Dodatkowo w tej części grupy tematycznej planowany jest krótki warsztat dla uczestników dotyczący doświadczeń z wchodzeniem w dorosłość, z wykorzystaniem najnowszej książki Roberta Putnama *Our Kids* (2015).
Grupa tematyczna ma charakter *„networkingowy”* w celu stworzenia podstaw do zorganizowania ogólnopolskiej sieci badań nad młodymi.
Sekretarz grupy: mgr Iwona Kudlińska, mlodzidorosli@interia.pl (alternatywnie: youth@swps.edu.pl)

G37: Senior jako aktor i jako respondent

Prowadzący:
Dr hab. n. hum. Jolanta Lisek-Michalska, Katedra Metod i Technik Badań Społecznych, Uniwersytet Łódzki
Dr Iwona Przybył, Instytut Socjologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Małgorzata H. Herudzińska, Katedra Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, mh2009@o2.pl (osoba do kontaktu)

Opis:

Obserwuje się obecność problemu starości w dyskursie publicznym oraz różne formy działań inicjowanych z myślą o osobach starszych. Przyspieszenie tempa przemian skutkuje przede wszystkim rozmywaniem dotychczasowych, oczywistych znaczeń, które legitymizują podstawowe reguły wyznaczające dany typ ładu społecznego. Proces indywidualizacji, który charakteryzuje się głównie izolacją rodziny od szerszej społeczności oraz autonomizacją poszczególnych jej członków, sprzyja deficytowi zdolności emocjonalnej responsywności młodszego pokolenia – wychowywanego w duchu osobistej autonomii – na potrzeby starzejących się rodziców. Z drugiej strony, choć indywidualizacja i zmiana modelu starzenia się wykorzenia jednostkę z pierwotnego kontekstu wspólnotowego, nie oznacza to, że funkcjonuje ona w społeczeństwie bez potrzeby wiązania się z innymi ludźmi.

Warto podkreślić też fakt, że starzeje się pokolenie, któremu coraz trudniej zaakceptować obowiązujący skrypt „bycia seniorem", zwłaszcza ten konstruowany dla kobiet, z wpisaną koniecznością opieki nad wnukami i jednocześnie żyjącymi jeszcze rodzicami.

Należy zaznaczyć, że do poznania specyfiki kategorii seniorów konieczne jest prowadzenie badań terenowych pozwalających na zebranie informacji możliwych do uzyskania jedynie na drodze bezpośredniego kontaktu z respondentami. Pomimo ogromnego wewnętrznego zróżnicowania tej kategorii osób, statystycznie w wymiarze fizycznym, psychologicznym, ekonomicznym i społecznym charakteryzują tę zbiorowość cechy, które potencjalnie stanowić mogą źródło zakłóceń w przebiegu badań socjologicznych, zwłaszcza realizowanych metodami standaryzowanymi. Specyfika respondenta-seniora powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w metodologii badań.
W nawiązaniu do powyższych konstatacji podejmujemy dyskusję i poszukujemy odpowiedzi na pytanie kim jest współczesny senior? Czy starość pozostaje w niewoli stereotypu? W jakich aspektach życia społecznego wiek jest źródłem „opresji" dla kobiet i mężczyzn? Jakie strategie przystosowania do życia we współczesnym społeczeństwie występują wśród osób starszych? Jak seniorzy postrzegają dostępne dla nich role społeczne (w kontekście płci, wieku, kondycji fizycznej etc.) a jakie role rzeczywiście pełnią? Jaki jest i jaki będzie scenariusz relacji międzygeneracyjnych? Jakie metodologiczne i etyczne problemy wiążą się z badaniami respondentów-seniorów? Jakie strategie badawcze w doniesieniu do seniorów są najbardziej efektywne?

**

G38: Wokół zastosowań socjologii w medycynie i zdrowiu publicznym – dokonania, obszary zaniedbane, perspektywy rozwoju

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Zdrowia i Medycyny PTS

Prowadzący:
Dr hab. Michał Skrzypek, prof. nadzw. KUL
Prof. zw. dr hab. Antonina Ostrowska, Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk
Kontakt: sekcja_socjologii_medycyny_pts@wp.pl

Opis:
W formule sesji obejmującej 10 wystąpień referatowych planujemy 4 referaty plenarne, dotyczące z jednej strony rekapitulacji dokonań socjologów zdrowia i medycyny w Polsce, mieszczących się w obszarze badawczym zdefiniowanym przez Roberta Strausa jako „socjologia w medycynie" (sociology in medicine), współcześnie rozbudowanym o aplikacje w zdrowiu publicznym (2 wystąpienia), z drugiej zaś strony wskazujące zapotrzebowania ze strony medycyny i zdrowia publicznego na eksploracje badawcze socjologów zdrowia i medycyny, zwłaszcza te, które nie spotkały się dotychczas z oczekiwanym przez medycznych interesariuszy naszej dyscypliny odzewem ze strony środowiska socjomedycznego (2 wystąpienia reprezentantów medycyny i zdrowia publicznego). Pozostali referenci (6 wystąpień) zostaną wyłonieni w drodze otwartego konkursu ogłoszonego przez zarząd Sekcji, adresowanego do członków Sekcji, a także do osób niebędących członkami Sekcji

zainteresowanych problematyką zastosowań socjologii zdrowia i medycyny. Wyboru referatów, które w zamyśle organizatorów grupy tematycznej mają informować o aktualnie prowadzonych przez polskich socjologów zdrowia i medycyny badaniach o profilu aplikacyjnym, spośród zgłoszonych propozycji dokona Komitet Naukowy pod przewodnictwem prof. dr hab. Antoniny Ostrowskiej, w którego skład wchodzi zarząd Sekcji Socjologii Zdrowia i Medycyny działający w kadencji 2013-15. Zarówno program sesji, jak i możliwość udziału w obradach pozostają otwarte dla wszystkich osób zainteresowanych podejmowaną przez nas problematyką. W przypadku dużego zainteresowania grupą tematyczną organizatorzy dopuszczają „wyłożenie" maksymalnie pięciu referatów.

G39: Zdrowi i chorzy wobec systemu opieki zdrowotnej. Wymiary i przejawy kooperacji negatywnej i pozytywnej

Prowadzący:
Dr Urszula Domańska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Dr Jacek Mianowski, Uniwersytet Gdański, wnsjm@ug.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Zdrowie i choroba mają znaczący wpływ na sytuację człowieka (Schutz 1962: 9). Są to kategorie, które mają bio-psycho-społeczne podłoże (Engel 1977: 132). Implikuje to spojrzenie na nie z różnych perspektyw. Według konstytucji WHO zdrowie to stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego (2006: 1). Inne perspektywy podkreślają dynamikę zarówno zdrowia, jak i choroby. Jest to więc, np. „zmienny dobrostan charakteryzowany przez fizyczny, psychiczny i społeczny potencjał, który spełnia wymagania życia współmiernie do wieku, kultury i osobistej odpowiedzialności" (Bircher 2005: 336). A także „zdolność do adaptacji i samo-zarządzania" (Huber et al. 2011: 2), które wraz z wiedzą, motywacją i kompetencjami zdrowotnymi stanowią podstawę konstruowania wzajemnych odniesień reprezentantów systemu opieki zdrowotnej i ich beneficjentów. Konfiguracja tych zmiennych może warunkować jakość działań zarówno w zdrowiu, jak i w chorobie.
Przyrost lub niedobór wiedzy, motywacji i kompetencji ułatwia lub ogranicza zdobywanie informacji zdrowotnych, rozumienie ich, szacowanie i zastosowanie tych informacji w celu dokonania oceny i podejmowania decyzji w życiu codziennym – w aspekcie zdrowia (utrzymywanie zdrowia, zapobieganie chorobie) i na płaszczyźnie choroby (występowanie ryzyka zachorowania, reakcja na wiadomość o chorobie, strategie radzenia sobie z chorobą ostrą lub przewlekłą). Odzwierciedla on także poziom świadomości zdrowotnej (niski – wysoki), który może negatywnie i/lub pozytywnie kształtować jakość biegu życia (Soerensen et al. 2012: 3).
W przyjętym kontekście założeniowym zapraszamy do poszukiwania odpowiedzi na pytania:
a)czy i jak osoby w różnym wieku i z różnym doświadczeniem życiowym uczestniczą w relacjach z przedstawicielami systemu opieki zdrowotnej w polskich uwarunkowaniach medyczno – prawno – społeczno – kulturowych;
b)co ułatwia a co utrudnia kształtowanie tych relacji osobom zdrowym i chorym w Polsce;
c)czy i jakie strategie prozdrowotne i chorowania wypracowują (indywidualnie i zbiorowo) w życiu codziennym osoby zdrowe, osoby w sytuacji choroby ostrej i osoby chore przewlekle oraz ich opiekunowie, np. rodzice czy opiekunowie medyczni w polskich realiach.

G40: Nieufność i medycyna – perspektywa nauk społecznych

Prowadzący:
Dr hab. Magdalena Radkowska-Walkowicz, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet Warszawski
Dr Małgorzata Rajtar, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, malraj@amu.edu.pl (osoba kontaktowa)

Opis:

Rozwój medycyny i biotechnologii w ostatnich dziesięcioleciach niesie ze sobą nadzieję dla wielu chorych, ale i generuje nowe przestrzenie nieufności i niepewności. Z jednej strony, biomedycyna wydaje się światem uporządkowanym i jednoznacznym, którego naczelną zasadą w popularnym rozumieniu jest niesienie pomocy i „przywracanie zdrowia" chorym. Z drugiej jednak strony, hegemoniczność biomedycyny, rozwój wiedzy i technologii biomedycznych, zmiany systemowe w służbie zdrowia i wciąż oparte na hierarchii relacje pacjentów i lekarzy sprawiają, że działania aktorów społecznych, a w szczególności chorych i ich rodzin, charakteryzują się nieufnością i ostrożnością. Chociaż socjologia i antropologia medycyny, także w Polsce, cieszą się coraz większą popularnością wśród badaczy nauk społecznych, to jednak nieustanny rozwój biomedycyny wymaga coraz to nowych analiz i pogłębionych interpretacji. Mając to na uwadze, niniejsza grupa badawcza jest pomyślana jako forum wymiany doświadczeń badawczych i analiz teoretycznych dotyczących biomedycyny, zwłaszcza w kontekście nieufności, niepewności, kultury ryzyka. Zachęcamy do przedstawiania wyników swoich badań, jak również tzw. work in progress, w szczególności badaczy jakościowych.
Proponujemy niniejsze obszary refleksji, choć jesteśmy otwarte także na inne propozycje:
- negocjacje z biomedycyną
- nowe formy oporu wobec medykalizacji i biomedykalizacji
- kulturowe wymiary badań genetycznych
- biomedycyna a lokalne systemy zdrowia
- przestrzenie biomedycyny
- zarządzanie ryzykiem w kontekście rozwoju biomedycyny
- nowe technologie medyczne
- relacje pacjent – lekarz
- współczesne dyskursy normy i ich antagoniści.

**

G41: Poza wykluczeniem i marginalizacją - aktywność osób niepełnosprawnych w różnych sferach życia codziennego

Prowadzący:
Dr Mariola Racław, ISNS Uniwersytet Warszawski, m.raclaw@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Dorota Żuchowska-Skiba, WH Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, zuchowskadorota@gmail.com
Dr Jakub Niedbalski, IS Uniwersytet Łódzki, jakub.niedbalski@gmail.com

Opis:
Grupa tematyczna dotyczyć będzie kwestii niepełnosprawności, pojmowanej jako dynamiczny konstrukt społeczny, tworzony w określonych warunkach historycznych, kulturowych i politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki Polski. Naszym celem, jako organizatorów grupy, jest pokazanie różnorodności obszarów dotyczących aktywności osób niepełnosprawnych oraz płaszczyzn ich działania w rozmaitych sferach życia codziennego. W związku z tym w proponowanej grupie tematycznej będziemy przede wszystkim rozważać zjawisko niepełnosprawności i funkcjonowania osób niepełnosprawnych jakofenomenów, stanowiących wyzwanie na poziomie jednostki jak i społeczeństwa, z uwzględnieniem potencjału korzyści. Chcielibyśmy, aby w naszej grupie znalazły się referaty poświęcone takim zagadnieniom jak aktywność osób niepełnosprawnych w sferze społecznej, politycznej, gospodarczej, kulturalnej, dotyczącej szeroko rozumianej sztuki, nauki, czy sportu oraz innym obszarom życia codziennego. W szczególności zachęcamy do podjęcia rozważań nad:
- zjawiskiem niepełnosprawności jako konstruktem społecznym,
- społecznymi rolami osób z niepełnosprawnościami: przeszłość i współczesność,
- stylami życia osób niepełnosprawnych w kontekście różnorodności tej kategorii społecznej,

- aktywnościami osób niepełnosprawnych w różnych sferach i kontekstach (w tym m.in. edukacją i pracą),
- dynamiką polityk publicznych wobec osób z niepełnosprawnościami w kontekście zmian modeli polityk publicznych ze względu na przemiany demograficzne, kwestie ekonomiczne i społeczne (kontekst europejski i polski),
- starymi i nowymi ruchami społecznymi osób niepełnosprawnych i na rzecz osób niepełnosprawnychze wraz z uwzględnieniem działań organizacji III sektora,
- wpływem nowych technologii na społeczne konstruowanie zjawiska niepełnosprawności oraz funkcjonowanie osób niepełnosprawnych,
- etycznymi dylematami związanymi z medycznymi aspektami unikania lub poprawiania deficytów sprawności oraz „zmiękczania" granic pomiędzy zdrowiem a chorobą, niepełnosprawnością a sprawnością.

Od naszych referentów oczekujemy, że wystąpienia przygotowane zostaną w sposób, który umożliwi wgląd w życie badanych osób, a także przedstawi ich sytuację z ich własnej perspektywy. Ponadto chcemy, aby podejmowane wątki ukazane zostały w szerszym kontekście uwarunkowań makrospołecznych, co umożliwi spojrzenie na podejmowaną problematykę w sposób bardziej całościowy.

Naszym zamiarem jest także, aby grupa stała się obiektem zainteresowań zarówno przedstawicieli nauki jak i praktyków, zwłaszcza osób zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej, instytucjach pomocowych, a także organizacjach pozarządowych, których głównym lub jednym z zasadniczych obszarów działania jest aktywizacja i społeczna rehabilitacja osób niepełnosprawnych. Dlatego naszą propozycję kierujemy zarówno do przedstawicieli środowiska akademickiego zainteresowanych problematyką niepełnosprawności, jak również praktyków zaangażowanych w udzielnie pomocy i wsparcia tej grupie klientów. Wierzymy, że dzięki temu obrady grupy będę nie tylko bardziej owocne, ale też okażą się dobrą platformą do wymiany doświadczeń oraz ożywionej dyskusji nad sytuacją osób niepełnosprawnych w naszym kraju, a także staną się podstawą do „odczarowania" społecznego wizerunku tej kategorii osób, nadal postrzeganych przez pryzmat stereotypów i społecznych uprzedzeń.

**

G42: Polska socjologia prawa między dziedzictwem przeszłości i wyzwaniami teraźniejszości

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Prawa PTS

Prowadzący:
Dr Jan Winczorek, WPiA, Uniwersytet Warszawski, janwin@janwin.info (osoba do kontaktu)
Dr Adriana Bartnik, WNSiA, Politechnika Warszawska, adriana.bartnik@struna.edu.pl

Opis:

Polscy badacze i badaczki byli pionierami socjologii prawa w Europie, a tworzone przez nich środowiska naukowe i zespoły badawcze należały do pierwszych na kontynencie uprawiających tę dyscyplinę. Polska socjologia prawa wypracowała w przeszłości szereg oryginalnych koncepcji teoretycznych i podejmowała tematykę ważką społecznie, a niektóre prace polskich socjologów i socjolożek prawa mieszczą się w szerokim kanonie dyscypliny. Z przyczyn wynikających ze specyfiki badanej materii - wciąż bardziej lokalnej niż w przypadku wielu innych subdyscyplin socjologii i pokrewnych dziedzin - polska socjologia prawa pozostawała zarazem dziedziną dość lokalną, o szczególnej trajektorii rozwoju i swoistej pojęciowości. Dopasowywała swoje pojęcia i metody do zastanej rzeczywistości społecznej, koncentrowała się na lokalnych zmianach społecznych a potem - transformacji ustrojowej. Niezależnie też od sporej międzynarodowej aktywności polskich socjologów i socjolożek prawa, nie wszystkie znanena świecie podejścia i paradygmaty badawcze zostały przyswojone w Polsce. Jednocześnie, zmiany zachodzące w aspektach rzeczywistości społecznej interesujących socjologów i socjolożki prawa, takich jak wzory korzystania z instytucji prawnych, funkcjonalne wymogi instytucji rynkowych i politycznych czy transformacja roli zawodów prawniczych stawiają przed polską socjologią prawa nowe wyzwania. Z jednej strony ma tu miejsce konwergencja ze społeczeństwami zachodnimi, z drugiej jednak wiele zagadnień pozostaje specyficznych. Prowadzi

to do pytania, czy narzędzia poznawcze wypracowane w polskiej socjologii prawa przez ostatnich kilkadziesiąt lat są wciąż adekwatne.
Grupa tematyczna "Polska socjologia prawa między dziedzictwem przeszłości i wyzwaniami teraźniejszości" podejmuje naszkicowaną problematykę w celu poszerzania metateoretycznej i metametodologicznej refleksji nad celami i zadaniami socjologii prawa w Polsce. W ramach grupy mogą zostać wygłoszone referaty odnoszące się do paradygmatów badawczych charakterystycznych dla polskiej socjologii prawa, wykorzystujące je w nowych badaniach, porównujące ujęcia charakterystyczne dla prac polskich i zagranicznych czy proponujące poszerzenie pola zainteresowania socjologii prawa w Polsce o nowe problemy lub ujęcia teoretyczne. Osią dyskusji podczas prac grupy roboczej powinna wszelako pozostać rola socjologii prawa w Polsce jako wytwórcy wiedzy o prawie i inicjatora zmian społecznych wobec przemian prawnych, ekonomicznych, kulturowych i technicznych i pojawiania się nowych paradygmatów za granicą.

G43: Socjologia praw człowieka

Prowadzący:
Dr hab., prof. KUL Krzysztof Motyka, Instytut Socjologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, kmotyka@kul.lublin.pl (osoba do kontaktu)
Prof. dr hab. Jacek Kurczewski, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski

Opis:
Od kilkunastu lat coraz wyraźniej wyodrębnia się nowy obszar badawczy socjologii prawa – socjologiczna refleksja nad prawami człowieka, a tym samym konstytuuje socjologia tych praw. Socjologia praw człowieka, postulowana już kilkadziesiąt lat temu, m.in. przez filozofa prawa Hannę Waśkiewicz (1987) i Adama Podgóreckiego (1988), a pośrednio jeszcze wcześniej przez Jacka Kurczewskiego (1978), uprawiana zarówno przez socjologów, jak i specjalistów z zakresu praw człowieka, sama stała się w obecnej dekadzie przedmiotem refleksji naukowej. W ramach proponowanej grupy roboczej zgłaszający spodziewają się referatów, komunikatów i dyskusji nad teoretycznymi, metodologicznymi i empirycznymi zagadnieniami w zakresie socjologii praw człowieka, w tym zwłaszcza prezentacji badań własnych nad kulturą praw człowieka we współczesnej Polsce.

G44: Kultura koncyliacji – społeczny, prawny i instytucjonalny potencjał ADR w Polsce

Prowadzący:
Dr hab. Jolanta Arcimowicz, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski, jolanta.arcimowicz@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Piotr Jermakowicz, Wydział Administracji i Nauk Społecznych, Politechnika Warszawska

Opis:
Badania socjologiczne nad sądowymi i pozasądowymi procedurami rozwiązywania sporów mają w Polsce długą tradycję (m.in. Adam Podgórecki, Jacek Kurczewski, Małgorzata Fuszara, Maria Borucka-Arctowa, Krzysztof Pałecki, Grażyna Skąpska, Anna Turska). Ich wynikiem było m.in. zwrócenie na dużą elastyczność Polaków w doborze środków pomocowych, a zarazem wyraźne dążenie w sytuacji konfliktu czy sporu do uzyskania obopólnej zgody i satysfakcji stron (Kurczewski 1982). Sformalizowana, konfrontacyjna procedura sądowa była dość długo – okres PRL, początek transformacji – przez większość społeczeństwa postrzegana jako ostateczność. Rozpoczęty w latach dziewięćdziesiątych rozwój różnych form ADR (Alternative Dispute Resolution) wprowadził na scenę publiczną nowe podmioty zajmujące się rozwiązywaniem sporów, zmienił też zakres uprawnień i zadań instytucji tradycyjnie posiadających monopol na ich rozstrzyganie (państwowe sądownictwo). Mediacje, będące podstawową formą ADR, wzmocniły artykulację i reprezentację interesów różnych grup zawodowych (ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych z 1991 r.), wymusiły także zmiany w dotychczasowych strategiach działania podmiotów publicznych i niepublicznych wzmacniając pozycję jednostki w procesie dochodzenia praw. Rozwój ADR, w tym implementacja do prawa krajowego

unijnych przepisów, wpłynął na ujednolicenie standardów i jakość usług pomocowych, w tym mediacyjnych. Prowadzone w ostatnich latach badania pokazują jednak, że potencjał ADR jako alternatywy dla kontradyktoryjnego, przewlekłego i drogiego postępowania sądowego jest w Polsce wciąż niewykorzystany. Nieco ponad dwie dekady funkcjonowania rozwiązań prawnych w zakresie mediacji stanowią nie tylko odpowiednią cezurę do socjologicznej charakterystyki zmian, jakie w systemie prawa, instytucjach publicznych i organizacjach społecznych oraz w samym społeczeństwie dokonały się w związku z rozwojem ADR, ale także odpowiedzi na pytania o szanse i zagrożenia dla rozwoju pozasądowych procedur w Polsce. Tematem obrad grupy roboczej „Kultura koncyliacji – społeczny, prawny i instytucjonalny potencjał ADR w Polsce" będzie teoretyczna, empiryczna i metodologiczna analiza różnych form i aspektów ADR z uwzględnieniem uwarunkowań i kontekstów, w jakich instytucje te funkcjonują. Powołanie grupy tematycznej ma na celu poszerzenie refleksji nad ADR w Polsce, wymianę doświadczeń pomiędzy badaczami, a także stworzenie sieci badaczy zainteresowanych tą problematyką. Referaty przedstawione w trakcie grupy zostaną opublikowanie w monografii zbiorowej.

G45: Nowy instytucjonalizm – teorie i badania

Prowadzący:
Dr Mikołaj Pawlak, Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW, mikolajpawlak@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Ireneusz Sadowski, Instytut Studiów Politycznych PAN, is@spoleczenstwo.pl

Opis:
Nowy instytucjonalizm stał się w ostatnich dziesięcioleciach ważnym interdyscyplinarnym obszarem badawczym. Jego kluczowe koncepcje (osadzenie, racjonalność ograniczona, logika i pole instytucjonalne, izomorfizm, zależność od szlaku, koszty transakcyjne, oddzielanie (decoupling), praca instytucjonalna itd.) trwale zmieniły sposób w jaki współcześnie analizujemy instytucje oraz ich przemiany (zob. Sadowski 2014). Badania i teorie tego nurtu dotyczą z jednej strony możliwości i ograniczeń dla planowanej, racjonalnej rekonstrukcji życia społecznego, z drugiej barier spontanicznego kreowania ładu. W Polsce instytucjonalizm odegrał w tym kontekście istotną rolę w analizie transformacji ustrojowej rozumianej jako zmiana instytucjonalna poziomu makro (zob. Kolasa-Nowak 2010; Pawlak 2013). Jednak jest on również stosowany do zrozumienia wielu zagadnień szczegółowych, dostarcza bowiem efektywnych ram interpretacji procesów obserwowanych także w innej skali. Analiza instytucjonalna może być prowadzona zarówno na poziomie strategicznym (gry poszczególnych aktorów), jak ekologicznym (relacji porządków normatywnych - pól) i paradygmatycznym (problematyka "mitów instytucjonalnych", zob. Meyer, Rowan 1977). Owe perspektywy nowego instytucjonalizmu nie stanowią wzajemnej konkurencji, ale efektywnie uzupełniają się, tworząc wszechstronne instrumentarium opisu zjawisk.
Zapraszamy do zgłaszania referatów zarówno na temat rozwoju narzędzi teoretycznych w tym obszarze badawczym, jak również dotyczących wyników badań nad funkcjonowaniem i przemianami instytucji. W szczególności proponujemy podjęcie zagadnień z zakresu: kształtowania polityk publicznych jako tworzenia reguł instytucjonalnych, roli aktora społecznego jako przedmiotu i twórcy reguł, instytucjonalizacji pól społecznych (organizacyjnych) powstałych wokół konkretnych zagadnień życia społecznego, procesów dezinstytucjonalizacji, twórczej destrukcji i przebudowy ładu społecznego.

**

G46: (Zanikające) państwo dobrobytu i (niewidoczne) klasy społeczne?

Prowadzący:
Dr Mariusz Baranowski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Socjologii
Dr Bartosz Mika, Uniwersytet Gdański, Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa,

bartosz.mika@ug.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:

Związki pomiędzy państwem dobrobytu, które nie ogranicza się li tylko do systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych, ponieważ obejmuje także m.in. aktywną rolę państwa w regulowaniu stosunków pracy najemnej, a klasami społecznymi, jakże dziś nieprecyzyjnie rozumianymi, zdają się być niezaprzeczalne, choć pomijane w większości analiz z zakresu tejże problematyki. Bez trudu można wykazać historyczną doniosłość politycznej i społecznej aktywności klas społecznych dla powstania państwa dobrobytu. Mimo tego, pola refleksji obejmujące oba tytułowe zagadnienia istnieją niejako obok siebie, a ich wzajemne powiązania, o ile są w ogóle dostrzegalne, naznaczone są tyleż brakiem jasnych kryteriów definicyjnych samego pojęcia „klasa społeczna", co spuścizną ożywionej przez Roberta Nisbeta hipotezą o "śmierci klas". Jedną z nowszych odsłon tego ostatniego argumentu jest twierdzenie Ulricha Becka (2002, 2013) jakoby konflikt klasowy został we współczesnych społeczeństwach rozwiązany dzięki redystrybucyjnej roli państwa dobrobytu. Z kolei dyskurs wokół tzw. „klasy średniej", konceptualizowanej za pomocą nie-klasowych kryteriów, zdaje się potwierdzać brak precyzyjnie wyznaczonych determinant pozycji klasowej. Ograniczenie stosowalności pojęcia klasy społecznej w rodzimej przestrzeni publicznej do "klasy średniej", wzbogacanej czasem - szczególnie w publicystyce - uwagami o "klasie politycznej" w sposób oczywisty usuwa z pola zainteresowania badawczego relacje owego pojęcia z państwem dobrobytu. Następstwem tego stanu rzeczy są problemy natury naukowej i praktycznej (dot. zarówno warunków życia, jak i napięć politycznych) związanej chociażby z zagadnieniem dualnego charakteru rynku pracy (zatrudnienie na podstawie umów na czas nieokreślony vs. zatrudnienie na podstawie umów elastycznych).

Celem grupy tematycznej jest ożywienie refleksji na temat związków zachodzących pomiędzy państwem dobrobytu a klasami społecznymi. Szczególnie w kontekście następujących zagadnień, które proponowane są zainteresowanym referentkom i referentom:

- uwarunkowana klasowo historia państwa dobrobytu,
- beneficjenci państwa dobrobytu z uwzględnieniem podziałów klasowych,
- klasowy charakteru państwa per se,
- procesy przeobrażeń w łonie państwa dobrobytu i ich klasowych konsekwencji (np. skutków blairyzmu czy mówiąc ogólniej rezygnacji ze świadczeń bezwarunkowych i powszechnych na rzecz świadczeń warunkowych),
- zagadnienia prawa do pracy oraz polityki pełnego zatrudnienia,
- dochód gwarantowany oraz dochód podstawowy,
- utowarowienie usług publicznych i jego klasowych konsekwencji.

G47: Postinteligencja. Współczesne formy manifestacji inteligencji oraz inteligenckości

Prowadzący:
Prof. dr hab. Paweł Śpiewak, Uniwersytet Warszawski
Dr Piotr Kulas, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, piotrkulas@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:

Pytania o przekształcanie inteligencji oraz o koniec tej kategorii to stałe motywy inteligenckiej samorefleksji. Zdaniem niektórych badaczy, po 1989 roku inteligencja miała przeminąć lub/i stać się częścią klasy średniej, przyjmując role profesjonalistów czy intelektualistów. Proponując grupę tematyczną, chcielibyśmy zastanowić się wspólnie zarówno nad zmianami, jaki trwałością w obrębie tej kategorii. Chociaż wiele osób nie definiuje się jako inteligenci, to ich tożsamość nie daje się także do końca trafnie opisać za pomocą innych terminów. Nazwa grupy *Postinteligencja. Współczesne formy manifestacji inteligencji oraz inteligenckości* nawiązuje z jednej strony do wyobrażeń na temat roli inteligencji w przestrzeni społecznej, ale też zwraca uwagę na obecny często współcześnie

krytycyzm czy dystans wobec inteligenckości. Dlatego chcielibyśmy zwrócić uwagę na spory w ramach tej kategorii, ale również na niektóre jej dzisiejsze odpowiedniki, formy oraz manifestacje. Chociaż inteligencja nie stanowi już osobnej warstwy, to warto przyjrzeć się temu, które debaty są najważniejsze dla jej tożsamości, jak jest rozumiana ta kategoria przez inteligentów, jakie wzorce inteligenckie są dzisiaj obecne i czy są one aktualizowane w kolejnych pokoleniach, a także – gdzie należy ewentualnie ich szukać.
Proponowane tematy do dyskusji:
-Aktualność kategorii inteligencji
-Problem pokoleń i między-pokoleniowej (nie)ciągłości
-Inteligencja: pomiędzy klasą średnia a klasą wyższą
-Styl życia inteligentów
-Wymiary inteligenckiego etosu (dawniej i dziś) - mit czy rzeczywistość
-Dylematy inteligenckiego wykształcenia oraz ścieżki edukacyjne inteligentów
-Współczesne formy publicznej obecności oraz formy zaangażowania (np. ruchy miejskie, aktywiści, działacze III sektora, środowiska intelektualne)
-„Przeklęte pytania" polskiej inteligencji i jej dawniejsze oraz obecne spory
Zarysowane wyżej problematyka jest zdefiniowana na tyle szeroko, żeby umożliwić udział badaczom reprezentującym różne obszary humanistycznej i społecznej refleksji. Do składania propozycji zachęcamy zarówno osoby zajmujące się bezpośrednio problematyką, jak również tych, dla których stanowi ona wątek poboczny. Istnieje również możliwość wygłoszenia referatu po angielsku przez zainteresowanych zagranicznych badaczy.

**

G48: Nowa elita polityczna Polski: formowanie – skład – działanie

Prowadzący:
Dr hab. Jerzy Bartkowski, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, bartkowskij@is.uw.edu.pl
Dr Witold Betkiewicz, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, bewit@isppan.waw.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Zauważalne w ciągu roku 2015r. wydarzenia na scenie politycznej wydają się przemawiać za tezą o możliwości, co najmniej, częściowej wymiany elity politycznej. Mamy na uwadze szczególnie poparcie uzyskane w wyborach prezydenckich z maja 2015r. przez kandydatów „nowych", wywodzący się spoza „starej elity", szczególnie Pawła Kukiza, lub kandydatów odgrywających do tej pory drugoplanowe role szczególnie Andrzeja Dudę. Podobne wyniki przyniosły wybory parlamentarne z października 2015r., w których znaczące poparcie uzyskały nowe organizacje i komitety wyborcze („Kukiz'15", Nowoczesna Ryszarda Petru, Partia Razem). Procesy pojawiania się nowej elity były też zauważalne już w wyborach samorządowych z listopada 2014r., gdy względny sukces kontestujące politykę partyjną nowe „ruchy miejskie". Przywołane przykłady elekcji w których sukces odnotowały nowe organizacje i nieobecni wcześniej na scenach politycznych kandydaci i grupy, reprezentujące często nowe poglądy i punkty widzenia mogą świadczyć o następującej reorientacji nie tylko reprezentantów (elity), lecz także społeczeństwa-wyborców (mas).
Głównym celem proponowanej grupy będzie próba poszukiwania odpowiedzi na pytanie czy obecnie, 25 lat po transformacji ustrojowej, rozpoczęła się w Polsce wymiana elity politycznej, czy stara elita „post-transformacyjna" (Wasilewski, Wnuk-Lipiński 1995) jest zastępowana przez elitę nową? To zagadnienie odwołuje się wprost do klasycznego w paradygmacie elitystycznego, problemu cyrkulacji i rekrutacji elity (Pareto 1994). Nową elitę należy w nim rozumieć szerzej niż grupę ludzi młodych wiekiem oraz/ lub stażem politycznym, lecz jak grupę istotnie różniącą się od „starej elity" post-transformacyjnej.
Do udziału w grupie zapraszamy autorów referatów poświęconych analizom elity politycznej – zwłaszcza nowej elity - na różnych szczeblach władzy, różnicom między nową i starą elitą, poszukującym odpowiedzi na pytania związane z wyłanianiem się nowej elity jej, cechami charakterystycznymi zarówno pod względem składu społeczno-demograficznego, stylów działania, jak

i horyzontów społecznych i politycznych. Zapraszamy uczestników chcących podzielić się zarówno wynikami analiz jak i rozważaniami teoretycznymi dotyczącymi potencjalnej nowej elity.

G49: Zmierzyć, zważyć, policzyć, zaklasyfikować. Metody „uczytelniania" obywateli.

Prowadzący:
Dr Karolina Sztandar-Sztanderska, Instytut Socjologii Uniwersytet Warszawski, k.sztanderska@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Marianna Zieleńska, Katedra Zarządzania, Akademia Leona Koźmińskiego, marianna.zielenska@gmail.com

Opis:
Według Jamesa Scotta (1998), autora książki „Seeing like the state", nieodzownym narzędziem współczesnego państwa, są schematy, miary, wskaźniki, siatki pojęciowe, które pozwalają upraszczać, porządkować, konstruować i przekształcać otaczającą nas rzeczywistość. To, między innymi, dzięki siatce administracyjnych klasyfikacji, małej liczbie osób udaje się rządzić na odległość liczną populacją. Takie administracyjne narzędzia mają za zadanie nie tylko tworzyć wiedzę o populacji, ale przede wszystkim poprzez tę wiedzę na nią wpływać. Inaczej mówiąc – jak podkreśla Nikolas Rose (1990: xix) – nie chodzi o to, „co język znaczy", ale raczej o to, co on w powiązaniu w technologiami, z którymi jest zintegrowany, „robi".
W ramach grupy tematycznej rozważać będziemy zagadnienia związane ze stosowaniem w politykach publicznych wskaźników, kwestionariuszy i miar statystycznych jako narzędzi nadzoru, normalizacji zachowań, a także selekcji obywateli – ich podziału na grupy o zróżnicowanych prawach. Interesować nas będą przede wszystkim kwestie związane z narzucaniem ideału „normalnego" obywatela, pracownika, jednostki oraz z ustalaniem dostępu do świadczeń i usług publicznych, wyłanianiem grup priorytetowych, do których kierowane są różne rozwiązania polityczne (policy).
Przyjmujemy perspektywę krytyczną, a zatem koncentrujemy się na dekonstrukcji miar i klasyfikacji, które prezentowane są przez różnych aktorów politycznych (w tym urzędników państwowych) jako obiektywne, sprawiedliwe społecznie czy efektywne; interesują nas także sposoby użycia tych miar i klasyfikacji oraz opór stawiany wobec nich przez różne jednostki, grupy społeczne i organizacje.
Zapraszamy naukowców, którzy w swoich badaniach zajmują się problemem legitymizacji polityk publicznych, a zwłaszcza odsłanianiem założeń normatywnych leżących u podstaw naukowych uzasadnień decyzji rządzących.

G50: Bezpieczeństwo – obronność – edukacja - społeczeństwo

Prowadzący:
Prof. nadzw. dr hab. Barbara Wiśniewska-Paź, Zakład Socjologii Edukacji, Instytut Socjologii, Uniwersytet Wrocławski, bwpaz@interia.pl (osoba do kontaktu)
Dr Marcin Sińczuch, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa, i Zakład Metod Badania Kultury, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski

Opis:
W roku w Polsce 2009 zawieszono pobór do zasadniczej służby wojskowej. To wydarzenie obok wyjścia z wojsk radzieckich, wstąpienia naszego kraju do NATO i zakończenia udziału w misji stabilizacyjnej w Afganistanie stanowi istotną cezurę, punkt zwrotny wpływający na obraz wojska i całej sfery obronności w świadomości społeczeństwa. Zakończenie obligatoryjnego poboru było kulminacją wdrożenia rozpoczętego dużo wcześniej procesu profesjonalizacji sił zbrojnych, w którym za obronność i bezpieczeństwo kraju ma odpowiadać stosunkowo niewielka grupa profesjonalnie przygotowanych specjalistów, wyposażonych w nowoczesny sprzęt, intensywnie szkolących się, cieszących się pewnymi przywilejami i stosunkowo dobrze wynagradzanych. W nowej sytuacji pojawia się kilka istotnych z punktu widzenia szeroko rozumianej solidarności społecznej kwestii. Po pierwsze jest to problem legitymizacji nowej formuły funkcjonowania wojska. Wiąże się ona z ogólnym

postrzeganiem wojska i jego potencjalną społeczną alienacją. Po drugie pojawia się kwestia tego, czy i w jaki sposób obywatelki i obywatele powinni partycypować w działaniach na rzecz bezpieczeństwa i obronności kraju. Wreszcie, po trzecie ważna wydaje się odpowiedź na pytanie, jak swoją obecną sytuację postrzegają sami żołnierze i funkcjonariusze służb mundurowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa a jak zapatruje się na tę kwestię Ministerstwo Edukacji oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kwestii programów edukacyjnych na rzecz bezpieczeństwa i inicjatyw proobronnych w ramach programów zajęć obligatoryjnych i fakultatywnych. Planowana sesja ma na celu dyskusję nad rolą problematyki obronności i bezpieczeństwa w procesie budowania społecznej solidarności. Szczególnie interesować nas będą kwestie wzajemnego postrzegania wojska (oraz pozostałych służb mundurowych) i społeczeństwa, zwłaszcza w kontekście inicjatyw społecznych i nowych form zaangażowania proobronnego: działalności organizacji pozarządowych, rozwoju klas mundurowych oraz innych form edukacji dla bezpieczeństwa. W kręgu zainteresowań są także zagadnienia związane z rolami zawodowymi, systemami wartości i identyfikacją żołnierzy oraz funkcjonariuszy pozostałych służb mundurowych oraz ich zaangażowanie w kwestii edukacji na rzecz proobronności i bezpieczeństwa.

G51: Polityki publiczne jako obszar (re)definiowania wspólnoty

Prowadzące:
Dr Maria Theiss, Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski m.theiss@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Magdalena Rek-Woźniak, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki

Opis:
Europejski kryzys ekonomiczny, napływ uchodźców do UE i polaryzacja sceny politycznej stwarzają w Polsce i w innych krajach UE nowy kontekst działania państwa. Z jednej strony, przyczynia się on m.in. do rozwijania w dyskursie publicznym retoryki rozróżniającej tych, którzy mają legitymizację do korzystania z pomocy instytucji publicznych oraz tych, których roszczenia są nieuzasadnione. Skutkuje on także reformami, które zmierzają do „uszczelniania" dostępu do określonych instrumentów (w Polsce dotyczy to np. „profilowania" osób bezrobotnych, za granicą - np. ograniczania dostępu do świadczeń socjalnych dla osób migrujących). Z drugiej strony, argumentuje się na rzecz wzrostu solidarności i rozszerzania w polityce społecznej instrumentów o charakterze uniwersalistycznym (czego wyrazem jest chociażby ustanowienie praw podmiotowych do wychowania przedszkolnego czy postulowanie gwarantowanego dochodu obywatelskiego). Koncepcje uniwersalnego dostępu do usług i zasobów oddziałują przy tym na poszerzanie ujęć polityki społecznej, obejmującej coraz częściej, poza tradycyjnie rozumianą sferą welfare, takie obszary jak np. dostęp do kultury czy zrównoważony rozwój.
Do grupy tematycznej zapraszamy referentki i referentów podejmujących problematykę zmian faktycznego i postulowanego zakresu podmiotowego polityk publicznych oraz mechanizmów, które stoją za tymi przemianami. Proponowane referaty mogą obejmować analizy instytucjonalne (np. w perspektywie obywatelstwa społecznego; rozpatrywać mogą formalne i nieformalne zasady legitymizujące dostęp do świadczeń i usług), badania nad dyskursem politycznym i szerzej –debatą publiczną, poruszające np. problem welfare chauvinism czy badania nad postawami w tradycji analiz welfare attitudes (zmiany w poparciu dla redystrybucji, postrzegania określonych grup jako „zasługujących" na pomoc).
Uczestnicy sesji proszeni będą o nadesłanie (do 15.08) pełnych referatów, które w trakcie sesji będą recenzowane przez koreferentów.

G52: W stronę socjologii sfery publicznej.
Sesja dedykowana pamięci prof. Edmunda Wnuka-Lipińskiego

Prowadzący:

Dr hab. Kaja Gadowska, Uniwersytet Jagielloński
Dr hab. Marek Rymsza, Uniwersytet Warszawski, marek.rymsza@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr hab. Mariusz Kwiatkowski, prof. UZ, Uniwersytet Zielonogórski
Dr hab. Arkadiusz Karwacki, prof. UMK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Opis:
Refleksja socjologiczna towarzyszyła ćwierćwieczu zmian systemowych w Polsce. Chociaż jednak to socjologowie ukuli termin „transformacja ustrojowa", to „socjologia transformacji" nie zaowocowała spójną teorią, zdolną agregować i syntetyzować bogaty dorobek badawczy. Jak się wydaje, większy potencjał kumulacji wiedzy w tym zakresie ma nurt, który proponujemy określić jako socjologię sfery publicznej.
Sfera publiczna to kategoria pojęciowa o ugruntowanej tradycji w myśli socjologicznej (Hannah Arendt, Jurgen Habermas, Niklas Luhmann, Richard Sennett i inni). Naszym zdaniem socjologia sfery publicznej to dobra „rama" dla analiz rozmaitych polityk publicznych jako zorganizowanych (ustrukturyzowanych) działań celowościowych podejmujących określone sprawy publiczne. Jest tu miejsce na badanie wdrażania różnych projektów instytucjonalnych, a także na analizy przebiegu zmian systemowych (w odniesieniu do poszczególnych segmentów sfery publicznej); wreszcie na studia nad wyłaniającym się nowym po-transformacyjnym ładem zbiorowym.
Socjologiczna perspektywa pozwala tu (dostrzec), że wszystkie zasygnalizowane działania i procesy stanowią wypadkową wzajemnych relacji instytucji formalnych (prawo, procedury) i nieformalnych (mających źródło w uwarunkowaniach społeczno-kulturowych). Pozwala też dostrzec i analizować funkcje, ale i dysfunkcje poszczególnych instytucji sfery publicznej oraz zauważyć „sprawczość" nie tylko aparatu państwa, ale różnych zbiorowych aktorów życia publicznego.
Jednym z prekursorów takiego podejścia był w Polsce prof. Edmund Wnuk-Lipiński, który wychodząc w swych badaniach (od) paradygmatu socjologii polityki zaproponował autorską koncepcję „socjologii życia publicznego". We wstępie do swej książki pod takim tytułem Edmund Wnuk-Lipiński podkreślał, że „nie wyczerpuje [ona] całej problematyki, jaką należałoby wiązać ze sprawami publicznymi" i dodawał, że zarazem „dotyczy spraw najpilniej obchodzących obywateli, pragnących aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym". Chcielibyśmy refleksje śp. Profesora twórczo rozwijać.
Zapraszamy do aktywnego udziału w sesji wszystkich wpisujących się w tak rozumiany nurt refleksji socjologicznej. Jesteśmy otwarci na referaty zarówno o charakterze teoretycznym, jak i odwołujące się do badań empirycznych nad kondycją sfery publicznej w Polsce i w innych państwach, które przeszły/przechodzą zmiany ustrojowe bądź mierzą się z nowymi problemami i kwestiami społecznymi. W szczególności chodzi tu o socjologiczne analizy, w jaki sposób poszczególni aktorzy zbiorowi podejmują rozmaite sprawy publiczne i jak realizują określone polityki publiczne.

G53: Sfera publiczna: interesy i konflikty

Prowadzący:
Prof. zw. dr hab. Krzysztof Jasiecki, Instytut Filozofii i Socjologii Polska Akademia Nauk
Dr Agata Gójska, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytet Warszawski
Dr Katarzyna Iwińska, Collegium Civitas, katarzyna.iwinska@civitas.edu.pl (osoba do kontaktów)
Dyskutantka:
Dr hab. Urszula Kurczewska, Instytut Socjologii Uniwersytet Warszawski i Szkoła Główna Handlowa

Opis:
Celem grupy tematycznej jest refleksja na temat obecnych w sferze publicznej reprezentacji zróżnicowanych interesów, konfliktów i podziałów w Polsce oraz prób i możliwości zarządzania nimi. W grupie będą omawiane dwa bloki tematyczne:
Pierwszy będzie dotyczył szeroko rozumianych interesów grupowych oraz form ich reprezentacji w politykach publicznych. Celem jest charakterystyka rozwiązań systemowych, powiązań i relacji interesów aktorów społecznych w zakresie tworzenia i realizacji polityk publicznych, a także poszukiwanie odpowiedzi na następujące pytania:

- Na czym polega specyfika reprezentacji interesów w Polsce?
- W jaki sposób zmiany polityczne w 2015 roku rekonfigurują matryce interesów społecznych?
- Jaki wpływ mają zorganizowane interesy na proces stanowienia prawa w Polsce?
- Które interesy mają charakter dominujący, a które są marginalizowane?
- Jakie są formalne i niesformalizowane relacje między interesariuszami a instytucjami publicznymi lub partiami politycznymi?
- Na czym polegają wpływy ekspertów i grup doradczych?
- Czy organizacje pozarządowe są aktorem procesu stanowienia prawa?

Mile widziane będą zarówno wystąpienia o charakterze teoretycznym, jak wyniki badań empirycznych. W drugim bloku tematycznym skupimy się na problematyce konfliktu w procesach dialogu obywatelskiego w skali mezo i mikro. Jakie działania decydenci podejmują, by poradzić sobie z sytuacjami konfliktowymi? Na ile świadomie uwzględniają konfliktowość kwestii stosując tak obecnie promowane narzędzia partycypacji społecznej? Kto, w jakich warunkach, dlaczego i w jaki sposób jest zainteresowany podtrzymywaniem konfliktu, a kto jego rozwiązaniem? W jakich warunkach konflikt jest konstruktywny, a kiedy prowadzi do destruktywnych rezultatów? Jaka jest rola mediacji w konfliktach społecznych? Kim są i jakie działania podejmują „wspomagacze dialogu obywatelskiego"?
Zachęcamy do zgłaszania zarówno referatów empirycznych, jak i teoretycznych, odnoszących się do poniższych – wybranych – obszarów tematycznych:

- planowanie przestrzenne, realizacja zmian w przestrzeni i wdrażanie inwestycji infrastrukturalnych;
- dylematy zrównoważonego rozwoju.

**

G54: Wymiar lokalny i metropolitalny polityki miejskiej - przemiany i nowe wyzwania

Prowadzący:
Dr hab. Robert Pyka, Uniwersytet Śląski, robert.pyka@us.edu.pl
Dr Agata Nijander-Dudzińska, Akademia Ignatianum w Krakowie, anijander@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Celem grupy tematycznej jest podjęcie wspólnej refleksji nad przemianami, jakim podlega współcześnie władza lokalna. Procesy metropolizacji, integracji europejskiej oraz projekty menedżerskiego zarządzania sektorem publicznym to zasadnicze determinanty wpływające na strategie organizacyjne, procesy adaptacyjne i reformy na poziomie władzy centralnej oraz jednostek samorządowych. W znaczący sposób określają one także relacje władz lokalnych z innymi lokalnymi podmiotami, regionami, władzami centralnymi i podmiotami UE. Postępująca globalizacja oraz wyłanianie się światowej gospodarki postfordowskiej zmodyfikowały sposób, w jaki ludzie doświadczają przestrzeni oraz jak ją użytkują. Narastająca mobilność aktorów, swobodne przepływy ludzi, dóbr i informacji, przenikanie się wartości a także wzrastająca współzależność miejsc i zdarzeń, w coraz mniejszym stopniu współgrają z klasycznymi systemami politycznymi.
W zakreślonej tematyce szczególnie interesują nas następujące problemy:
- zróżnicowanie form współpracy jednostek samorządowych w polskich obszarach metropolitalnych;
- współrządzenie "po polsku" (governance *à la polonaise*), zaufanie i kapitał społecznych polskich elit samorządowych;
- kształtowanie się i przemiany miejskiej kultury politycznej w kontekście procesów europeizacji i globalizacji;
- uwzględnienie różnych wymiarów zróżnicowań miast w analizie przekształceń władzy lokalnej, takich jak: metropolia vs. prowincja, sukces vs. porażka rozwojowa;
- metropolia a region - konkurencja czy komplementarność?

- nierówności i segregacja w obszarach metropolitalnych;
- metropolitalne obywatelstwo, metropolitalna partycypacja, metropolitalna tożsamość;
- obszary metropolitalne jako laboratoria współczesnej demokracji;
- kształtowanie marki miasta i jej wykorzystanie w budowaniu tożsamości mieszkańców i wizerunku zewnętrznego;
- realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), jako narzędzia mającego pobudzać współpracę i realizację projektów metropolitalnych;
- ewolucja ustawy o związkach metropolitalnych - od nowego szczebla samorządowego do wzmocnionego związku międzygminnego
- metropolitalne *Empowerment* a możliwości realnego transfer kompetencji i zasobów finansowych na poziom tworzących się złożonych układów miejskich.

Powyższe zagadnienia nie wyczerpują problematyki transformacji władzy lokalnej i procesów metropolizacji, której mogą dotyczyć zgłaszane referaty. Różnorodność problemów związanych z polityką miejską domaga się interdyscyplinarnego ujęcia – zaangażowania, obok socjologów także badaczy reprezentujących politologię i nauki o kulturze. Chcielibyśmy, aby wystąpienia uczestników zawierały propozycje teoretycznych interpretacji zjawisk i wyniki badań empirycznych.

G55: Odrodzone miasta – nowi obywatele – tradycja i kontynuacja

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Miasta PTS

Prowadzący:
Prof. nadzw., dr hab. Andrzej Majer, Przewodniczący Sekcji Socjologii Miasta PTS, Uniwersytet Łódzki
Dr hab. Małgorzata Dymnicka, członek Zarządu Sekcji Socjologii Miasta PTS, Politechnika Gdańska, mdymnicka@interia.pl (osoba do kontaktu)
Dr Krzysztof Bierwiaczonek, Uniwersytet Śląski

Opis:

Grupa tematyczna poświęcona będzie nowym i aktualnym tendencjom w obrębie socjologii miasta i pokrewnych dyscyplin. Jej problematyka, sformułowana jak najszerzej, stara się odzwierciedlić te wszystkie zagadnienia, które najbardziej interesują badaczy miast. Po pierwsze, to kwestia nazwana skrótowo „odrodzeniem miast", co obejmuje procesy przestrzennych i społecznych przekształceń, zachodzące w całej Europie i Stanach Zjednoczonych i mające również swój spektakularny wyraz w przestrzeni polskich miast. Po drugie, jest to mająca coraz bardziej znaczące miejsce w społecznej przestrzeni miejskiej kwestia „obywatelstwa," ruchów miejskich, nowych form uczestnictwa i wszelkich innych odmian budzenia potencjału społecznych inicjatyw, we współpracy z lokalną władzą i w kontekście aktywnej polityki miejskiej. Po trzecie, jest to aktualna kwestia zagospodarowania przestrzeni na zasadzie odnowy w jej kilku odmianach – co współcześnie dzieje się zwykle na zasadzie kontynuacji tradycji i różnych form jej wykorzystania dla wielu celów.

Tematyka grupy zakłada również pola dyskusyjne obejmujące kwestie tożsamości miejskich, które w perspektywie odradzania się miejskości skłaniają do pytań o nowe ich oblicza i projekty. Pierwsze pytanie dotyczy tożsamości miast rozumianych jako zbiór ich najbardziej istotnych charakterystyk. Można ich poszukiwać w architekturze, układzie przestrzeni publicznych, historii, położeniu geograficznym, wartościach estetycznych czy specyfice struktury społecznej. Drugie łączy się z tożsamościami mieszkańców miast. W tym przypadku istotne są kolejne zagadnienia: na ile miasto stanowi przestrzeń identyfikacji dla mieszkańców oraz w jakim stopniu sprzyja ujawnianiu tożsamości jednostkowych i społecznych? Trzecie pole dotyczy relacji między tożsamością miasta a tożsamością mieszkańców miast. Skłania ono do pytania z jednej strony o to, jak tożsamości miejskie i ich wizerunkowy konstrukt wpływają na identyfikacje mieszkańców miast, a z drugiej – na ile i w jaki sposób refleksyjne projekty tożsamości jednostkowych i społecznych wiodą do formowania się związków koncepcji przestrzeni z dyskutowanymi obecnie kwestiami tożsamości. W procesie odradzania się miast stają się więc kluczowe pytania o nowe konceptualizacje tożsamościowe – jednostkowe i społeczne oraz sposoby ich przedstawiania w miejskiej przestrzeni.

Do zgłaszania wystąpień zapraszamy zarówno przedstawicieli socjologii jak i pokrewnych nauk społecznych. Plon obrad grupy tematycznej zamierzamy opublikować w socjologicznym periodyku o ogólnopolskim zasięgu.

**

G56: Społeczeństwo obywatelskie: stare wzory – nowe tendencje

Prowadzący:
Dr Artur Kościański, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, akoscian@ifispan.waw.pl
Dr hab. Wojciech Misztal, Instytut Socjologii UMCS, wmisztal@hektor.umcs.lublin.pl (osoba kontaktowa)

Opis:
W ostatnich latach możemy zaobserwować, że pośród społeczeństw wschodnioeuropejskich ideał społeczeństwa obywatelskiego wypracowany w Europie Zachodniej uległ rozkładowi. W Polsce społeczeństwo obywatelskie pojawiło się jako kreacja ideologiczna i projekt polityczny, w których chodziło o powołanie nowego ładu moralno-społecznego a zdaniem niektórych, jego podstawy pozostały w najwyższym stopniu niejasne. W tej idei społeczeństwo obywatelskie dawało się oddzielić zarówno od społeczeństwa politycznego, jak i społeczeństwa ekonomicznego.
Współcześnie polskie społeczeństwo obywatelskie w warunkach demokracji liberalnej to, nie tyle opozycyjna wobec państwa wspólnota moralna, ile sieć relacji między jednostkami, które kierują się partykularnymi interesami, ale muszą się ze sobą porozumiewać i współpracować. Innymi słowy, to pewna prymordialna zdolność społeczeństwa do powoływania obywatelskich konfederacji poprzez konsensualne łady moralne. Czy mamy tu do czynienia z kwestionowaniem potrzeby rozwoju klasycznych struktur obywatelskich dla funkcjonowania polskiej demokracji? Silne zabarwienie wspólnotowe społeczeństwa obywatelskiego w Polsce nie oznacza, że jednostki nie chcą lub nie są w stanie tworzyć zorganizowanych struktur.
Celem organizowanej grupy tematycznej (Społeczeństwo obywatelskie: stare wzory – nowe tendencje) jest refleksyjne poszukiwanie odpowiedzi na wyrażoną przez Jerzego Szackiego wątpliwość, co do odnalezienia kryteriów ładu moralno-społecznego, idei społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Opierając się na doświadczeniach i tradycji grup tematycznych „o społeczeństwie obywatelskim" z poprzednich Zjazdów, krytyce pragniemy poddać współczesny krajobraz obywatelskości dający się odnaleźć w dotychczasowych opracowaniach. Przeciwwagą a raczej uzupełnieniem tych refleksji jest poszukiwanie tendencji badawczych skupiających się na rozwoju dorobku naukowego w postaci nowych refleksji badawczych, jak i opisów praktyk zachodzących w obszarze problematyki społeczeństwa obywatelskiego.

G57: Konsekwencje doświadczenia czasów „Solidarności"

Prowadzący:
Dr Elzbieta Ciżewska-Martyńska, Uniwersytet Warszawski, e.cizewska@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Adam Mielczarek, Uniwersytet Jagielloński

Opis:
Okres końca lat 70. I całych lat 80. w Polsce był czasem nadzwyczajnej społecznej aktywności obywatelskiej. Jej charakter i zasięg zmieniały się w czasie, dostosowując do warunków politycznej koniunktury. Jej owocem był pewien społeczny kapitał, który wydawał się licznym komentatorom bardzo obiecującym zadatkiem na przyszły rozwój polskiej demokracji. Składały się na niego zarówno czynniki związane z kształtowaniem obywatelskich postaw i więzi wspólnotowych, jak i dorobek idei. Z drugiej strony wydarzenia tamtego okresu wiązały się ze zjawiskami negatywnymi. W „Solidarności" można dostrzegać zarówno elementy „przekroczenia" kognitywnych ograniczeń wytworzonych przez

system realnego socjalizmu, jak i elementy jego reprodukcji. Krytycznie można też oceniać rozmaite mechanizmy wewnętrznego funkcjonowania ruchu. Za negatywne zjawisko uznać należy wreszcie głębokie społeczne podziały, do których doprowadziły konflikty tego okresu.
Zapraszamy do składania propozycji wystąpień dotyczących rozmaitych aspektów dziedzictwa demokratycznej opozycji i „Solidarności". Chcemy skupić naszą uwagę na wpływie ruchu na przemiany społeczne i kulturowe. Konsekwencje ruchu – zamierzone i niezamierzone, krótko i długofalowe, bezpośrednie i jakoś zapośredniczone – mogą być obserwowane na przykład w dyskursie publicznym, w biografiach byłych działaczy, w taktykach i repertuarze obecnych ruchów społecznych, w działalności trzeciego sektora, w rozwiązaniach prawnych i tych z dziedziny polityki społecznej, wreszcie w systemach wartości deklarowanych przez Polaków.
Interesować nas będą prace - zarówno empiryczne, jak i teoretyczne – podejmujące temat z różnych perspektyw, np. z perspektyw studiów nad ruchami społecznymi, kapitałem społecznym, studiów nad pamięcią, analizy dyskursu, historii idei. Badanie konsekwencji działania ruchu społecznego i skupionego wokół niego środowiska jest też niemałym wyzwaniem metodologicznym, dlatego interesować nas też będą wystąpienia przedstawiające dobre rozwiązania na tym polu.

G58: Ruchy społeczne – protest – podmiotowość polityczna

Prowadzący:
Dr Maciej Kowalewski**,** IS Uniwersytet Szczeciński, maciej.kowalewski@whus.pl
Dr Mikołaj Rakusa-Suszczewski, CE Uniwersytet Warszawski, m.rakusa-suszczewski@uw.edu.pl
Mgr Agata Rozalska, IS Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, pastusik@wp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Wolność człowieka i obywatela stanowi podstawowe uzasadnienie prawa do protestu. To zasadnicza, ale nie jedyna legitymizacja roszczeń wobec szeroko rozumianej władzy. Protest płynie także z poczucia odpowiedzialności, troski lub krzywdy, uczuć patriotycznych, z potrzeby walki o godność lub woli zamanifestowania innych wartości. Czasami protest bierze się z chęci obrony osobistego interesu, w innych przypadkach w grę wchodzą wymierne potrzeby grupowe; kiedy indziej, udział w proteście jest niemal przypadkowy. Pytanie o legitymizację protestu jest zatem złożonym zagadnieniem przyczyn i motywacji psychologicznych, moralnych, kulturowych, politycznych, etc. Ich ocena pozwala trafniej oszacować, na ile protest jest próbą przywrócenia ładu i bezpieczeństwa, na ile przyniesie cenne inicjatywy, które przysłużą się jakości życia, równowadze społecznej, odważnym i wartościowym inicjatywom, czy też stwarza jedynie zagrożenie, dysfunkcyjną przestrzeń przemocy, manipulacji i krzywdy.
W socjologii ruchów społecznych i filozofii politycznej wiąże się to z pytaniem o podmiotowość polityczną / samo-identyfikację czy też tożsamość ruchu protestu, jego rzeczywistość oraz charakter. W powszechnych, „zdroworozsądkowych" interpretacjach odpowiedź na pytanie kim są protestujący prowadzi zazwyczaj do ideologicznych i tendencyjnych uproszczeń. W najgorszym przypadku umacnia to krzywdzące i polaryzujące stereotypy, potęguje wzajemne niezrozumienie i konflikty społeczne. W Polsce stygmatyzowanie uczestników protestów jest niestety nagminne.
Potrzeba ujawnienia podmiotowości politycznej, czy też tożsamości nakazuje częściowe wyjście poza sytuację protestu i poszukiwanie alternatywnych przyczyn społecznego zaangażowania, m.in. w substancjalnych i formalnych sposobach konstruowania samo-rozumienia. Te narracje czy ramy umożliwiające zaistnienie podmiotowości politycznej (w tym podmiotowości ruchów społecznych) stanowią zasadniczy temat naszej grupy roboczej. Pytamy w jaki sposób są one tworzone i jak legitymizują protest. Ponad to pragniemy odpowiedzieć na kilka innych i powiązanych z tym pytań: a/. Jakie miejsce w procesach konstruowania tych podmiotowych narracji odgrywa identyfikacja własnych wartości, przeciwnika, czy zagrożeń? b/. Jak samo-identyfikacja wpływa na formy protestu? c/. Jakie miejsce zajmuje protest w taktykach ruchów społecznych d/. W jaki sposób protest przekształca ruchy społeczne i inne podmioty polityczne (np. partie)? e/. jak inne formy współpracy i wyrażania sprzeciwu przyczyniają się do powstawania politycznej podmiotowości i mobilizacji społecznej; w jaki sposób

zatem konstytuują się aktorzy społecznych konfliktów? Liczymy w szczególności na polskie ilustracje problemów.

G59: Dziedzictwo kontrkultury i nowe ruchy społecznego sprzeciwu

Prowadzący:
Dr Tomasz Maślanka Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski
Dr Rafał Wiśniewski Instytut Socjologii, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
r.wisniewski@uksw.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Grupa tematyczna poświęcona społeczno–kulturowym przeobrażeniom, konsekwencjom fenomenu kontrkultury oraz zjawisku nowych ruchów społecznych kontestujących zastany ład społeczny; fenomen kontrkultury potwierdza, jak się zdaje, tezę amerykańskiego socjologa Jeffreya Alexandra, że współczesne społeczeństwa nie zostały w pełni odczarowane, tzn. nie utraciły mitologicznych i rytualnych właściwości, inaczej ujmując, nigdy nie stały się w pełni nowoczesne. Kontrkulturę można by zatem pośrednio ująć jako zanegowanie przekonania Jurgena Habermasa o postępującej racjonalizacji sfery publicznej i życia społecznego.
Zachęcamy do nadsyłania propozycji wystąpień wykraczających poza stereotypową i powierzchowną charakterystykę, utożsamiającą zwykle zjawisko kontrkultury z obsesyjną fascynacją duchowością, Orientem, samodoskonaleniem, egzotyką, eksperymentami z LSD, nihilizmem kultury rockowej itp. Liczymy na wystąpienia, skupiające się na zrozumieniu konsekwencji, wywołanych przez radykalny sprzeciw wobec społeczno–kulturowego mainstreamu lat 60. oraz takie, które pomogłyby powiązać te zjawiska z narodzinami masowego ruchu feministycznego, dostrzeżeniem i zainteresowaniem problematyką mniejszości etnicznych, religijnych czy seksualnych. Chcielibyśmy dowiedzieć się co pozostało nam z dziedzictwa kontrkultury, czy posiada ona jeszcze jakiś, choćby symboliczny potencjał, czy może stanowić współcześnie źródło inspiracji? Zachęcamy również do refleksji nad konfliktem pokoleniowym z lat 60., zarówno w wymiarze aksjologicznym, jak i w kontekście sporu o obowiązujące normy kulturowe.
Zakres tematyczny:
- „Rewolucyjna kultura kontestacji” - związki pomiędzy kulturą a polityką
- Opór poprzez kulturę i kultura oporu
- Ruchy społecznego sprzeciwu, subkultury, nowe ruchy społeczno– kulturowego sprzeciwu
-Religijno– duchowy wymiar kontrkultury – alternatywne formy duchowości i nowy indywidualizm
- Dziedzictwo klasycznej kontrkultury– integralny charakter kontestacji
- Kontrkulturowe komuny, wspólnoty, mniejszości, style życia
- Psychodeliczne eksperymenty – od anarchii do holistycznych paradygmatów
- Krytyka kapitalizmu i represywnego społeczeństwa masowego
- Ruchy kontestacji – polityczna siła czy świadomość zmistyfikowana?
- Od ruchów oporu do ruchów projektu – transformacja struktury społecznej (mniejszości etniczne/seksualne; ruch feministyczny)
- W poszukiwaniu nowych utopii – alienacja i emancypacja
- Przeciwko światu wartości mieszczańskich – kryzys męskości/ojcostwa a autorytarna osobowość
- Kontestacja porządku instytucjonalnego – od biurokracji do korporacji
- Społeczno– kulturowe wymiary i konsekwencje rewolucji obyczajowej i seksualnej.

G60: Protesty społeczne w Polsce

Prowadzący:
Dr Robert Bartłomiejski, Instytut Socjologii, Uniwersytet Szczeciński,
robert_bartlomiejski@poczta.onet.pl (osoba do kontaktu)
Dr Grzegorz Foryś, Instytut Politologii, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Opis:
Protesty społeczne stanowią jeden z uznanych mechanizmów dialogu społecznego, służący do informowania o ukrytych lub pomijanych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu systemu społecznego. Z jednej strony wzmacniają one porządek demokratyczny, z drugiej strony traktowane są jako siła dezintegrująca. Ich celem nadrzędnym jest jednak społeczny oddźwięk, a więc stanowią narzędzie do zwrócenia uwagi na zarysowujący się konflikt społeczny. Przedmiotem zainteresowania, w szczególności, będą referaty dotyczące współczesnych protestów społecznych zorganizowanych grup zawodowych i społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem polskich realiów. W ostatnich latach obserwowaliśmy serię protestów rolników, górników, lekarzy, pielęgniarek, osób obciążonych kredytem we frankach, byłych stoczniowców, taksówkarzy i wielu innych grup. Były one następstwem konfliktów o ziemię, godziwą pracę i płacę, sprawiedliwość społeczną, przywileje zawodowe i emerytalne. Do zgłoszenia zachęcamy badaczy, którzy są w stanie możliwie najpełniej przedstawić różnorodność współczesnych konfliktów społecznych w Polsce, charakteryzujących się znaczącą determinacją protestujących i szerokim zasięgiem oddziaływania na opinię publiczną. Chcielibyśmy przedstawić i przybliżyć współczesny obraz polskich protestów społecznych, który mógłby stanowić punkt wyjścia do poważnej dyskusji nad stanem polskiego dialogu publicznego. W dalszej perspektywie, doniesienia z obrad grupy tematycznej stanowić będą grunt pod interesującą publikację naukową, prezentującą różnorodność i wielowymiarowość akcji protestacyjnych ujawniających obraz współczesnych konfliktów społecznych w Polsce.

G61: Krytyczni obywatele wobec demokracji w Polsce

Prowadzący:
Dr Karolina Messyasz, Katedra Socjologii Polityki i Moralności, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki
Dr Franciszek Czech, Instytut Studiów Międzykulturowych, Uniwersytet Jagielloński,
franciszek.czech@uj.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Punkt wyjścia pracy zbiorowej *Critical Citizens: GlobalSupport for DemocraticGovernment* pod redakcją Pippy Norris stanowi obserwacja, że za pogłębiającym się od kilku dekad kryzysem zaufania do państwa i instytucji publicznych w demokratycznych krajach Zachodu kryją się z jednej strony duże oczekiwania względem demokracji a z drugiej krytycyzm w stosunku do jej rzeczywistego kształtu. Popularność zdobywa teza o deficycie demokracji, pojawiają się głosy, że poszczególne państwa są coraz mniej demokratyczne, rządy prawa tak na prawdę istnieją tylko teoretycznie, a prawa obywateli obowiązują wyłącznie na papierze. Krytyczny stosunek odnośnie do funkcjonowania sytemu demokratycznego ma jednak zróżnicowany charakter i może dotyczyć klasy politycznej, funkcjonowania instytucji państwa, samych procedur demokratycznych i wreszcie całej wspólnoty politycznej, którą traktuje się jako obcą. Ponadto krytyczna ocena demokracji może łączyć się zarówno z lewicowymi, jak i prawicowymi programami politycznymi. Wreszcie przywołany rodzaj krytycyzmu bywa powodem gwałtownych protestów w obronie demokracji bądź przyczyną całkowitego wycofania się z życia politycznego.
Celem obrad ma być analiza różnorodnych poglądów i działań środowisk krytycznie oceniających jakość polskiej demokracji. Szczególnie cenne będą charakterystyka zakresu krytyki, rekonstrukcja oceny istniejącego systemu oraz refleksja nad wpływem środowisk je głoszących na funkcjonowanie ładu społeczno-politycznego. Referaty mogą dotyczyć zarówno działalności partii politycznych (np. Kukiz'15, Ruch Narodowy), stowarzyszeń (np. Stowarzyszenie Demokracja Bezpośrednia), jak i ruchów społecznych (np. Oburzeni, Ruch Kontroli Wyborów), środowisk skupionych wokół różnych mediów (np. Gazeta Polska, Nowe Peryferie), czy wokół pojedynczych osób (np. Zbigniew Stonoga i kandydaci na jego liście wyborczej) i wreszcie nieformalnych grup zwolenników rozmaitych narracji spiskowych mówiących na przykład o zmowie elit (politycznych, biznesowych, medialnych).Oprócz analiz poszczególnych przypadków krytycznej oceny demokracji interesujące mogą być również analizy porównawcze różnych odmian krytycyzmu. Mamy nadzieję, że zestawienie różnych wariantów

przekonań o fasadowym charakterze demokracji, aksamitnej dyktaturze, układzie i plutokracji pozwoli uchwycić charakterystyczne rysy polskiej kultury politycznej, jak i niektóre cechy całego systemu politycznego.

**

G62: Współczesne oblicza problemów społecznych w Polsce: dyskurs – diagnoza – regulacja – rozwiązywanie

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Dewiacji i Kontroli Społecznej PTS

Prowadzące:
Dr hab. Elżbieta Michałowska prof. UŁ, Uniwerytet Łódzki, esting@uni.lodz.pl
Dr Joanna Zamecka, Uniwersytet Warszawski, joanna.zamecka@uw.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis :
Problemy społeczne są zjawiskami, które angażują emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołują społeczne przekonanie o konieczności podejmowania działań zbiorowych w celu ich rozwiązywania, w tym ograniczania ich zasięgu, dolegliwości i następstw. Refleksja nad przyczynami i naturą zjawisk uznanych w danym społeczeństwie za kłopotliwe czy szkodliwe, czyli problemami społecznymi, jest immanentną częścią rozważań o rzeczywistości społecznej w ogóle. Potrzeba tego typu refleksji uwydatnia się zwłaszcza w czasach niepewności egzystencjalnej i niejednoznaczności normatywnej. Uważamy, że dyskusja o problemach społecznych wymaga interdyscyplinarnej wiedzy, pokazującej w szerokiej perspektywie teoretycznej i badawczej kondycję współczesnych społeczeństw. W ramach takiej debaty warto podjąć próbę określenia mapy różnorodnych odniesień teoretyczno-praktycznych rozwijanych w naukach społecznych w studiach problemów społecznych.

Obrady grupy tematycznej organizowanej przez Sekcję Socjologii Dewiacji i Kontroli Społecznej PTS poświęcone będą rozważaniom dotyczącym współczesnego oblicza problemów społecznych, analizom przebiegu dyskursu publicznego o tym, co jest problematyczne i dylematom wynikającym ze sposobu budowania owego dyskursu. Proponujemy również podjęcie dyskusji na temat narracji i mitów towarzyszących społecznemu identyfikowaniu problemów przez rozmaitych aktorów społecznych. Istotnymi aspektami dyskusji będą ewentualne kontrowersje, a także szanse i możliwości uzgodnień (lub ich braku) ujawniające się zarówno w diagnozowaniu zjawisk niepożądanych, jak i w preferowanych sposobach ich regulacji i rozwiązywania. Propozycję tę można rozszerzyć poprzez włączenie kwestii kalkulacji zysków i strat związanych z takim lub innym sposobem interweniowania w zjawiska społecznie niepożądane. Stąd nasze założenia, że warto analizować mechanizmy i procedury charakteryzujące procesy identyfikowania i zarządzania starymi i nowymi problemami społecznymi. Warto zastanowić się, co dzisiaj decyduje, że jakieś zjawisko społeczne zostaje zakwalifikowane do grupy problemowej, co kształtuje ową percepcję i tym samym postawy społeczne, w jaki stopniu i dlaczego te postawy są zróżnicowane, jakie to zróżnicowanie ma konsekwencje dla społecznej legitymizacji polityki przeciwdziałania.

G63: Myśl, Rozmowa, Debata, Dyskurs – co i jak mówią do nas media w kontekście podziałów socjopolitycznych i problemów społecznych?

Prowadzący:
Prof. dr hab. Beata Łaciak, Uniwersytet Warszawski
Dr hab. Małgorzata Bogunia-Borowska, Uniwersytet Jagielloński, mbogunia@poczta.onet.pl (osoba do kontaktu)
Dr Marcin Kotras, Uniwersytet Łódzki

Opis:
We współczesnych społeczeństwach obraz odgrywa bardzo dużą rolę. Ludzie budują swoje wyobrażenia na temat zjawisk oraz rozmaitych zdarzeń przede wszystkim na podstawie tego, co

widzą. Proponujemy jednak wyjść poza paradygmat wizualny i przyjrzeć się mediom z perspektywy tego, co i jak się mówi. O czym ludzie w mediach rozmawiają? Jak debatują? Czemu poświęcone są medialne dyskursy, zarówno te dominujące, jak i te peryferyjne? Interesuje nas to jak rodzi się myśl i idea? W jakim stopniu istotnym czynnikiem jest obraz? A w jakim stopniu to właśnie słowo, wymiana argumentów, komentarze czy też dialog budują światopoglądy? Generalnie interesują nas formy konstruowania myśli, sposoby rozumowania i argumentowania. Uznajemy, że istnieją dwa zasadnicze modele, w oparciu o które działają współczesne media. Jeden model opiera się na idei zgody i konsensusu. Drugi konstruowany jest w oparciu o konflikt i spór. W modelu pierwszego rodzaju dąży się do tego, aby rozmowa, debata czy dyskurs zmierzały do wypracowania konsensusu i kompromisu. W drugim, zaś celem jest raczej brak współpracy i zgody, a podstawą jest konflikt i spór.

Interesuje nas analiza obu modeli funkcjonowania mediów. W jakich sytuacjach stosuje się model konsensusu, a w jakich model konfliktu? W jakich sytuacjach się one pojawiają? Jakich bohaterów i postaci dotyczą? Modele te są uniwersalne i są charakterystyczne dla wszystkich gatunków medialnych w równym stopniu a zatem dla debat politycznych, dyskusji publicystycznych, seriali, filmów, programów rozrywkowych czy rozmów. Należy także postawić pytanie o to czy określony model mediów o charakterze konsensusu czy tez konfliktu jest charakterystyczny dla danego typu społeczeństwa. A może owe modele są związane z etapem rozwoju społecznego? Interesują nas zarówno kwestie dotyczące dyskursu politycznego, jak i podejmowane problemy społeczne.

G64: Oblicza polskiej transformacji i modernizacji w dyskursach społecznych

Prowadzący:
Dr Tomasz Krakowiak, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach
Dr Magdalena Nowicka, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki, m.a.nowicka@tlen.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Przedmiotem obrad grupy są problematyzacje dyskursu modernizacyjnego i transformacyjnego obecne w różnych typach dyskursów społecznych: publicznym, elitarnym, medialnym, środowiskowym lub prywatnym.
Modernizacja postrzegana jest w Polsce jako nieustająca work in progress, implementowana tak na poziomie dyskursu, jak i praktyk społecznych. Z jednej strony, polska modernizacja w wymiarze makrospołecznym oznacza „doganianie" Zachodu, czyli dostosowywanie ładu społecznego do zachodniej wizji demokracji i obywatelskości oraz racjonalizację nierówności ekonomicznych mechanizmami wolnorynkowymi i merytokratycznymi. Z drugiej, modernizacja to proces mikrospołeczny rozbudzający aspiracje statusowe i konsumpcyjne jednostek. Dlatego ćwierć wieku po przełomie 1989 r., w warunkach względnej stabilizacji polityczno-gospodarczej kraju, ale w obliczu rosnących nierówności społecznych oraz dyskursywnego podziału na „zwycięzców" i „przegranych" transformacji, z ust elit, ruchów społecznych, grup interesu i indywidualnych aktorów komunikacji artykułowana jest krytyka obranego scenariusza zmiany społecznej.
Celem grupy jest analiza rożnych sposobów legitymizowania i delegitymizowania modernizacji oraz transformacji ustrojowej w polskich dyskursach społecznych. Można bowiem mówić o modernizacji i transformacji, koncentrując się na ich wymiarze ekonomicznym, technologicznym, psychologicznym, społecznym lub politycznym; można wskazywać na imitacyjny czy postkolonialny charakter modernizacji, a także na jej aspekt emancypacyjny, ideologiczny lub utopijny. Procesy modernizacji i transformacji można rozpatrywać w kategoriach racjonalizacji „świata życia", wiązać je z ideą postępu, wskazywać na płynące z nich zagrożenia dla zbiorowej tożsamości bądź tłumaczyć je poprzez odwołanie do ich socjogenezy lub socjotelezy. Można, wreszcie, wypowiadać się o modernizacjii transformacji afirmatywnie bądź krytycznie, odnosząc się do problemów przez nie zrodzonych w kontekście postkomunistycznym albo traktować je instrumentalnie jako narzędzia politycznych rozgrywek i rywalizacji symbolicznych.

Zarysowana tematyka wpisuje się w refleksję nad ambiwalencją procesów modernizacyjnych, którą Jeffrey C. Aleksander nazywa „Janusową twarzą nowoczesności". Grupa jest adresowana do badaczy dyskursów społecznych w Polsce, które akcentują ambiwalentne skutki procesów modernizacji i transformacji, projektują alternatywne scenariusze zmiany społecznej lub bronią prozachodniego i (neo)liberalnego azymutu przemian.

G65: Społeczeństwo polskie we współczesnych opowieściach medialnych i popkulturowych

Prowadzący:
Dr Karol Franczak, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki, karol.franczak@wp.pl (osoba do kontaktu)
Dr Paweł Ciołkiewicz, Uczelnia Nauk Społecznych w Łodzi, pciolkiewicz@gmail.com

Opis:
Intencją organizatorów jest przyjrzenie się obecnym na poziomie zbiorowości wyobrażeniom organizującym myślenie członków współczesnego polskiego społeczeństwa. W szczególności chodzi o: rozpowszechnione we wspólnocie narracje, które uchodzą za oczywiste, oferowane przez uczestników życia medialnego opisy rzeczywistości, obecne we współczesnej kulturze popularnej mityczne struktury narracyjne, opowiadania, w których polska kultura tłumaczy swoją przeszłość, i przez które rozumie dane aspekty swojej rzeczywistości, nowe mity wytwarzane oraz przyswajane przez zmodernizowane społeczeństwo oraz schematy interpretacyjne rozpowszechniane w dyskursach potocznych, naukowych i medialnych.
Przyjmując taki punkt wyjścia, chcielibyśmy się zastanowić m.in. nad następującymi zagadnieniami:
-obecność mitycznych opowieści w wydarzeniach medialnych (np. transmisjach ważnych uroczystości, spektakularnych wydarzeniach sportowych, debatach politycznych),
-cyrkulacja mitycznych struktur narracyjnych w kulturze popularnej (np. serialach, filmach, muzyce, komiksach, książkach),
-obecność mitycznych struktur narracyjnych w dyskursie politycznym (np. opowieści o politykach jako bohaterach kulturowych),
-opowieści o życiu znanych osób (mitologizacja biografii),
-marketing narracyjny obecny w sferze gospodarczej i politycznej (np. reklama, marketing polityczny),
-opowieści mityczno-magiczne jako alternatywa dla dyskursu racjonalno-logicznego,
-współczesne tematy fantazji i typowe opowieści zajmujące ludzi w życiu codziennym,
-narracje, schematy interpretacji oraz opowieści konstruowane przez stare i nowe elity symboliczne (np. dziennikarze vs. blogerzy),
-spory zwolenników i przeciwników alternatywnych opowieści o rzeczywistości społecznej (wizje i kontr-wizje retoryczne, alternatywne narracje),
-procesy wytwarzania światopoglądowo użytecznych opowieści ułatwiających rozumienie tematów obecnych na publicznej agendzie (np. schematy interpretacji wskazujące przyczyny problemów społecznych, przypisujące odpowiedzialność za te problemy i formujące propozycje ich rozwiązania),
-opowieści związane z szeroko rozumianą sferą pedagogizacji życia społecznego (opowieści wykorzystywane przez ekspertów; opowieści o ludziach sukcesu jako mityczny punkt odniesienia oraz narzędzie motywujące do działania, opowieści dotyczące sukcesu jako celu życiowego).
Jako możliwe punkty odniesienia proponujemy takie ujęcia teoretyczne jak: storytelling, morfologiczne analizy narratologiczne (Propp), mit (Barthes), zagadnienie monomitu (Campbell, Lawrence, Jewett), analiza tematów fantazji (Bormann), perspektywa framing analysis i inne.

G66: Medialne oblicza wojny

Prowadzący:
Dr Kalina Kukiełko-Rogozińska, Instytut Socjologii, Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie, Szczecin, krogozinska@wshtwp.pl (osoba do kontaktu)
Dr hab. Urszula Jarecka, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa
Dr Krzysztof Tomanek, Instytut Socjologii, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Opis:

Od kilku dekad przekazy prasowe, telewizyjne czy kinowe, pełne są obrazów działań wojennych i związanej z nimi śmierci. Są one tak rozpowszechnione, iż można odnieść wrażenie, że wojna otacza nas jak powietrze, a retoryka walki jest jednym z popularnych stylów komunikacji międzyludzkiej. Jednakże, modelowana przez media rzeczywistość jest procesem „odrealniania realności". Oznacza to, że dostarczane przez media obrazy, nie stanowią już dokumentalnej gwarancji realności, a nawet jeśli są „prawdziwe", dla widzów stają się jedynie kolejnym opisem wirtualnych zdarzeń. Proces ten, szczególnie wyraźnie uwidacznia się w przekazach medialnych dotyczących wojny. Zmienia się, nie tylko sposób mówienia o niej, ale również to, jak owe opowieści traktowane są przez odbiorców.

Wirtualizacja przekazów zachodzi w konkretnej rzeczywistości kulturowej; a obrazy wojny wstępujące w różnych formach i kontekstach są nasycone treściami kulturowymi, wyrażającymi określony sposób myślenia oraz normy i wartości danej społeczności, formacji politycznej czy kraju. W każdej wojnie, niezależnie od czasu i miejsca, w którym się rozgrywa, manifestują się typowe dla danej kultury problemy społeczne, bohaterowie, lęki i niepokoje. Tematyka ta jest interesująca dla różnych działów socjologii i antropologii.

Celem powoływanej przez nas grupy jest spojrzenie na różne oblicza wojny z perspektywy szeroko rozumianych nauk społecznych. Będziemy poszukiwać odpowiedzi na pytania o funkcje narracji o wojnie i o stosowane w tych narracjach strategie: jak wojna rekonstruowana jest w różnego rodzaju przekazach? jak ukazywane są jej konsekwencje związane np. z życiem ludności cywilnej? jacy bohaterowie dominują w opowieściach (bohater, zdrajca, zwycięzca, ranny, weteran, bezimienna ofiara, uchodźca)? Skoncentrujemy się także na różnych rodzajach retoryki opowiadań o wojnie (potworności, rozpaczy i żałoby, obojętności). Interesują nas zarówno współczesne, jak i historyczne przedstawienia wojny (dokumentalne, fabularne, artystyczne). Zapraszamy badaczy interesujących się powyższą tematyką, która może być przedstawiana poprzez analizy wizualnych narracji, a także interpretacje tekstów pisanych i audialnych.

G67: Procesy dezorganizacji społecznej - cierpienie, trauma, śmierć i ich medialne obrazy

Prowadzący:
Dr hab. Stella Grotowska, Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków, stella.grotowska@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Małgorzata Zawiła, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Opis:
W ramach naszej grupy zapraszamy do refleksji nad zmianami społecznymi, które zachodzą w wyniku okoliczności niepożądanych i niechcianych. W rezultacie ich wystąpienia załamuje się organizacja życia codziennego, niosąc ze sobą chaos i wyzwalając cierpienie uczestników. Przez traumę rozumiemy zdarzenia lub sytuacje, które są pamiętane i przekazywane kolejnym pokoleniom oraz wywołują negatywne emocje zwykle obrzydzenie, winę i wstyd. Doświadczenia traumy są uznawane za niszczące, interpretowane jako problematyczne i przerażające z perspektywy konkretnego społeczeństwa i wartości, które to społeczeństwo integrują (Smelser 2004). Interesuje nas trauma, która powstaje zarówno w wyniku doświadczeń potwornych i niewyobrażalnych, np. ludobójstwo i wszelkiego rodzaju masowe okrucieństwo, jak i nadzwyczajna zwyczajność takich zjawisk jak śmierć - wydarzenie w życiu każdego, człowieka i społeczeństwa, które jakkolwiek powszechne, pociąga za sobą konieczność normalizacji.
Chciałybyśmy poruszyć także temat medialnej obecności tych procesów. Zakładamy, że z medializacji kultury wynikają konsekwencje (Bourdieu 2009): dążenie do maksymalizacji dramaturgii, selektywność w doborze wydarzeń i ich inscenizacja, a także polityzacja - walka o narzucenie określonego obrazu świata, mobilizacja lub demobilizacja. Obecności traumy w przestrzeni medialnej sprzyja doznaniowy charakter kultury popularnej. Choć mogłoby się wydawać, że nastawienie na przeżywanie i koncentracja na konsumpcji przyjemnych doznań, wyklucza traumę i śmierć z kultury popularnej, to

jednak są one obecne we współczesnych dyskursach. Przykładem takiej obecności jest “nowa historia” z jej zainteresowaniem budzącymi grozę zdarzeniami jak wojny, ludobójstwa, pogromy, masowe przesiedlenia czy upośledzenie niektórych grup - mniejszości etnicznych, seksualnych, niepełnosprawnych umysłowo itd. Doświadczenia te stają się elementem kultury popularnej poprzez wspomnienia świadków (pamiętniki, listy, dzienniki, reportaże etc.)
W ramach grupy tematycznej interesować nas będą też społeczne konsekwencje traumy, charakterystyka przebiegu procesów wychodzenia z niej oraz czynniki na nie wpływające.
Zapraszamy do składania propozycji wystąpień o charakterze teoretycznym, jak i analiz empirycznych egzemplifikacji społecznej traumy.

**

G68: Współczesne konflikty międzykulturowe z perspektywy socjologicznej

Prowadzące:
Dr Aleksandra Winiarska, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski, aa.winiarska@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Aneta Piekut, Sheffield Methods Institute, University of Sheffield

Opis:
Napływ migrantów i uchodźców do Unii Europejskiej z krajów Afryki i Bliskiego Wschodu – zwany obecnie kryzysem migracyjnym lub uchodźczym – to zjawisko złożone, zarówno jeśli chodzi o przyczyny, jak i realne oraz potencjalne skutki. Wzmożony kontakt ludzi z różnych grup kulturowych i etnicznych, szczególnie w sytuacji niepewności finansowej czy deprywacji społeczno-ekonomicznej, może prowadzić do nieufności oraz istotnego osłabienia społecznej solidarności. Również zachodzące procesy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa czy (sub)urbanizacja, przyczyniają się do wzrostu postrzeganych zagrożeń w wyniku zmian w redystrybucji zasobów społecznych. Mogą one skutkować rozwijaniem uprzedzeń wobec grup mniejszościowych – w szczególności etnicznych czy religijnych – oraz ujawnianiem się napięć społecznych wokół dostępu do zasobów oraz akceptowanych wartości.
W ramach grupy tematycznej proponujemy przyjrzeć się zjawisku współczesnych konfliktów międzykulturowych przez pryzmat analizy socjologicznej i antropologicznej. Jako konflikty międzykulturowe rozumiemy tu zarówno konflikty między konkretnymi grupami religijnymi, etnicznymi czy migranckimi, jak również konflikty wokół wartości w sferze dyskursu. Tematykę konfliktu definiujemy zatem szeroko, uwzględniając również spory o charakterze symbolicznym czy w obszarze debaty publicznej. Interesują nas zarówno realnie istniejące konflikty, jak i te o charakterze potencjalnym czy wyobrażonym, zarówno w społeczeństwach i kontekstach ‘super-różnorodnych’ (Europa Zachodnia), jak i tych bardziej homogenicznych pod względem narodowym i etnicznym (Europa Środkowo-Wschodnia). Zachęcamy również do dyskusji nad podobieństwami i różnicami tych kontekstów.
Przykładowe tematy wystąpień w ramach grupy mogą obejmować takie kwestie jak:
- Źródła konfliktów / przebieg konfliktów / sposoby ich rozwiązywania
- Uczestnicy konfliktów / podejmowane działania i ich znaczenie symboliczne
- Konflikty wokół wartości / symboli religijnych
- Konflikty w sferze dyskursu / w mediach (np. debaty o obecności uchodźców / migrantów w UE) i reprezentacja konfliktu w sferze publicznej
- Sposoby konstruowania dyskursu / budowane opozycje / argumenty
- Problematyka stereotypów / uprzedzeń / dyskryminacji, w tym rozwój islamofobii i antysemityzmu
- Grupowe strategie budowania solidarności społecznej w sytuacji rosnących napięć międzykulturowych, w tym budowanie niechęci do grup mniejszościowych
- Sposoby zarządzania konfliktami / potencjalnymi konfliktami, w tym również polityki integracji społecznej

G69: Etniczne wyzwania naszych czasów

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Etniczności PTS

Prowadzący:
Prof. dr hab. Ewa Nowicka-Rusek, Collegium Civitas
Dr Ewa Szczecińska-Musielak, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, ewa_szczecinska@wp.pl (osoba do kontaktu)
Dr Marcin Dębicki, Uniwersytet Wrocławski, md4@wp.pl

Opis:
Wprawdzie zagadnienia etniczne i narodowościowe, którym do niedawna wróżono rychły koniec, nie są odporne na wpływ różnorakich procesów lokalnych czy globalnych, to jednak ostatnie lata dobitnie pokazują, że kwestie te, przynajmniej na gruncie europejskim, nie przestają organizować wyobraźni i działań rozmaitych podmiotów społecznych i politycznych. Co więcej, instytucjonalizacja niektórych sfer, na przykład praw mniejszości, aktywnościom tym zdaje się nadawać nowy wymiar oraz dynamikę.
Obecnie kwestie etniczne ujawniają się w szerokiej gamie perspektyw. Stare podziały etniczne znane od Średniowiecza wydają się rozmywać albo nabierać nowych znaczeń, a Europa boryka się z podziałami etnicznymi, będącymi konsekwencją postkolonializmu (Arabowie we Francji czy Holandii, Hindusi w Wielkiej Brytanii). Wraz z falami uchodźców z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu pojawia się nowe zróżnicowanie – a jednocześnie pytanie, czy wraz z
nowymi uchodźcami stare podziały zbledną a Europa zjednoczy się ponad etnicznymi podziałami czy wręcz przeciwnie – podziały się zmultiplikują, wynikną nowe problemy.
Ze względu na wspomniane powyżej procesy polityczne i społeczne, problematyka identyfikacji i tożsamości etnicznej, działalności grup etnicznych w różnych polach życia społecznego, nie tylko w obrębie tak zwanych państw narodowych, ale i społeczeństw uważanych za wielokulturowe, zyskuje na znaczeniu i przykuwa uwagę badawczy społecznych. Zapraszamy do dyskusji socjologów i antropologów kultury zainteresowanych problematyką szeroko rozumianej etniczności, a ze względu na frapującą różnorodność kontekstów społecznych, kulturowych oraz politycznych, w jakich pojawiają się i „dzieją" zjawiska i procesy etniczne, proponujemy dwa obszary refleksji teoretycznej oraz aktywności badawczej.
Pierwszym z nich jest płaszczyzna krajowa (na przykład relacje między określonymi mniejszościami narodowymi bądź etnicznymi zamieszkującymi terytorium Polski a większością, w tym z uwzględnieniem ram wykreowanego porządku prawno-instytucjonalnego) oraz płaszczyzna sąsiedzka (na przykład problemy dotyczące społecznego oblicza polskich sąsiedzi w narodowych, w tym relacji na pograniczach, a także zjawiska właściwe Europie Środkowej).
Drugi to płaszczyzna europejska: funkcjonowanie społeczeństw wielokulturowych, działalność grup etnicznych bez własnej państwowości (Romowie, Kurdowie), wspólnot narodowych zbudowanych wokół języka (Ślązacy, Arumuni), funkcjonowanie społeczeństw powojennych (post-war societies) oraz społeczeństw postkonfliktowych (post-conflict societies), a w końcu coraz wyraźniejsze tendencje separatystyczne Szkotów czy Katalończyków.

G70: Kultury narodowe i lokalne a polityka: powiązania w różnych kontekstach

Prowadzący:
Prof. dr hab. Joanna Kurczewska, IFiS PAN Warszawa, semkurczewska@ifispan.waw.pl (osoba do kontaktu)
Prof. dr hab. Zdzisław Mach, IE UJ Kraków

Opis:
Po pierwsze – próba porządkowania wiedzy akademickiej i eksperckiej z zakresu nauk społecznych a szczególnie wiedzy z dziedziny socjologii, antropologii kulturowej, historii kulturowej oraz politologii, na temat relacji między kulturą a polityką w sytuacji wielokulturowości, wzrostu znaczenia komunikacji

międzykulturowej i polityk tożsamościowych oraz erozji dotychczasowych kulturowych form legitymizacji państwa narodowego w warunkach równoczesności procesów globalizacji oraz indywidualizacji.
Po drugie – próba odpowiedzi na pytanie:
Konstruowanie wspólnoty społecznej to,
– zadanie dla kultury (jakiej? – globalnej, europejskiej, narodowej czy lokalnej, jednorodnej czy eklektycznej),
- czy dla polityki (jakiej? Wielkiej czy małej, tożsamościowej czy pragmatycznej, codziennej czy odświętnej; dla systemów politycznych, ideałów, wizji czy codziennych praktyk, „interesów" czy „emocji").
Po trzecie – wspólne (poprzez „ucieranie się" różnych podejść tematycznych, metod czy interpretacji danych empirycznych) projektowanie badań interdyscyplinarnych na temat: Kultury narodowe i lokalne w służbie wielkiej i małej polityki. Od tradycyjnych strategii tworzenia i propagowania dumy narodowej i lokalnej do brandingu narodowego i lokalnego, i zarządzania wizerunkiem „kraju" czy społeczności lokalnej.
Proponujemy następująca listę tematów:
a. wystąpień w ramach grupy roboczej;
b. dyskusji panelowych (lista do ustalenia w ramach indywidualnych rozmów z kandydatami na uczestników grupy roboczej:
1.Polskie, niemieckie, ukraińskie „miejsca pamięci" w perspektywie polityki pojednania (wewnętrznej i międzynarodowej).
2.Tradycje narodowe i lokalne – źródła neotradycjonalizacji czy unowocześnienia wielkiej polityki (na poziomie państwowo-narodowym, europejskim czy globalnym) czy małej polityki (praktyk jednostek i małych grup na poziomie mikrospołecznym).
3.Rola kultur narodowych i lokalnych w konstruowaniu i propagowaniu polityki tożsamości (analiza przypadków w różnych kontekstach historycznych i geopolitycznych).
4.„Standardy emocjonalne" w różnego typu praktykach politycznych: odświętnych i codziennych; uwarunkowania kulturowe (w tym „podtematy": doświadczanie dumy i negocjowanie dumy narodowej czy lokalnej, „reguły odczuwania" w kulturze i polityce – przeciwieństwa czy różnice.
5.Rola kultur narodowych i lokalnych w estetyzacji życia publicznego w unijnych państwach i regionach.
6.Wojny kulturowe o wspólnotę polityczną – rola zasobów kultur narodowych i lokalnych (zwłaszcza kanonów kultury narodowej).

G71: Solidarność czy konkurencja? Rozwój współpracy i (re)konstruowanie tożsamości na pograniczach europejskich

Prowadzące:
Dr Elżbieta Opiłowska, Uniwersytet Wrocławski, opilowska@wbz.uni.wroc.pl (osoba do kontaktu)
Prof. dr hab. Katarzyna Stokłosa, University of Southern Denmark

Opis:
Pogranicza są obszarami położonymi przy granicach państwowych, peryferiami, zamieszkiwanymi przez zbiorowości o odmiennej narodowości, kulturze i języku. To miejsca styku i hybrydyzacji kultur, gdzie w wyniku procesów socjalizacji kształtuje się człowiek pogranicza. Granica pełni przy tym różne funkcje, może być barierą lub mostem, może dzielić albo łączyć, a mieszkańcy pogranicza współpracują i/lub konkurują ze sobą. W przeszłości na pograniczach europejskich dochodziło do wymiany ludności, a wraz nią do dekonstrukcji krajobrazu kulturowego i tabuizacji pamięci kulturowej. Rozwój polityki regionalnej w Unii Europejskiej, a w szczególności fundusze europejskie były ważnymi katalizatorami przemian na pograniczach. To właśnie regionom pogranicza przypisuje się w dyskursie europejskim rolę laboratoriów integracji europejskiej i inkubatorów tożsamości wielokulturowej. Jednakże zniesienie fizycznych granic w strefie Schengen, rozwój współpracy politycznej czy gospodarczej, nie pociągają za sobą automatycznie transgranicznych relacji społecznych. Często

granice, choć niewidoczne, manifestują się w preferencjach wyborczych, praktykach, we wzajemnym postrzeganiu, i mentalności jako tzw. granice – fantomy Celem naszej grupy tematycznej jest analiza procesów znoszenia/odtwarzania granic (de-/rebordering), budowania wspólnoty i tożsamości transnarodowej na pograniczach europejskich. Do udziału zapraszamy badaczy, zajmujących się zarówno badaniami empirycznymi, jak i koncepcjami teoretycznymi i metodologią badań w border studies.

G72: Ziemie Zachodnie i Północne – pomiędzy integracją a dezintegracją

Prowadzący:
Prof. Andrzej Sakson, Instytut Zachodni w Poznaniu
Dr Karolina Ciechorska-Kulesza, Uniwersytet Gdański, ciechorska@o2.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Rok 1945 przyniósł Europie koniec II wojny światowej. Polska dostała się w sowiecką sferę wpływu, co oznaczało zmiany o charakterze fundamentalnym. Kraj utracił ok. 30% obszaru na wschodzie (tzw. Kresy), w zamian uzyskując wschodnie terytoria Niemiec. Przesunięcie terytorium na zachód wiązało się również z rozpoczęciem wielkiego społecznego eksperymentu budowania polskich Ziem Zachodnich i Północnych, który trwa do dziś.
Setki tysięcy mieszkańców wschodnich regionów II Rzeczpospolitej, centralnych terenów Polski oraz tzw. „repatriantów" zaczęły zasiedlać nowe regiony północne i zachodnie położone w granicach kraju. Zasiedlaniu nowych regionów towarzyszyły wyjazdy, wysiedlenia i wypędzenia tych, którzy zamieszkiwali te ziemie przed 1939 rokiem. Budowaniu nowych zbiorowości społecznych towarzyszyły procesy adaptacji do nowych uwarunkowań społecznych, kulturowych, ekonomicznych a także nierzadko przyrodniczych. Adaptacja w kolejnych dziesięcioleciach przyniosła w konsekwencji wytworzenie nowych zbiorowości lokalnych i regionalnych. Procesom wytwarzania się nowej solidarności społecznej (zintegrowanych społecznie i kulturowo społeczności lokalnych i regionalnych powiązanych z resztą polskiego społeczeństwa) towarzyszyły konflikty społeczne wewnątrz nowych zbiorowości, dezintegracja grup ludności autochtonicznej. Solidarności towarzyszyła dezintegracja, integracji społecznej rozpad.
Od roku 1945 minęło siedemdziesiąt lat, Ziemie Zachodnie i Północne stały się integralną częścią państwa polskiego. Obrady grupy tematycznej będą zmierzać do odpowiedzi na pytania: jak do tego doszło, jakie procesy społeczne ku temu prowadziły, jakie były i są tego konsekwencje społeczne, kulturowe i ekonomiczne dla Ziem Zachodnich i Północnych i reszty Polski. Główne obszary tematyczne to:
- tworzenie się nowych społeczności lokalnych i regionalnych;
- nowe tożsamości lokalne i regionalne;
- nowe lokalizmy i regionalizmy;
- integracja społeczna i ekonomiczna regionów Ziem Zachodnich i Północnych, w wymiarze wewnętrznym oraz z zewnętrznym;
- problematyka ludności autochtonicznej począwszy od roku 1945.

Dyskusja prowadzona w ramach grupy tematycznej będzie miała za punkt wyjścia bogaty dorobek tzw. socjologii Ziem Zachodnich i Północnych, będzie próbą jego podsumowania i wytyczenia nowych obszarów naukowej eksploracji.

**

G73: Europa Środkowo-Wschodnia. Pamięć i tożsamość w (prze) budowie?

Prowadzący:
Dr hab. Izabela Skórzyńska, prof. UAM Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Marta Cobel-Tokarska Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, mcobelto@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Trzykrotnie, w ciągu ostatniego dwudziestopięciolecia Europa Środkowo-Wschodnia była/jest przestrzenią intensywnych przemian. Najpierw, gdy wybijaliśmy się na niepodległość, potem gdy aspirowaliśmy i wstępowali, choć nie wszyscy i nie w tym samym czasie, do Unii Europejskiej, wreszcie dziś, gdy stajemy wobec wyzwania, jakim jest pomoc uchodźcom. Za każdym razem, gdy w naszej części kontynentu przyspieszał i zagęszczał się czas, towarzyszyła procesowi temu ożywiona debata na temat pamięci (szerzej i miękko) oraz tożsamości (wąsko i twardo) Europy Środkowo-Wschodniej.
Marie-ClaireLavabre wskazuje na paradygmatyczny charakter koncepcji pracy pamięci Ricoeur'a, rozumianej jako proces wychodzenia z „choroby na przeszłość", która cechuje późnonowoczesne społeczeństwa ciężko doświadczone przez nowożytny kolonializm, nazizm i komunizm. Praca pamięci, poprzez użycie różnych form aktualizacji przeszłości w teraźniejszości, polega tu na odbywaniu żałoby, tak, aby zachowując dobrą pamięć przeszłości, oddalić od siebie, poprzez „pracę zapomnienia", „pamięć złą" (Lavabre:2012:8-9; Ricoeur: 2000; Kosseleck:200).
Celem naszej grupy tematycznej *Europa Środkowo-Wschodnia. Pamięć i tożsamość w (prze) budowie?* jest próba odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób dzisiejsza pamięć wpływa na sytuację w jednoczącej się Europie, na politycznie i kulturowo kształtowaną europejskość ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Europy Środkowo-Wschodniej w okresie od XX do początku XXI wieku. Tym sposobem wpisujemy się w szeroko pojęte studia postkolonialne, które po fazie entuzjazmu i właściwym temu dyskursowi narracjom wyzwalającym „innego" i „obcego", stają w osobach ich badaczy przed kluczowym dla przyszłości Europy pytaniem o integrację i budowę społeczeństwa obywatelskiego i otwartego w warunkach pluralizacji kultur i nowych separacjonizmów widocznych zarówno w dziejach najnowszych, jak i pamięci naszej części kontynentu (Krzysztofek:2003).
Integracja europejska wraz z poszanowaniem prawa do różnic stawia przed nami kilka pytań:

1) Kto, co, jak, wobec kogo, dlaczego i kiedy pamięta dziś z niedawnej przeszłości Europy Środkowo-Wschodniej?
2) Jak praca pamięci wpływa na kształtowanie się w naszej części Europy postaw obywatelskich? A jak przeszkadza?
3) Co dziś, z perspektywy ponad 25 lat możemy powiedzieć o pamięci środkowo-wschodnio-europejskiej w kontekście (prze) budowy naszej tożsamości?
4) Jakie wartości są wiążące, a jakich brakuje w kontekście współczesnych praktyk środkowo-wschodnio-europejskiej pamięci i upamiętniania?
5) Czy, kiedy i jak środkowo-wschodnio-europejska pamięć jest dziś sprawcza?

Do odpowiedzi na powyższe pytania zapraszamy humanistki/humanistów, a wśród nich socjologów, historyków, kulturoznawców, antropologów, politologów, pedagogów… z Polski, a także krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

G74: Nowe i stare tendencje w obszarze pamięci społecznej

Prowadzący:
Prof. dr hab. Andrzej Szpociński, Instytut Studiów Politycznych PAN, aszpoc@o2.pl (osoba do kontaktu)
Dr Zuzanna Bogumił, Akademia Pedagogiki Specjalnej, mitregaz@wp.pl

Opis:
Obecnie, w kulturze późnej nowoczesności, jesteśmy świadkami i uczestnikami przełomu w obszarze pamięci społecznej. Z jednej strony wciąż mamy do czynienia z upamiętnieniami charakterystycznymi dla przednowoczesności i nowoczesności, czego wyrazem jest ciągłe wykorzystywanie symboliki religijnej jako nośnika pamięci, wznoszenie pomników, czy odtwarzanie rytuałów obchodów rocznicowych. Z drugiej strony coraz częściej pamięć społeczna wyraża się w szeregu nowych form pamięci, stymulowanych nowymi technikami komunikacji, archiwizacji itp., ale też działaniach

wskazujących na nowe sposoby przeżywania przeszłości, oparte na zmysłowym (estetycznym) i emocjonalnym zaangażowaniu w performans odtwarzający to, co było.
Mając na uwadze ciągłości i zmiany widoczne w obszarze pamięci społecznej, chcemy podjąć dyskusję ogniskującą się wokół starych i nowych form manifestacji pamięci.
W przypadku starych form upamiętniania przeszłości chcemy rozważyć następujące pytania:

- Jaką obecnie rolę odgrywa krzyż w procesie upamiętniania wydarzeń z historii Polski?
- Czy pomniki nadal są podstawowym nośnikiem polskiej pamięci narodowej? Czy może żyjemy w czasach kryzysu pomnika? Co go może zastąpić w obszarze pamięci narodowej?
- Co o znaczeniu przeszłości dla polskiej tożsamości narodowej i o jej specyfice mówią ostatnie okrągłe rocznice rozpoczęcia/ zakończenia wojny, zbrodni katyńskiej, rzezi wołyńskiej, Powstania Warszawskiego, rzezi na Woli?

Ponowoczesną dynamikę przemian pamięci społecznej proponujemy natomiast rozważać wokół następujących zagadnień:

- nowe formy i praktyki pamięci przeszłości (teatralizacja, digitalizacja, uhistorycznienie przestrzeni)
- teatralizacja i wizualizacja w procesach transmisji i percepcji przeszłości (obrazy przeszłości i ich przekaz)
- uprzestrzennienie i materializacja pamięci społecznej (funkcja miejsc pamięci)
- prywatyzacja pamięci przeszłości (społeczne archiwa cyfrowe)
- rola wyobraźni historycznej w kształtowaniu tożsamości indywidualnej i zbiorowej w społeczeństwie posttradycyjnym

**

G75: Przemiany więzi społecznej w polskich skupiskach migracyjnych

Grupa współorganizowana przez Komitet Badań nad Migracjami PAN

Prowadzący:
Prof. dr hab. Janusz Mucha, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie i Komitet Badań nad Migracjami PAN
Prof. dr hab. Dorota Praszałowicz, Uniwersytet Jagielloński, Komitet Badań nad Migracjami PAN, Komisja Polskiej Akademii Umiejętności do Badań Polskiej Diaspory, praszdo@uj.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Grupa służy przedstawieniu najciekawszych analiz form instytucjonalizacji życia imigracyjnego. Punktem wyjścia do refleksji jest spostrzeżenie, iż migranci często wchodzą w nowe społeczeństwo poprzez własne struktury, które służą jako pomost między starym a nowym światem. Budowane przez nich organizacje i instytucje, formalne i nieformalne, z jednej strony służą podtrzymaniu ciągłości kulturowej, a ze strony drugiej ułatwiają integrację z nowym otoczeniem. Dając imigrantom poczucie bezpieczeństwa w etnicznej wspólnocie, jednocześnie ułatwiają im wyjście poza nią i nawiązanie kontaktów z lokalną społecznością, zarówno miejscową, jak też z imigrantami wywodzącymi się z innych kręgów kulturowych. Instytucje te budują poczucie solidarności w sytuacji migracji, gdy łatwo o dezorientację i zagubienie. Problematyka sesji silnie nawiązuje do tematu Zjazdu.
Analizie prowadzonej z tej perspektywy należy poddać wszystkie formy imigracyjnej działalności wspólnotowej: formy tradycyjne, formy nowe, a także przeobrażone. Zwracamy zatem uwagę na tendencje przemian dawnych instytucji (np. duszpasterstwo polonijne, szkoła przedmiotów ojczystych, prasa etniczna) i organizacji (np. polonijne organizacje zawodowe, chóry, harcerstwo), a także nowe formy stowarzyszeń (kluby środowiskowe, hobbistyczne), nowe formy komunikowania (portale internetowe, blogi), nowe strategie budowania wspólnoty w warunkach migracji.
Podejmujemy długo zaniedbywany temat funkcjonowania migrantów w przestrzeni transnarodowej. Chodzi o działania ponad granicami, wiążące ich na dłuższą metę z określonymi środowiskami w

miejscu pochodzenia oraz w kraju przyjmującym. Przykładem może być aktywność w ruchach ekologicznych, religijnych, w organizacjach sportowych, w klubach kultury alternatywnej. Zwracamy też uwagę na zróżnicowanie społeczne zbiorowości migrantów. Interesują nas, między innymi, polscy tzw. Highly Skilled Migrants i ich transnarodowe działania wspólnotowe.
Zachęcamy do testowana tezy Thomasa i Znanieckiego, iż w warunkach migracji dochodzi do destrukcji więzi społecznej. Jeśli zgodzić się z tą tezą, należy zwrócić uwagę na to, czy podejmowane są próby „działań naprawczych". Jednocześnie w ramach polemiki z tą tezą, warto przytaczać liczne przykłady rekonstrukcji więzi społecznej w nowym otoczeniu.

G76: Procesy migracyjne: tradycja i współczesność

Prowadzące:
Dr Anna Fiń, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
Dr Justyna Kijonka, Uniwersytet Śląski w Katowicach
Dr Magdalena Lemańczyk, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, m_lemanczyk@wp.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Grupa tematyczna poświęcona będzie migracjom, które nie są obecne w polskiej literaturze socjologicznej w sposób wystarczający i podzielona będzie na dwie odsłony:

1. *Między Polską a Niemcami: powojenne migracje w ujęciu interdyscyplinarnym*

Głównym celem obrad jest interdyscyplinarna dyskusja nad aktualnym stanem badań dotyczących powojennych migracji z Polski do obydwu krajów niemieckich i z powrotem. Są to zarówno powojenne wysiedlenia ludności niemieckiej i ludności rodzimej (Górnoślązacy, Mazurzy), wyjazdy w ramach akcji łączenia rodzin, „na pochodzenie", wyjazdy działaczy opozycyjnych, którzy w RFN uzyskali azyl polityczny, czy wyjazdy zarobkowe. Nowy rozdział stanowią wyjazdy poakcesyjne. Na uwadze mieć także należy liczną grupę migrantów wahadłowych, pracowników kontraktowych czy studentów, specjalistów żyjących w światach transnarodowych oraz sytuacji małżeństw mieszanych. Istotną kwestią jest także problem Polonii w Niemczech oraz próby uzyskania statusu mniejszości narodowej przez Polaków mieszkających w Niemczech. Mile widziane będą także prezentacje kwestii niedopowiedzianych, z jakichś powodów niewygodnych w badaniach powojennych migracji.

2. *Współczesne procesy migracji zamorskich*

Obrady są odpowiedzią na pojawiający się niedostatek badań i analiz poświęconych zagadnieniom migracji w wymiarze międzykontynentalnym, transatlantyckim, co wynika niejako z potrzeby wypełnienia tworzącej się w literaturze luki. Celem dyskusji jest z jednej strony powrót do naukowej refleksji wokół migracji zamorskich; z drugiej wypracowanie nowego, bardziej przystającego do współczesnego społeczeństwa spojrzenia na te procesy. W tym kontekście interesujące wydają się zwłaszcza zagadnienia: a) zmian ilościowych i jakościowych zjawiska: między innymi rozmiarów i kierunków migracji; determinantów decyzji migracyjnych, istniejących barier mobilności; strategii i zachowań migrantów etc.; b) sposobów konceptualizacji i perspektyw badawczych; c) weryfikacji funkcjonujących już tez naukowych na ten temat.

Pierwsza odsłona poświęcona będzie migracjom kontynentalnym – Niemcy jako studium przypadku, zaś druga dotyczyć będzie migracji zamorskich.
Wyrażamy jednocześnie przekonanie, że debata będzie okazją do „usieciowienia" badaczy podejmujących problematykę migracji międzykontynentalnych.

G77: Płeć kulturowa a religia w (trans)migracyjnych kontekstach

Prowadzące:
Dr Katarzyna Leszczyńska, Wydział Humanistyczny, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, leszczynska.katarzyna@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Sylwia Urbańska, Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski, sylwia.urbanska@gazeta.pl

Opis:

Choć w ostatnich latach do analiz świata społecznego różnych religii dołącza perspektywa płci kulturowej, większość badań prowadzonych jest w obrębie granic narodowych. To sprawia, że niewiele wiadomo, jak zmieniają się współczesne praktyki i dyskursy w obrębie szeroko rozumianych pól religijnych(kultur, struktur, systemów, instytucji, organizacji, tożsamości, praktyk, itd.) włączonych w procesy mobilności, zderzonych z nowymi kontekstami nacechowanymi wielokulturowością, różnorodnością, transnarodowymi przynależnościami. Chciałybyśmy aby przedmiotem prezentowanych wystąpień była zatem odpowiedź na pytanie, w jakim kierunku transformują się praktyki, dyskursy i tożsamości reprodukowane i produkowane w obrębie pól religijnych w zetknięciu z wielokulturowym, a także zsekularyzowanym środowiskiem społeczno-kulturowym i przede wszystkim, jak mediuje w tych zmianach płeć kulturowa.
Punktem wyjścia dyskusji jest założenie, że religie w ich różnych wymiarach (organizacyjnym, symbolicznym, rytualnym, itd.) są zróżnicowane płciowo, różnicowanie to zaś przebiega intersekcjonalnie, to znaczy płeć społeczno-kulturowa jest kategorią wewnętrznie zdyferencjonowaną i determinuje ona różne wzory działań różnych aktorów społecznych działających w polu danej religii. Natomiast reguły płciowe realizujące się w praktykach społecznych w obrębie pola religijnego nie są zdeterminowane, ale izomorficzne, co oznacza, że zależą od kontekstu społecznego i środowiska.
Tematy wystąpień mogą podejmować następujące zagadnienia:
-teoretyczne perspektywy analizy przemian transnarodowych pól religijnych, naświetlające intersekcjonalne związki między mobilnością, płcią kulturową a religią,
-kierunki, wzory i strategie negocjacji dyskursów oraz praktyk kobiet i mężczyzn produkowane i reprodukowane polu danej religii w transnarodowych, wielokulturowych przestrzeniach,
-rolę, jaką w tych przemianach odgrywają środowiska, do których transnarodowo przynależą pola (kraje pochodzenia, docelowej migracji).
Do grupy tematycznej będą włączane zarówno referaty omawiające perspektywy teoretyczne, jak i prezentujące badania empiryczne prowadzone w różnych kontekstach, odnoszące się do różnych religii. Jesteśmy również otwarte na inne niż wyżej wskazane propozycje wystąpień, wpisujące się w generalną tematykę grupy.

**

G78: Jaka religia? Przemiany religijności i instytucji religijnych w Polsce i na świecie

Prowadzący :
Prof. dr hab. Sławomir H. Zaręba, Instytut Socjologii UKSW
Dr Wojciech Sadłoń, Instytut Statystyki Kościoła katolickiego
Dr Sławomir Mandes, Instytut Socjologii Uniwersytet Warszawski, slawomir.mandes@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Od dłuższego już czasu w socjologii religii zwraca się uwagę na przemiany zachodzące w obrębie tego, co tradycyjnie określane było jako „religia". Znane są w literaturze określenia: „religia wyboru" versus „religia losu", „niewidzialna religia", „religia publiczna", czy ostatnio „religia zastępcza" (vicarious religion). Określenia te oddają przemiany zachodzące nie tylko w obrębie samej religijności, ale również instytucjach religijnych.
Przemiany te dotyczą również Polski, gdzie w przeszłości katolicyzm przenikał i kształtował tożsamość kolektywną i jak pokazuje wiele danych, z taką funkcją wiązał się modus operandi Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce do lat '80 XX w. Od tamtego czasu obserwuje się wiele zmian, a Kościół w Polsce konfrontowany jest z pluralizacją, prywatyzacją i indywidualizacją religijności a także falą rosnącego krytycyzmu. W efekcie granice pomiędzy tym, co tradycyjnie religijne a tym, co świeckie przesuwają się i stają przedmiotem sporu. Jednocześnie, jak się wydaje nie ulega wątpliwości to, że zarówno instytucjonalne jak i pozainstytucjonalne formy manifestacji religii, podlegając zmianom, są dla Polaków dalej ważne. Zachęcamy do refleksji wokół następujących zagadnień:

1. Wspólnotowe przejawy religii versus indywidualizacja religijna.

2. Zróżnicowanie religijne i światopoglądowe – przykłady dialogu, konfliktu, rozwoju.
3. Kapitał społeczny i kulturowy a zinstytucjonalizowane i pozainstytucjonalne przejawy religii.
4. Kościół rzymskokatolicki w Polsce wobec nowych „globalnych" zjawisk: pluralizacji, prywatyzacji i indywidualizacji religijności.
5. Religijnie motywowane organizacje pozarządowe i oddolne inicjatywy a polityka społeczna (zdrowie publiczne, biopolityka, nierówności społeczne, pomoc społeczna itp.)

W naszym przekonaniu, zaproponowane powyżej zagadnienia stworzą interesujące forum dyskusyjne na temat miejsca instytucji religijnych i religii w społecznej świadomości w Polsce i poza jej granicami. Niniejsza grupa tematyczna dostarcza szerokiej płaszczyzny wymiany doświadczeń zarówno teoretycznych, jak i badawczych (empirycznych).
Zapraszamy do nadsyłania zgłoszeń na wskazany adres mailowy.

G79: Religia a sfera publiczna– teoria i empiria

Prowadzący:
Dr Katarzyna Zielińska, Uniwersytet Jagielloński, katarzyna.zielinska@uj.edu.pl (osoba do kontaktu)
Dr Radosław Tyrała, Akademia Górniczo-Hutnicza
Dr Marcin Zwierżdżyński, Akademia Ignatianum w Krakowie

Opis:
Dyskusja na temat miejsca religii w sferze publicznej stanowi jądro sporu o znaczenie religii we współczesnych społeczeństwach oraz o jej znaczenie dla liberalnej demokracji(w Polsce, Europie i na świecie). Triumfujący w naukach społecznych w latach 60. i 70. XX wieku paradygmat sekularyzacyjny, zakładający prywatyzację religii, został zakwestionowany w obliczu wielu dowodów na jej nowe polityczne i publiczne zaangażowanie(np. dyskurs wokół aborcji, in vitro czy gender w Polsce, dyskusje na temat legalizacji małżeństw jednopłciowych w krajach europejskich i w USA, argumenty i kontrargumenty w sprawie kryzysu migracyjnego w Europie, kampania prezydencka w USA i wiele innych). W odpowiedzi na te przemiany powstały alternatywne wyjaśnienia i koncepcje tłumaczące obecność religii w sferze publicznej, określające zakres tej obecności oraz rekonceptualizujące sekularystyczne wizje miejsca religii w sferze publicznej. Jedną z pierwszych propozycji była koncepcja religii publicznej José Casanovy, a jedną z najbardziej wpływowych w ostatnich latach była koncepcja post-sekularnego społeczeństwa Jürgena Habermasa.
Celem proponowanej sesji jest zarówno refleksja teoretyczna na temat religii w sferze publicznej, jak i prezentacja wyników badań empirycznych na temat obecności i roli religii (większościowej i mniejszościowych) we współczesnych społeczeństwach liberalnej demokracji. Sesja ma być również miejscem krytycznej debaty na temat istniejących podejść teoretycznych, np. podejścia dyskursywnego. Głównymi pytaniami organizującymi nasz panel będą:

- Jakie funkcje religia pełni w sferze publicznej?
- Jakie znacznie przypisywane jest religii w sferze publicznej?
- W jakich obszarach sfery publicznej religia jest kontestowana lub negowana?
- Jaka jest rola religii w mobilizowaniu przekształceń sfery publicznej?
- Jak religia jest dyskursywnie konstruowana w sferze publicznej?
- W jakich dyskursach publicznych pojawia się religia?
- W jakich obszarach jest legitymizowana i przy użyciu jakich elementów, a w jakich obszarach pełni funkcję legitymizacyjną?
- Jak rozumiana jest religia w teoretycznych debatach na temat religii w sferze publicznej? A jak rozumiana jest sfera publiczna?

**

G80: Gościnność jako praktyka kulturowa i społeczne spoiwo

Grupa współorganizowana przez Sekcję Antropologii Społecznej PTS

Prowadzący:
Dr hab. Dorota Rancew-Sikora, Uniwersytet Gdański, dorota.rs@wp.pl (osoba do kontaktu)
Dr Paweł Załęcki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Opis:
W nawiązaniu do hasła zjazdowego chcemy zaproponować podjęcie tematu wybranej praktyki solidarności, jaką jest gościnność. Zamierzamy potraktować gościnność jako praktykę kulturową i społeczną, która z jednej strony wynika z solidarności, a z drugiej ma moc ją tworzyć, pogłębiać i wzmacniać przez konkretne działania podejmowane w lokalnych sytuacjach społecznych. Gościnność rozumiemy dwojako: jako przełamywanie nieufności wobec obcych i jako podtrzymywanie relacji między bliskimi i znajomymi. W obu przypadkach gościnność łączy się nie tylko z otwartością i poświęceniem, ponoszeniem kosztów przez tych, którzy otwierają drzwi swojego domu i zapraszają do wspólnego stołu (rozumianych zarówno metaforycznie, jak i dosłownie), ale także z ustalaniem zasad, na jakich goście wejdą i będą przyjmowani, kontrolowaniem i dyscyplinowaniem ich u siebie. Gościnność jest bardzo często w ujmowana kategoriach normatywnych, opisywana i zalecana w kodeksach etyki i etykiety. Jej kształt jest nierzadko nakreślany u źródeł powstawania konkretnych zbiorowości i kultur. W ramach kodeksów szczegółowo rozpisywane są oczekiwania, gesty i role gospodarzy i gości. W takim rozumieniu gościnność bywa względnie trwałym element autodefinicji, zarówno w skali zbiorowej (jak m.in. ‘polska gościnność’) i jak i indywidualnej (ja jako osoba ‘gościnna’).
W proponowanej grupie tematycznej chcielibyśmy gościnności przyjrzeć się przede wszystkim, choć nie tylko, na podstawie badań empirycznych i ujęć pozanormatywnych – jako szczególną formę interakcji, koordynację i współdziałanie uczestników, z uwzględnieniem jej aspektów materialnych, cielesnych, emocjonalnych, z ukazaniem możliwych zakłóceń procesu i sposobów ich naprawiania. Jesteśmy nastawieni na poszukiwanie etnograficznych szczegółów, które ukażą bogactwo społecznych i kulturowych zróżnicowań praktyk gościnnych oraz ich zmiany w czasie i w zależności od sytuacji. Naszym zamierzeniem jest podążanie w stronę anatomii społecznego fenomenu gościnności jako ważnego procesu budującego i realizującego społeczną solidarność.

G81: Lojalność jako kategoria ładu społecznego

Prowadzące:
Dr hab. Andrzej Kasperek, Uniwersytet Śląski w Katowicach
Dr Joanna Wróblewska-Jachna, Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, joannajachna@interia.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Celem zgłaszanej grupy tematycznej jest empiryczna i teoretyczna weryfikacja funkcjonowania kategorii lojalności we współczesnych społeczeństwach na poziomie układów aksjonormatywnych, a także rozmaitych struktur organizacyjnych.
W naukach społecznych lojalność jest rozpatrywana w nurcie teorii dotyczących kapitału społecznego, jest uwzględniana jako jeden ze składników kapitału ludzkiego. W kategoriach etycznych lojalność jest postrzegana jako cnota przyczyniająca się do dobrego życia, pogłębienia relacji międzyludzkich i rozwoju osobowości. Istotę lojalności stanowią wierność i przywiązanie. Zakłada ona skłonność pozytywnego angażowania się w sprawy innych: osób, grup, instytucji. Lojalność to także wola poświęcenia się jakiejś osobie lub sprawie, zgodnie z chęcią pozostawania w wierności samej zasadzie pozostawania w lojalności. Lojalność wobec lojalności, w tym sposobie myślenia, jest pewnym obowiązkiem członków społeczeństwa. Jest cnotą pozwalającą porządkować życie społeczne. Przeciwieństwem lojalności jest niewierność zasadom, obyczajom, wywołująca brak poczucia bezpieczeństwa i kryzys na poziomie jednostkowym i instytucjonalnym. Brak lojalności narusza zasady wzajemności i zaufania, oznacza niespełnienie społecznych oczekiwań. Odrębną kwestią jest ustalanie zasad i oczekiwań pomiędzy podmiotami budującymi relacje. Wzajemne

oczekiwania wobec siebie podlegają negocjacjom, mogą także się zmieniać. Czesław Znamierowski zdefiniował lojalność jako pewne zachowania i działania podejmowane poza kimś kogo dotyczą, skierowane wobec innych podmiotów mających określone oczekiwania. Obszarem niezgody, sporów i dyskusji oczekiwania, a także sposób uznania ich za uzasadnione. Lojalność jest związana z poczuciem funkcjonalności rozmaitych systemów, w których dochodzi do współpracy: lojalność jest wyrazem zaufania do organizacji, jest istotną kategorią wpływającą na zachowania i decyzje związane z gospodarowaniem zasobami. W tym podejściu jest ujmowana jako prawo wyłączności, ma charakter relacyjny, interpersonalny i intencjonalny, tym samym jest stronnicza, asymetryczna, warunkowa i stopniowalna, ma także dający się precyzyjnie określić wymiar czasowy. Lojalność ogranicza mechanizm rozstania i jednocześnie uruchamia mechanizm krytyki. Członkowie grup społecznych są skłonni rezygnować z pewności, jaką daje rozstanie, w zamian za niepewność wiążącą się z nadzieją na poprawę.
Grupa tematyczna otwarta jest na referaty dotyczące swoistego deficytu lojalności we współczesnych systemach, istniejących i powstających mechanizmach budowania rozmaitych typów relacji opartych za zasadzie lojalności, a także jej roli w tworzeniu ładu społecznego.

**

G82: Deficyt zaufania we współczesnych dyskursach i praktykach żywieniowych

Prowadzące:
Dr Agata Bachórz, Uniwersytet Gdański
Dr Ewa Kopczyńska, Uniwersytet Jagielloński, ewa.kopczynska@uj.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Wzory jedzeniowe społeczeństw opartych na przemysłowej produkcji żywności coraz mniej przypominają tradycyjne, lokalne wspólnoty stołu. Kulturowy status technologicznie przetworzonej żywności, docierającej do widelca po przejściu długich i nieprzejrzystych łańcuchów dystrybucji, jest nieokreślony i niepewny. Przestrzenne, czasowe i symboliczne oddalenie pokarmu od ust spożywającego wyzwala wątpliwości, zastrzeżenia i krytykę wobec samego jedzenia i społeczno-gospodarczego systemu żywnościowego. Jedzenie pozbawione społecznego sensu, kulturowych znaczeń, więziotwórczej siły i mocy identyfikacji staje się „jedzeniem bez smaku", wręcz jedzeniem szkodliwym.
Niepewność, nieufność i brak kontroli nad zawartością talerza wywołuje nowego typu niepokoje. Dawne zagrożenia, związane choćby z sezonowymi niedoborami jedzenia, monotonią diety, żywnością skażoną fizycznie lub symbolicznie (tabu), ustępują miejsca nowym obawom. Należy do nich strach przez zanieczyszczeniem technologicznym („chemia", GMO) i masowym skażeniem biologicznym (BSE), obawy związane z medykalizacją i estetyzacją ciała oraz dyskursami zdrowotnymi („pandemia otyłości"), czy poczucie zagrożenia o charakterze środowiskowym, politycznym i kulturowym.
Tendencjom homogenizującym i globalizującym towarzyszą poszukiwania nowych lokalności, symboli, ideologii, etyk. Mają one częściowo charakter innowacji społecznych, ale na ogół inspirują się tradycją i przeszłością, wyłuskując z niej to, czego brakuje we współczesnym krajobrazie żywieniowym. Te klucze są źródłem porządku, poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Nowe ideologie żywieniowe mają wzmocnić sprawczość samych konsumentów. Dzięki mechanizmom więziotwórczym pozwalają też na budowanie różnych form uspołecznienia: żywieniowych ruchów społecznych, kooperatyw, zrzeszeń, społeczności konsumenckich i prosumenckich. Jednocześnie sprzyjają pojawianiu się nowych osi zróżnicowań, nierówności społecznych, antagonizmów.
Zapraszamy do zgłaszania referatów podejmujących tematykę krytyki nowoczesnej żywności, współczesnych lęków związanych z jedzeniem oraz różnych odpowiedzi na nie. Zachęcamy do nadsyłania propozycji wystąpień dotyczących między innymi:
•sposobów manifestacji obaw żywieniowych (także zjawiska paniki moralnej);
•nowych ruchów i ideologii żywieniowych;
•alternatywnych sieci żywnościowych;

•koncepcji jedzenia jako lekarstwa i jedzenia jako trucizny;
•renesansu tradycyjnych praktyk jedzeniowych oraz nostalgii w obszarze jedzenia;
•jedzenia w mediach i nowych dyskursów żywieniowych, nowych mechanizmów; konstruowania wiedzy na temat odżywiania;
•kontroli nad jedzeniem i sprawstwa w praktykach jedzeniowych;
•jedzenia „zaangażowanego" - politycznie, etycznie, ideowo;
•nierówności społecznych we współczesnych systemach żywieniowych;
•żywieniowych utopii i dystopii.

G83: Ludzie i zwierzęta. Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad relacjami ludzi i podmiotów nie-ludzkich

Prowadzące:
Dr Anna Kacperczyk, Członek Zarządu Oddziału Łódzkiego PTS, Instytut Socjologii, Uniwersytet Łódzki, anna.kacperczyk@gmail.com (osoba do kontaktu)
Dr Magdalena Fiternicka-Gorzko, Akademia Pomorska w Słupsku

Opis:
Współcześnie obserwuje się liczne fakty świadczące o rosnącej świadomości ludzi na temat złożonych relacji, w jakie człowiek wchodzi z innymi istotami żywymi oraz rozziewu pomiędzy gwarantowanymi przez system legislacyjny prawami zwierząt a ich rzeczywistym traktowaniem podczas hodowli, produkcji, życia codziennego, pracy i rozrywki. Liczne badania w dziedzinie biologii oraz neurologii istot żywych wskazują na podmiotowość zwierząt, odczuwanie przez nie cierpienia oraz przeżywanie emocji. Usytuowanie człowieka w świecie zasiedlonym przez inne podmioty nie-ludzkie rodzi liczne problemy etyczne oraz epistemologiczne, które przekładają się na rozwijane teorie oraz metodologie badań nad relacjami ludzi i zwierząt.
Problematyka ta posiada bogatą tradycję oraz formy instytucjonalizacji (konferencje, czasopisma naukowe, monografie poświęcone tej tematyce), dlatego warto, aby w rodzimym środowisku socjologicznym badacze zainteresowani tymi zagadnieniami mieli szansę na spotkanie i wymianę doświadczeń. Powołaniu tej grupy tematycznej przyświeca intencja stworzenia przestrzeni dyskusji między socjologami podejmującymi badania tego rodzaju oraz wspierania sieci badaczy zainteresowanych tematyką etycznych, epistemologicznych, teoretycznych i metodologicznych problemów badań nad relacjami ludzi i zwierząt.
Zakres tematyczny grupy
—Ewolucja ujęć teoretycznych dotyczących relacji ludzie-zwierzęta(perspektywa ekologiczna, posthumanizm, gender, teoria krytyczna, ANT i inne);
—Relacja człowiek-zwierzę jako przedmiot badań socjologicznych –epistemologiczne, etyczne, metodyczne problemy badań nad relacjami ludzi i zwierząt;
—Zwierzęta jako uczestnicy życia społecznego oraz element praktyk człowieka (zwierzęta domowe, hodowlane, pracujące, towarzyszące; zwierzęta w zoo, laboratorium); miejsce zwierząt we współczesnym społeczeństwie; zwierzęta jako rzeczy (produkty handlowe, obiekty badań laboratoryjnych) – zwierzęta jako partnerzy interakcji (zwierzęta towarzyszące, pracujące);
—Zwierzęta w ludzkim świecie czy człowiek w świecie zwierząt; problemy ustanawiania oraz rozmywania granic pomiędzy człowiekiem a zwierzęciem w polu różnych praktyk dyskursywnych; antropocentryczne i nieantropocentryczne ujęcia zwierząt; uwarunkowania przemian obyczajowych w tym względzie; emocjonalne aspekty relacji człowiek-zwierzę;
—Rola kulturowych reprezentacji zwierząt w podtrzymywaniu (lub zaniechaniu) praktyk społecznych nakierowanych na zwierzęta (eksperymentowanie na zwierzętach, przemysłowa hodowla zwierząt, polowania, cyrk, corrida, sea-world, wyścigi z udziałem zwierząt, walki zwierząt);
—Walka o prawa zwierząt oraz ruchy wyzwolenia zwierząt jako część współczesnej rzeczywistości społecznej; zderzenia światów społecznych walczących o prawa zwierząt z tymi, które walczą o legitymizację przedmiotowego traktowania zwierząt (Animal Liberation; 269 life; kampania społeczna anty-futro, Otwarte Klatki; Ludzie przeciw myśliwym i inne);

—Rola ruchów społecznych oraz kampanii światopoglądowych w przemianie spojrzenia na zwierzęta (ruchy sterylizacyjne i adopcyjne, ściganie oraz nagłaśnianie aktów okrucieństwa wobec zwierząt); reprezentacje zwierząt w kulturze masowej i mediach społecznościowych;
—Światopoglądowe oraz religijne wymiary ludzkich praktyk wobec zwierząt (buddyzm, ahimsa, ubój rytualny w różnych religiach);ideologia weganizmu jako środek walki o wyzwolenie zwierząt;
—Kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania wyobrażeń na temat powinności człowieka wobec zwierząt oraz jego praw do zawłaszczania zwierzęcego świata dla własnych potrzeb;
—Etyczne aspekty mięsożerności i przemysłowej hodowli zwierząt;
—Zagadnienia komunikacji międzygatunkowej i między-podmiotowej w kontekście badań nad relacjami ludzie-zwierzęta.

G84: Socjologia środowiska a społeczne wyzwania antropocenu

Prowadzący:
Dr hab. Piotr Matczak, Instytut Socjologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Krzysztof Niedziałkowski, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa,
kniedzialkowski@ifispan.waw.pl (osoba do kontaktu)

Opis:
Antropocen jest proponowaną przez klimatologów i geologów nazwą epoki geologicznej, w której działalność człowieka stała się jedną z głównych sił wpływających na kształtowanie się cech środowiska naturalnego, takich jak klimat, różnorodność biologiczna, stan mórz i oceanów, powietrza i gleb. Nagromadzenie skutków oddziaływań społecznych na środowisko w ciągu ostatnich kilku dekad, skłania badaczy do postawienia tezy o zbliżających się dramatycznych zmianach środowiska o nieprzewidywalnym kierunku, które będą istotnie oddziaływały na funkcjonowanie społeczeństw. Zjawisko to jest w coraz większym stopniu przedmiotem rozważań badaczy społecznych, którzy odnoszą go do takich zagadnień jak: sprawiedliwość społeczna w dostępie do środowiska; wzorce konsumpcji; bezpieczeństwo żywnościowe; urynkowienie i deregulacja ochrony środowiska; utowarowienie dóbr wspólnych; rola aktorów społecznych (obywateli, ruchów społecznych, korporacji, rządów) w powstawaniu i rozwiązywaniu problemów środowiskowych; wpływ nauki i technologii na definiowanie zagrożeń; postrzegania ryzyka i bezpieczeństwa w kontekście dramatycznych zmian środowiska. Badania w tej dziedzinie, definiowanej jako socjologia środowiska, są w Polsce stosunkowo słabo rozwinięte, dlatego celem grupy tematycznej będzie integracja osób poruszających w swoich badaniach tematy związane ze społecznym kontekstem zmian środowiska oraz wspólna refleksja nad specyfiką badań społecznych wyzwań antropocenu.
W szczególności interesują nas następujące zagadnienia badawcze z szeroko definiowanej socjologii środowiska:
1. Rola państwa, rynków i społeczeństwa obywatelskiego w tworzeniu i rozwiązywaniu konfliktów środowiskowych;
2. Środowisko jako przedmiot gry politycznej aktorów społecznych;
3. Społeczny kontekst ochrony bioróżnorodności i korzystania z usług ekosystemów na obszarach chronionych oraz poza nimi;
4. Zaopatrzenie w energię jako problem społeczno-polityczny;
5. Neoliberalizacja ochrony środowiska, ochrony przyrody i planowania przestrzennego w Polsce;
6. Sprawiedliwość środowiskowa w Polsce – dostęp do czystego środowiska i prawo do ochrony przed zagrożeniami związanymi z zatruciem środowiska (hałas, zanieczyszczenia powietrza, gleb, wody, krajobrazu) na obszarach miejskich i wiejskich;
7. Społeczne postrzeganie zmian klimatu;
8. Rola nauki i naukowców w konstruowaniu problemów środowiska;
9. Społeczny kontekst funkcjonowania instytucji ochrony przyrody i środowiska.
10. Środowisko w kontekście ryzyka i bezpieczeństwa.

G85: Między przyrodą, gospodarką i społeczeństwem: "rozterki" rozwoju zrównoważonego

Prowadzący:
Dr hab. Ewa Rokicka, prof. nadzw. UŁ, Uniwersytet Łódzki, rokicka@uni.lodz.pl (osoba do kontaktu)
Prof. zw. dr hab. Krzysztof Gorlach, Uniwersytet Jagielloński

Opis:
Od czasu rozmaitych wezwań do zmiany koncepcji rozwoju światowej gospodarki przekraczającej granice ekonomicznej pojemności naszej planety, wiele się zmieniło w odniesieniu do mającej stanowić rozwiązanie tych problemów koncepcji zrównoważonego rozwoju. Po wielu latach doświadczeń warto przyjrzeć się bliżej „rozterkom", jakie przeżywa ta koncepcja rozwoju odwołująca się do zasady międzypokoleniowego egalitaryzmu ekologicznego, będąca wizją systemu społeczno-gospodarczego, który zakłada współzależność i równoważność trzech dziedzin rzeczywistości, tj. przyrody, społeczeństwa i gospodarki. Łatwo bowiem zauważyć, że uwzględnione w modelu czynniki częściej pozostają w konflikcie niż homeostatycznej równowadze, a proces harmonizowania relacji między nimi jest trudny do uzgodnienia chociażby ze względu na rozbieżności w sposobach interpretacji idei zrównoważenia.
Mimo wielu epistemologicznych i normatywnych perspektyw, interpretacji i dylematów, jakie wiążą się z koncepcją i praktyką zrównoważonego rozwoju zdecydowanie dominuje ona jako wiodąca, instytucjonalna zasada, jako konkretny cel polityki oraz ośrodek skupienia walki politycznej na różnych poziomach zarządzania społeczeństwem. Jednak poziom degradacji ekologicznej, skala nierówności zarówno w obrębie poszczególnych społeczeństw, jak pomiędzy nimi oraz fragmentaryczne rozwiązania instytucjonalne tworzone w celu zarządzania środowiskiem, stanowią bariery poważnie utrudniające osiągnięcie celu.
Warto się zastanowić, czy panaceum na „rozterki" zrównoważonego rozwoju jest „pójście do przodu", polegające na umiejscowieniu go w szerokim kontekście zjawisk ekonomicznych, finansowych, prawnych, administracyjnych, ustrojowych, technologicznych, społecznych i moralnych oraz przyjęciu pluralizmu jako punktu wyjścia dla analizy jego złożoności, jak czynią to np. ekonomia ekologiczna, ekologia polityczna, czy Sena koncepcja rozwoju ku wolności. Być może ruch oparty na ponadnarodowej, deliberatywnej demokracji, łączący zrównoważony rozwój z jakością życia, sprawiedliwością i integralnością ekologiczną stanowi wyjście z ideologicznych i epistemologicznych sztywnych zasad, które zniechęcają do bardziej spójnych i politycznie skutecznych interpretacji tej koncepcji. Pomocne mogłoby być rozróżnienie ujmowania zrównoważonego rozwoju jako polityki publicznej odnoszącej się do zarządzania i administrowania rozwojem i polityki, w której zrównoważony rozwój jest elementem gry o władzę między różnymi podmiotami, zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym.

G86: Ekonomia współdzielenia: kontrowersje i wyzwania

Prowadzący:
Mgr Mateusz Halawa, Instytut Filozofii i Socjologii, PAN
Dr Konstanty Strzyczkowski Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski,
konstantystrzyczkowski@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Ekonomia współdzielenia (sharing economy) to określenie modelu ekonomicznego do którego zaliczają się różnorodne inicjatywy polegające na wzajemnym świadczeniu usług, współpracy, jak również udostępnianiu wybranych dóbr czy zasobów bez konieczności wchodzenia w ich posiadanie (Wymiennik, Couchsurfing, Zipcar, Sharetribe, Neighbourgoods, LETS, banki czasu). Często ekonomia współdzielenia odbywa się poza rynkiem lub ma spełniać pozaekonomiczne cele, choć nadal pozostaje ekonomią: gospodarowaniem ograniczonymi zasobami. Na jej gruncie dochodzi do bezgotówkowych wymian, współużytkowania (coworking, cohousing, couchsurfing),

współfinansowania (crowdfunding), współtworzenia (open source, wikinomia, prosumpcja) i współnabywania poszukiwanych produktów (kooperatywy spożywców), jak również nieodpłatnego lub odpłatnego ich udostępniania bądź sprzedaży. Katalizatorem ekonomii współdzielenia stał się rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych (Web 2.0, mobilny internet, telefonia komórkowa), wzrost świadomości konsumenckiej, pojawienie się i rozrost wspólnot sieciowych a także zjawiska w rodzaju zakupów grupowych czy zbiorowego tworzenia rankingów ocen oraz rekomendacji dóbr i usług. Dla jednych ekonomia współdzielenia odnosi się wyłącznie do oddolnych i niekomercyjnych inicjatyw, których celem jest ograniczenie konsumpcji, redukcja zanieczyszczenia środowiska, optymalne wykorzystania zasobów (Botsman 2013), ale także kumulację kapitału społecznego, zacieśnienie więzi społecznych, zwiększenie szans współdziałania i współuczestnictwa, przeciwdziałanie wykluczeniu ekonomicznemu. Dla innych, ekonomia współdzielenia to kolejna odsłona procesów utowarowienia i wykorzenienia rynku z relacji społecznych. (Belk 2014, Terranova 2001), poprzez przechwytywanie wartości i ich komercjalizację, instrumentalizację relacji, etc. Z jednej strony ekonomia współdzielenia zwłaszcza w jej komercyjnym wydaniu wydaje się być radykalną wersją idei elastycznego rynku pracy przyobleczoną w narrację współpracy i używania w miejsce posiadania, z drugiej zaś przedstawia naturalną konsekwencję dotychczasowego współdziałania użytkowników sieci przyjmującego postać swobodnej i zdecentralizowanej produkcji uwspólnianych treści.
Zapraszamy do składania propozycji wystąpień, które dotyczyłyby społecznych, ekonomicznych, prawnych oraz kulturowych wymiarów „ekonomii współdzielenia".

**

G87: Przestrzenie i rzeczy – design uspołeczniony

Prowadzący:
Dr Paulina Rojek-Adamek, Katedra Pedagogiki, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Wydział Zamiejscowy w Tychach, projek@interia.pl (osoba do kontaktu)
Dr Anita Basińska, Katedra Wzornictwa (School of Form), Uniwersytet SWPS, abasinska@sof.edu.pl
Dr Grzegorz Gawron, Instytut Socjologii, Uniwersytet Śląski w Katowicach, grzegorz.gawron@us.edu.pl

Opis:
Otaczający nas świat jest bez wątpienia światem materialnym, ukształtowanym przez decyzje i projekty, ale też naturę i przypadek. Z jednej strony do świata tego, w jego materialnym, użytkowym i estetycznym wymiarze jednostki i grupy dostosowują się, z drugiej – mniej lub bardziej świadomie, krytycznie lub konformistycznie – kształtują go i przekształcają. Procesy te angażują jednostki jako profesjonalistów kształtowania przestrzeni i rzeczy (architektów, projektantów, designerów), ale i jako amatorów, mają charakter autorytarny lub konsensualny. Równocześnie widoczny jest silny zwrot design'u w kierunku wykorzystywania umiejętności projektowych do kwestii społecznych i zarazem zwiększającej się roli poglądów, iż każdy członek społeczeństwa, niezależnie od wieku, profesji, miejsca w strukturze władzy czy posiadania, może być kreatywnym współtwórcą. Obok procesów spontanicznego, „amatorskiego" kształtowania przestrzeni prywatnej (np. mieszkań) i publicznej (np. witryny sklepowe, biura, balkony) interesują nas także procesy uprawomocniania i sterowania przez „profesjonalistów" (projektantów, architektów, miejskich konserwatorów zabytków czy plastyków, urzędników decydujących o rewitalizacji itp.), blokowania lub przeciwnie – wspierania – oddolności, projektowania partycypacyjnego i „oddawania władzy".
W związku z tym proponujemy rozważanie następujących kwestii:

- Jaka jest rola designu i designer'a we współczesnym społeczeństwie?

- W jaki sposób design może być wykorzystany w rozwiązywaniu problemów związanych ze zmianami społecznymi i kulturowymi (zmiany demograficzne, korzystanie z nowoczesnych technologii etc.)?
- W jaki sposób, poprzez partycypacyjne kształtowanie przestrzeni i rzeczy dokonują się procesy uprawomocniania odmienności (stylu życia, poglądów, statusu itd.) i upodmiotowienia grup?
- Jak przebiegają i jakie mają konsekwencje procesy negocjowania wyglądu, formy i funkcji przedmiotów (tych tradycyjnych jak meble i tych nowoczesnych jak laptopy) i przestrzeni (tak publicznych, jak i prywatnych, a więc parków, podwórek, miejskich reklam, kawiarnianych ogródków, ale też wynajmowanych lub nowourządzanych mieszkań, miejsc pracy).

Interesują nas przy tym przede wszystkim opowieści – historie zakorzenione w empirii, być może wciąż otwarte, niedokończone, niekończące się…, wyniki badań ilościowych, jakościowych, porównawczych, historycznych, pojęciowych, wizualnych i wszelkich innych.

**

G88: Innowacje w przestrzeni wiejskiej: nowe możliwości rozwoju czy niebezpieczeństwo marginalizacji?

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Wsi i Rolnictwa PTS

Prowadzące:
Dr hab. Hanna Podedworna, prof. SGGW, Katedra Socjologii SGGW, hpodedworna@interia.pl
Dr Katarzyna Zajda, Katedra Socjologii Wsi i Miasta UŁ, k.zajda@wp.pl
Dr Ilona Matysiak, Katedra Socjologii Zmiany Społecznej APS, ilona.matysiak@gmail.com (osoba do kontaktu)

Opis:
Przedmiotem obrad grupy tematycznej zamierzamy uczynić innowacje. Rozumiemy pod tym pojęciem zarówno innowacje techniczne jak i innowacje społeczne. Naszym celem jest identyfikacja barier społecznych, ograniczających powstawanie i przyswajanie różnego typu innowacji przez mieszkańców wsi. Przyjmujemy założenie, że bariery te są źródłem zapóźnień rozwojowych występujących na obszarach wiejskich.
Po pierwsze, chcemy przyjrzeć się innowacjom w rolnictwie. Produkcja i przetwórstwo żywności staje się w nowoczesnych społeczeństwach procesem bardzo złożonym, wykorzystującym różne rodzaje wiedzy, zarówno wiedzę naukową jak i tzw. *tacit knowledge*, która jest elementem świadomości potocznej. Globalizacja zmieniła zasadniczo zarówno znaczenie innowacji w rolnictwie, które obecnie nie dotyczą jedynie technologii produkcji rolnej, lecz obejmują także strategię marketingową, organizację procesu produkcji, design i zarządzanie. Jak wynika z badań, przyjęcie innowacyjnego produktu zależy od wielu czynników społecznych, do których należą przekonania i zachowania konsumentów oraz postawy wobec nowości rolników (Brunori et al.,). W myśleniu o rozwoju wsi obserwuje się odchodzenie od paradygmatu modernizacyjnego i tworzenie nowego *food regime,* postproduktywistycznego. Zmienia się także porządek innowacyjny i modele rozprzestrzeniania się innowacji, z modelu linearnego na model endogenny. Pierwszy oznaczał koncentrację na adaptacji innowacji i operował na poziomie makrospołecznym; drugi koncentruje się na procesach społecznego uczenia się innowacji. Ogromne znaczenie dla wyjaśniania tych procesów ma tworzenie nowych sieci społecznych na poziomie mikrospołecznym, które mają charakter hybrydowy. Innowacje wymagają więc interakcji, współpracy i nauki (Hermans et al.,). Duże znaczenie w tworzeniu takich sieci społecznych mają nowi aktorzy społeczni, jakimi są drobni przedsiębiorcy (Brunori et al.,), nowi mieszkańcy wsi i rynki globalne. Dla aktywności innowacyjnej danej grupy społecznej ogromne znaczenie ma też presja zewnętrzna i presja wewnętrzna, która ją stymuluje.
Po drugie, interesują nas innowacyjne działania wykraczające poza realizację celów wyłącznie ekonomicznych. Współczesna polska wieś jest przestrzenią dynamicznych i złożonych przemian

wskazujących na wyraźne zmiany kontekstu kształtującego potrzeby, problemy i aspiracje jej mieszkańców. Na znaczeniu zyskują oddolne, lokalne inicjatywy, które coraz częściej nabierają znamion innowacji społecznych, rozumianych jako „Stworzenie i zastosowanie nowych idei (produktów, usług, modeli) stanowiących odpowiedź na społeczne potrzeby i kreujących nowe relacje i powiązania społeczne" (*Guide to Social Innovation* 2013, s. 6, por. Mulgan 2012, Neumeier 2012). Chcemy przyjrzeć się różnorodnym innowacyjnym formom, tj. nowym w danym kontekście lokalnym, aktywności społecznej mieszkańców wsi, ich uwarunkowaniom, konsekwencjom. Podczas sesji będziemy zastanawiać się nad tym, jakie czynniki determinują podejmowane przez mieszkańców wsi innowacyjne działania oraz jakie mogą być szanse na ich dyfuzję. Interesują nas innowacje społeczne realizowane w ramach samorządu lokalnego, tradycyjnych i nowych organizacji społecznych oraz innych lokalnych struktur, jak komitety rodzicielskie i czy rady parafialne. Zamierzamy przyjrzeć się także innowacyjnym działaniom realizowanym przez grupy nieformalne i pojedyncze osoby. Przedmiotem szczególnego zainteresowania będą inicjatywy łączące wymiar społeczny i ekonomiczny: różnego typu alternatywne formy gospodarowania, np. inicjatywy z zakresu ekonomii społecznej, ruchu *fair trade*, krótkie łańcuchy dostaw.
Proponowana przez nas problematyka wpisuje się w ugruntowane tradycje socjologii wsi. Badanie dyfuzji innowacji stanowiło rdzeń problematyki socjologicznej w obszarze badań socjologii wsi i rolnictwa. Szczególnie duże zasługi ma w tym zakresie socjologia wsi i rolnictwa w USA, która koncentrowała się na problematyce adaptacji i rozprzestrzeniania się innowacji w społecznościach wiejskich (Bertrand, Wierzbicki 1970, Gałęski 1971; Gorlach 2004). Współcześnie problematyka ta staje się szczególnie ważna i aktualna w kontekście nowych wyzwań (związanych ze zmianami klimatu i zasobami) oraz priorytetów rozwojowych Unii Europejskiej (Europa 2020). Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku uznany został za priorytet *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* (Europa 2020, Komisja Europejska, Bruksela 2010).
Zapraszamy badaczy i teoretyków do zgłaszania wystąpień poświęconych innowacjom technicznym i społecznym w przestrzeni wiejskiej oraz realizującym je aktorom lokalnym i ponadlokalnym. Mile widziane będą referaty dotyczące zaangażowania kobiet w różnego typu innowacyjne działania. Część dyskusji chcemy bowiem poświęcić rozważaniom na temat roli mieszkanek wsi w procesach oddolnego rozwoju lokalnego.

G89: Społeczno-kulturowy wymiar innowacji: aspekty teoretyczne, empiryczne i praktyczne

Prowadzący:
Dr hab. Andrzej Bukowski, Instytut Socjologii UJ, contraab@wp.pl (osoba do kontaktu)
Dr Seweryn Rudnicki, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Wydział Humanistyczny

Opis:
W badaniach z zakresu innowacji (innovation studies) refleksja socjologiczna pojawia się dość rzadko. W długiej tradycji tego interdyscyplinarnego obszaru badawczego wkład socjologów wydaje się zaskakująco skromny. Poza pionierskimi pracami Everetta Rogersa, poświęconymi m.in. społecznym aspektom dyfuzji innowacji, analizami Scotta Shane'a dotyczącymi związków kultury i innowacyjności czy oryginalnymi studiami Bruno Latoura, odżegnującego się zresztą od związków z naukami społecznymi, w głównym nurcie badań nad innowacjami dominują reprezentanci ekonomii, geografii gospodarczej, nauk o zarządzaniu czy psychologii (*F. Ramella, Sociology of Economic Innovation, Routledge 2016*). Tymczasem, ani głębokie przemiany technologiczne, ani sposoby wytwarzania i korzystania z innowacji nie powinny być rozpatrywane w oderwaniu od ich wymiaru społecznego. Zwłaszcza, że obok typowych innowacji technologiczno-biznesowych coraz częściej pojawiają się innowacje wykorzystujące nowe technologie w ważnych obszarach życia publicznego, na przykład digitalizacja zasobów kulturowych w kulturze, wirtualne grupy samopomocowe w edukacji, czy też innowacje miejskie (smart city). Coraz większe znaczenie odgrywają innowacje społeczne (ekonomia społeczna, budżet obywatelski). Innowacyjność zastrzeżona do niedawna dla wąskich kręgów eksperckich opuściła korporacyjne i akademickie laboratoria, stając się dziś czymś codziennym i

powszechnym. Gwałtownie wzrasta rola konsumentów i odbiorców innowacji w procesie ich powstawania (living labs, crowdsourcing).
Tym pilniejsza zdaje się zatem potrzeba pogłębionego namysłu socjologicznego nad współczesnymi obliczami tego zjawiska. Potrzebne są tym samym nowe ujęcia i perspektywy teoretyczne. Wciąż otwarte pozostaje także pytanie o społeczno-kulturowe źródła innowacyjności, jako cechy grup i zbiorowości. Odpowiedzi na to pytanie udzielone przez socjologów mogą istotnie uzupełnić diagnozę innowacyjności polskiej gospodarki, która lokuje się na dalekich pozycjach w światowych rankingach. Ważne jest także określenie roli nauk społecznych w rozwijaniu szeroko rozumianej innowacyjności współczesnych społeczeństw, zarówno w odniesieniu do rozwoju innowacji technologiczno-biznesowych, jak i innowacji społecznych, które bezpośrednio przyczyniają się do lepszej jakości życia ludzi i lepszego funkcjonowania ludzkich zbiorowości.

G90: Rola myślenia o przyszłości w naukach społecznych

Prowadzący:
Dr Agnieszka Dziedziczak-Foltyn, Uniwersytet Łódzki, a.dziedziczak@uni.lodz.pl (osoba do kontaktu)
Mgr Marcin Fronia, Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, mfronia@css.edu.pl

Opis:
Polska socjologia rzadko sięga dziś po narzędzia z zakresu myślenia prospektywnego. Tymczasem nauki społeczne w interesujący sposób wykorzystują potencjał tej perspektywy. Rozwijane w Stanach Zjednoczonych czy krajach skandynawskich tzw. future studies zyskują coraz większe zainteresowanie instytucji życia publicznego, od administracji rządowej po podmioty gospodarcze i instytucje naukowe otwarte na współpracę interdyscyplinarną. Rośnie znaczenie planowania strategicznego, gdyż myślenie o przyszłości staje się coraz ważniejszym kryterium podejmowania decyzji „tu i teraz". Rośnie także zapotrzebowanie instytucjonalne na wiedzę dotyczącą tworzenia strategii rozwoju kraju, na umiejętność dostrzegania megatrendów podczas analizy polityk regionalnych, sektorowych oraz publicznych. Określone wizje przyszłości obecne są także w dyskursach modernizacyjnych i wymagają krytycznego namysłu.
W Polsce znaczenie tej perspektywy doceniają póki co głównie ekonomiści, np. inicjatorzy Polskiego Forum Myśli Strategicznej czy grono entuzjastów zrzeszonych w powołanym w 2011 roku Polskim Towarzystwie Studiów nad Przyszłością . Wśród instytucji naukowych tradycja refleksji prognostycznych i strategicznych, wyrosłych jeszcze z głośnych debat wokół „Granic wzrostu" Meadowsów, rozwijana jest od kilku dekad m.in. w Komitecie Prognoz „Polska 2000 Plus" przy Prezydium PAN .
Intencją organizatorów grupy jest zatem przyjrzenie się dotychczasowemu dorobkowi studiów nad przyszłością w Polsce, zarówno dotychczasowemu wkładowi socjologów w tę dziedzinę, jak i możliwościom większego włączenia się refleksji socjologicznej (metodologicznej i teoretycznej) w ten nurt analizy. Przyjmując taki punkt wyjścia, chcielibyśmy się zastanowić nad następującymi zagadnieniami:
•Co wyróżnia naukową orientację prospektywną od nie-naukowej futurologii?
•Jaka jest teoretyczna podbudowa dla orientacji prospektywnej lub retrospektywnej w naukach społecznych?
•Jaki jest dotychczasowy dorobek (zagraniczny i polski) nauk społecznych w studiach nad przyszłością?
•Czy istnieje dyskurs przyszłościowy (naukowy, medialny itp.) w Polsce i jaka jest jego specyfika?
•Jakie są lub mogą być praktyczne konsekwencje i zastosowania myślenia prospektywnego, uwzględniającego perspektywę nauk społecznych?
•Jakie są bariery, a jakie szanse dla rozwoju myślenia prospektywnego w naukach społecznych?
•Rozum strategiczny w refleksji socjologicznej.
•Krytyczna analiza deficytów myślenia o przyszłości w polskich dyskursach modernizacyjnych.
•Współczesne utopie i próby ich socjologicznej analizy.

**

G91: Praca i gospodarka po kryzysie? Konflikt i dialog a nowe perspektywy w polskiej socjologii pracy i gospodarki

Grupa współorganizowana przez Sekcję Socjologii Pracy PTS

Prowadzący:
Prof. dr hab. Juliusz Gardawski, Instytut Filozofii, Socjologii i Socjologii Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie
Dr hab. Sławomira Kamińska-Berezowska, Instytut Socjologii Uniwersytet Śląski w Katowicach, slawomira.kaminska-berezowska@us.edu.pl (osoba do kontaktu)

Opis:

Celem grupy tematycznej „Praca i gospodarka po kryzysie? Konflikt i dialog a nowe perspektywy w polskiej socjologii pracy i gospodarki" jest podjęcie refleksji dotyczącej kondycji socjologii pracy i gospodarki w Polsce, szczególnie w obszarze problemów dialogu społecznego oraz perspektyw rozwoju i współpracy tych subdyscyplin widzialnych w aspekcie różnych ujęć teoretycznych, metodologicznych i doświadczeń badaczy z odmiennych regionów kraju. Z pewnością rozważania polskich badaczy wpisują się w szerszą dyskusję dotyczącą przemian pracy na poziomie globalnym, bo od lat 70. XX wieku rozpoczął się w gospodarce światowej kryzys „fordyzmu". Rodziły się przesłanki „postfordyzmu". Pojawiają się głębokie zmiany na światowym rynku pracy: relokacja spowodowała, że praca w przemyśle przesunęła się z obszaru najwyżej rozwiniętych gospodarek rynkowych, z rdzenia świata, na jego peryferie i półperyferie. W krajach rdzenia nastąpiła rewolucja konsumencka, etos pracy ustąpił miejsca etosowi konsumeryzmu. Masowe załogi robotnicze okresu fordowskiego są zastępowane przez małe grupy wysoce wyspecjalizowanych pracowników. Badacze notują zjawisko przechodzenia ku „gospodarce opartej na wiedzy" oraz „dematerializacji pracy". Czy jednak elastyczny „postfordyzm" jest zjawiskiem powszechnym? Negatywnej odpowiedzi udzielają obserwatorzy sytuacji społeczno-ekonomicznej w krajach peryferyjnych i w krajach zależnej gospodarki rynkowej, w których lokowana jest produkcja masowa. W krajach peryferyjnych następować ma zjawisko „nowej proletaryzacji społeczeństw". Pytania, jakie chcemy postawić uczestnikom grupy dotyczą zatem miejsca polskiej socjologii pracy na tle zaznaczonych procesów.

Szczególnie zapraszamy do wygłoszenia referatów podejmujących problematykę: (1)stosunków przemysłowych z uwzględnieniem dialogu społecznego oraz nowych form ekspresji interesów zbiorowych; (2) recepcji funkcjonowania socjologii pracy w różnych regionach kraju; (3) współpracy socjologów zajmujących się rynkiem pracy, miejscem pracy i zatrudnieniem z przedstawicielami innych nauk i subdyscyplin; (4) poszukiwania i aplikacji w badaniach empirycznych nowych ujęć teoretycznych i metodologicznych w badaniach nad pracą; (5) roli pracy w stratyfikacji społecznej i zróżnicowaniu klasowo-stanowym. Wartym poruszenia problemem jest też kwestia interdyscyplinarności badań w zestawieniu z troską o „czysty" charakter socjologicznych analiz, problemy umiędzynarodowienia badań nad pracą, a także „zapomniana" perspektywa konfliktowa i społeczne badania uczestniczące. Do udziału w dyskusji zapraszamy badaczy różnych generacji, co pozwoli lepiej poznać wzajemne oczekiwania, trudności i sposoby prowadzenia badań.

G92: Etyczne i etnograficzne wymiary pracy

Prowadzący:
Prof. dr hab. Danuta Walczak-Duraj, Katedra Socjologii Polityki i Moralności Instytutu Socjologii, Uniwersytet Łódzki, dduraj@uni.lodz.pl (osoba do kontaktu)
Prof. dr hab. Janusz Mariański, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II i Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku
Dr hab. Jacek Gądecki, Katedra Socjologii Ogólnej i Antropologii Społecznej, Wydział Humanistyczny AGH w Krakowie

Opis:
W relacyjnej i humanistycznej koncepcji pracy istotnym jest nie tylko stosunek jednostki do pracy, ale również do drugiego człowieka w sytuacji pracy. Stąd też wszelkie działania związane z:

a) instrumentalizowaniem wartości etycznych na użytek działań biznesowych,
b) racjonalizowaniem praktyk ideologicznego menedżeryzmu,
c) nieetycznymi działania pracodawców,
d) czy też z rozległymi i zróżnicowanymi co do przyczyn, deficytami społecznej odpowiedzialności podmiotów gospodarczych i instytucji zaufania społecznego, stanowią zdaniem organizatorów grupy ważny temat dla socjologicznej diagnozy i interpretacji.

Analiza procesu wartościowania pracy i dotychczasowych, dominujących odniesień do pracy we współczesnym społeczeństwie o pojawianiu się symptomów netokratycznej etyki, a z drugiej strony dominacji „kultury eksperckiej". Takie tendencje wpływają również na przewartościowania w procesie humanizowania stosunków pracy, w tym czasu pracy i życia zawodowego, na polaryzację efektów skracania czasu pracy czy też na zmiany w zakresie poczucia podmiotowości pracowniczej.

Porządek społeczny i wartości obecne w organizacjach odzwierciedlane są także w przestrzeniach pracy. Stąd tematyka grupy uzupełniona jest o etnograficzne oraz socjologiczne badania przestrzeni pracy i przestrzeni organizacyjnych oraz ich oddziaływania na kultury organizacji: kształtowaniem jej efektywności, budowaniem więzi międzyludzkich czy kreatywności. Nowe rozwiązania organizacyjne (np. hot desking), menadżerskie (zespoły projektowe) i technologiczne (wi-fi, chmury) w XXI wieku redefiniują miejsce pracy, interakcje i relacje między pracownikami czy społeczne rozumienie (definiowanie) tego czym jest praca. Warto analizować te przemiany na różnych poziomach, w tym także materialnym (konstrukcja miejsca pracy), symbolicznym (co znaczy pracować), jak też cielesnym (na czym polega cielesne zaangażowanie w pracowanie).

G93: Dyskursy (post)transformacyjne o pracy i przedsiębiorczości

Prowadzący:
Dr Konrad Kubala, Instytut Socjologii Uniwersytet Łódzki, suspenso@o2.pl (osoba do kontaktu)
Dr Piotr Ostrowski, Instytut Socjologii Uniwersytet Warszawski

Opis:
Praca i stosunek do niej stał się kluczowy dla organizacji życia społecznego zarówno z punktu widzenia jednostek zanurzonych w emocjach, oczekiwaniach i wyobrażeniach obecnych w świecie przeżywanym, jak i w związku z koniecznością podejmowania określonych decyzji planistycznych o charakterze politycznym. Konsekwencje określonego konceptualizowania pojęć pracy i przedsiębiorczości, zdają się mieć podstawowe znaczenie zarówno dla zjawiska sprawowania władzy - odtwarzania się określonych form makrostrukturalnego ładu, jak i prywatnych trosk jednostek. Egzemplifikacją społecznego znaczenia pojęcia pracy są zarówno jej osobiste konsekwencje, jak i wygasające spory o wykładnię życia publicznego. Wzrastająca liczba godzin spędzanych w pracy, jej niepewność oraz związana z nią systemowa konieczność ciągłego jej poszukiwania mają swoje implikacje tożsamościowe i społeczne. Skutkuje to podmywaniem wspólnotowego doświadczenia stosunków pracy, osłabiając pracownicze formy oporu czy samoorganizacji.
Metamorfozy kapitalizmu nie pozwalają sądzić, że w sferze ekonomicznej dokonuje się globalne przejście od neoliberalnej konfiguracji gospodarczej do jakiegoś nowego etapu, w ramach którego można by spodziewać się demokratycznego kapitalizmu oraz społecznego zakorzenienia przedsiębiorstwa. Można odnieść wrażenie, że nawet poważne kryzysy gospodarcze nie ośmielają elit politycznych do projektowania ładu społecznego, w którym na poziomie kultury realizowałyby się obietnice równości szans i warunków, a na poziomie społeczeństwa obietnica obywatelskiego współdecydowania. Również głosy ekspertów, proponujących rozwiązania alternatywne na gruncie zakumulowanej w procesie historycznym wiedzy ekonomicznej, są marginalizowane bądź ignorowane. W poznawczym przełamywaniu globalnego monopolu na ekonomiczną „racjonalność" nie pomaga na

pewno półperyferyjna pozycja Polski w systemie światowym, będącą pośrednią przyczyną nierzadko bezalternatywnych, mimetycznych tendencji modernizacyjnych.
Zapraszamy do nadsyłania propozycji wystąpień, które dotyczyć będą zarówno dyskursywnego ramowania zagadnień pracy (także w jej wymiarze zbiorowym) i przedsiębiorczości, jak i społeczno-politycznych tego konsekwencji. Liczymy na spotkanie, które pozwoli na wymianę refleksji teoretycznych i doświadczeń badawczych dotyczących społecznego konstruowania rzeczywistości na poziomie szeroko rozumianego dyskursu publicznego, jak również dyskursów profesjonalnych i eksperckich z zakresu projektów legislacyjnych.